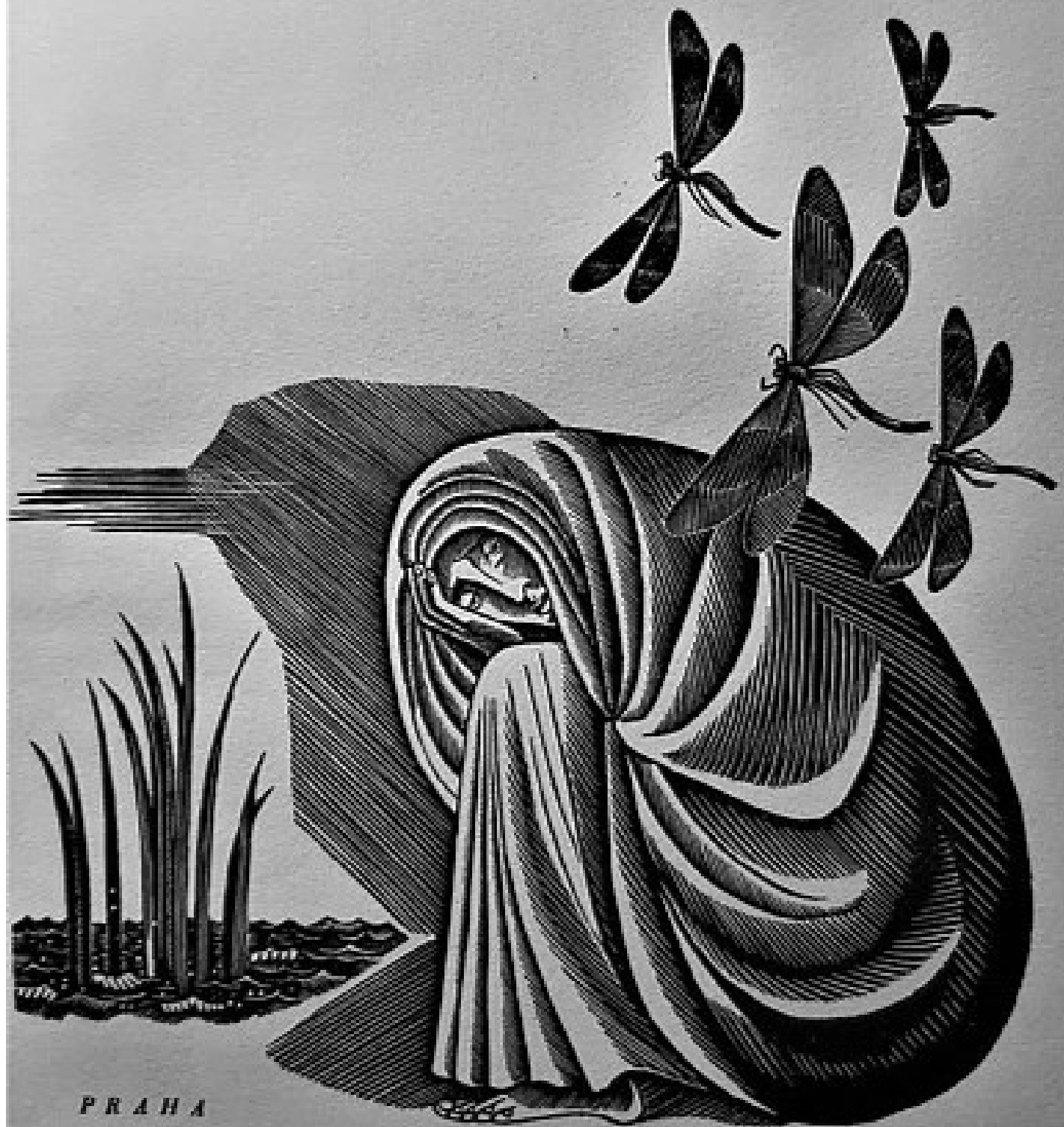

ALOIS JIRÁSEK

EVROPSKÝ LITERÁRNÍ KLUB

NEVOLNICE

PRAHA

VYSOKÉ olše, vrby, košaté javory a bujné křoviny lemovaly břeh neveliké říčky tak, že tok její ani se jimi nezakmitl. Jen na jednom místě otevírala se ta zelená hradba stromův a křovin průlinou dosti širokou, kterou bylo přehlédnouti řeku v ten čas – bylo to v měsíci červnu – ne příliš hlubokou, i kus krajiny na druhém břehu. To místo bylo brod, v nějž pod košatou klenbou starých olší zabíhala cesta dosti úzká a nevalná. Kolem nikde lidského obydlí, ani stopy lidské. Krajina osamělá, tichá, mělký úval, plný mokrých, temno-zelených luk a bařin, táhnoucích se mezi chlumpy, porostlými namnoze duby a buky. Slunce již značně vysoko vystoupivší pálilo. V parnu umdlával všecken hlas i ptactva i stromů, které teď na výsluní jako by podřimovaly; bělostná, měkce vlnitá oblaka odpočívající stála nehnutě za vrcholy jejich na tmavomodrém nebi. Jen řeka šuměla, ale zticha, jako

ospale. Pojednou ozvala se hlučněji. Dva jezdci v helmiciích šišatých z bronzu, mající na plecích luk a toul chlupatý s příklopcem, potažený jezevčinou, v pravé ruce pak oštěp a po boku nedlouhý meč v kožené, hrubé pochvě, vjeli prudce do vody, až kolem vysoko stříkala, a brodili se kvapně na druhý břeh. Odtud pak jeli volněji dále, pilně a pozorně rozhlížejíce se kolem. Kousek za řekou cesta stoupala do táhlé stráně, zabíhající výše v hustý les starých, rozsochatých dubův a jiného stromoví.

Sotva že za řekou mezi stromy zmizeli, jiný jezdec zastavil se u brodu na té straně, odkud prve také ti dva jezdcové byli přiharovali. Kůň jeho žízni puzen sám vkročil na kraj řeky, málo nad kolena mu jdoucí, a napjav hrdlo žádostivě, dlouho srkal chladnou vodu. Pán jeho, pihovatý žid ve vysoké, plstěné čepici, brady do hněda rudé a vlasů šafránových, přál mu plně zvůle. Jak teď paprsek slunečný pronikl baldachýnem stromů nad vodou se klenoucím, ozářil židovy vlasy, že až zahořely, i sukni jeho někdy zelenou, teď však zvláště na zádech valně do žluta vybledlou.

Tu jezdec hubenou, chlupatou rukou zacloniv si oči hleděl dále upřeně na druhou stranu a za chvíli bedlivě naslouchal. Pak přiloživ ke rtům kostěnou píšťalku, jež od hrdla na šňůrce mu visela, silně zahvízdal, až zvuk ten zalehl hlubokým tichem široko daleko.

Nevyzněl ve hluchu. Na druhé straně, ale někde výše, jako od lesa, ozvalo se podobné, táhlé hvízdnutí, jež za chvíli znova zaznělo, když stojí teď ve třmenech a dopředu náchýlen žid ještě jednou zahvízdal. Po té uhodiv hnědáka svého koženými důtkami, jež držel v pravici, vrátil se touž cestou, kterou byl přijel.

Ticho, jež nyní u brodu zase zavládlo, přerušeno záhy na-

novo a hlučněji. Prve než se tu zastavil, bylo slyšeti dusot a lidské hlasy, z nichž nejvíce a nejpronikavěji jeden zazníval. Byl to hlas ryšavého žida. Ten opět u brodu se objevil, dozadu se ohlížeje, pokřikuje a dýtkami pošvihuje, jako by pobízel nebo cestu ukazoval. Pak pobídnuv hnědáka do vody, zastavil ho uprostřed řeky a obrátil, jako vojevůdce, když přehlíží voj kolem táhnoucí. A žid také měl přehlídku, ale divnou.

Do brodu vjelo šest mužů drsného vzezření, ne valně oděných, v pasech, u nichž každému visel v pochvě dlouhý nůž. Každý z těch pacholků vedl vedle svého dva, tři koně, různých co do barvy i co do zevnějšku. Byli tu koně silní, nesoucí na hřbetě veliké vaky zboží, přepásané řemeny; bylo tu však také několik koní velice krásných, jízdeckých, dlouhé, husté hřívky i dlouhých ohonů, nyní podvázaných v uzel. Už před brodem hlasitě řehťali, číjíce vodu, teď všichni rázem sklonili hlavy a pili, pošvihující ohony, aby zahnali dotěrné mouchy, jež ve slunci i ve stínu jen se rojily. Žid stranou na koni sedě čekal dlouhou chvíli, pak dal znamení a pobízel pacholky, aby jeli dále a uvolnili cestu, že ostatní už jsou tu také. Frkající koně vyjeli z řeky a brzy zmizeli mezi stromy. Když poslední na břeh vystupovali, objevili se u brodu ti, jež žid Becher ohlásil a na něž ve vodě čekal. Deset mužů pěších, mladších i starších, v chatrných sukních, polonahých, vešlo teď do brodu. Všichni nesli na zádech po velikém vaku, až prohýbali se pod ním. Každý z nich byl upocen, zarudlý a každý teď rychle se nahýbal, aby si dlaní nabral vody, dosud ještě zkalené, aby svlažil rty i vyschlé, zaprášené hrdlo. Žádný z nich však nemohl dále ode druhých zajíti. Tenký, pevný řetěz spojoval otroky. Mnohý z nich také navlhčoval prsa i ramena, oděná od řemene. K tomu ovšem nezbylo mu

mnoho času, neboť ryšavý žid urputným hlasem pobízel dále, křiče i důtkami se oháněje.

Již také jiní se objevili mezi stromy a vstoupili do vody: čtyři mužové pěší, ozbrojení tak jako oni dva jezdci, kteří první tudy projeli. Za nimi opět deset otroků spoutaných řetězem. I ti nesli většinou břímě, jen dva byli volní: jeden starší, sotva se vlekoucí a soudě dle zsinalé tváře valně chorý; druhý krásný, štíhlý mládeneček černých kadeří, jenž kráčel vedle něho. Ti také do vody vstoupivše hasili žízeň, zvláště jeden z otroků, muž ještě mladý, vysoký a silný.

Když pak Becher po chvílce k dalšímu pochodu pobízel, dlouhý nevolník cosi zamumlal. Zbrojenec, jenž vedle stál, obracel ratiště svého kopí, aby jím uhodil smělce, ale nežli rána dopadla, zasvištěly vzduchem důtky ryšavého žida, jenž slintaje a prskaje láteřil a otroka mrskal, i ještě pak, když hrozně se zamračiv a zuby skřípaje dal se do nevolného kroku, ostatními jsa stržen.

„Becher!“ ozvalo se v tom u brodu.

Správce karavany přestal otroka mrskati a obrátil se ke brodu, do něhož vjížděli dva jezdci: mladší osmahlý, v turbanu, v červeném kaftanu, sedě na pěkném bělouši; druhý starší, žid, tváře dosti pěkné, černých, lesklých vlasův a černé brady, ve dlouhé, tmavé sukni, sedě na hnědáku. Jak teď vjel do řeky na výsluní, zableskl se mu v uchu zlatý kroužek. Žid ten plných tváří, smyslných rtův a černých, pěkných očí byl pánem všech tu vedených otrokův a zboží na nich, kdežto společníku jeho, Arabu španělskému, patřili koně i s bohatým nákladem.

„Becher, co to zas máš, takový křik?“ ptal se žid, ale klidně a ne vyčítavě.

„Ten otrok se tam vzpíral.“

„To jistě ten z Fragy,“* ptal se Arab.

„Ten. Měli tobě ještě, Abrahame, přidati, žes jich zbavil takového lotra,“ mluvil Becher k svému souvěrci. „Ten asi nestřílel jen zvěř v knížecích lesích,** ale jistě také zabíjel lidi. To ani Čech není – to je jistě Lučan.*** Ten nemíti ře-tízků!“

„Nu, Becher, snad na něm neprodělám,“ žid odvětil lehkou se usmívaje. „Ale proč jsem tě volal. Tu Al-Fergani ptá se, kde to jsme a kde budeme na noc.“

„Nu, teď nejsme nikde, teď jsme na hranicích,“ a Becher se ušklíbl nad svým nápadem. „Ze Zličan jsme vyjeli a tu za řekou jsme v Charvatech. Sic Zličané říkají, že tu ta voda je ještě jejich a že za hranicí je tam v lese ten běsův kámen.“

„Je les ten dlouhý?“ ptal se Arab.

„Jistě dobrý farsach.“†

„A pak?“ ptal se žid.

„Pak jsou dále pod lesem Mladenovici, Řežihlavy, jak jim říkají.“

„A proč?“

„Charvatí jsou zlí, samá bitka, ale ti Mladenovici, to je z celého plemene charvatského nejhorší rod. Nu, však jste viděli v Zličanech vypálené dědiny – a ptejte se, kdo to udělal!“

„A řežou hlavy?“

„Nu, kdyby je hladili, tedy by jim tak neříkali. Tam v těch

* Tak nazývá se Praha v cestopisných spisech arabských z IX., X., a XI. stol.

** Zločinci na smrt odsouzení, obdrželi-li milost, stali se nicméně otroky. Tak ještě v XI. stol. na př. Luben jakýsi pro pytláctví na smrt odsouzený z milosti knížete Břetislava I. na živu ponechán, ale jako nevolník darován klášteru břevnovskému.

*** Lučané, mohutné plémě povahy hrdé, kterou ještě po té, i když od knížat pražských (českých) přemoženi byli, zachovali. Ještě za časů Kosmových lišili se touto statečnou povahou svou nápadně od Čechů vlastních.

† Farsach = arabská míra = 30 honů = $\frac{3}{4}$ míle.

Zličanských dědinách, tam by vám pověděli, kolik hlaviček tam srubli.“

„A což kníže Fražský? * Vždyť tu všude je Bujma,“ ** ptal se mladý Al-Fergani.

„Nu, to byla nějaká domácí bitka nebo krevní msta a tomu on nezabrání. Ostatně on je největším pánem ve Fraze a kolem; ale tu v Charvatech platí vojvoda nejvíce, třebaže říkal Fražskému knížeti: „Pane můj!““

Za hovoru všichni tři byli vyjeli již z řeky a mezi stromy ven ve volnější krajinu. Otroci zatím přiblížili se k úpatí táhlé stráně, do které již koně s nákladem zvolna stoupali tvrdou cestou sotva znatelnou, jeden za druhým. Nahoře pak na pokraji lesa zablesklo se cosi ve slunci: to helmice a zbraň oněch dvou jezdců, kteří sem přede všemi přijeli ohledat cestu.

„Ale tam nebudeme nocovati?“ začal žid Abraham, pán otrokův. Al-Fergani zasmál se té otázce a zvolal:

„Ibrahim Ibn-Jakub má strach o svou hlavičku.“

„Nesměj se, pane!“ odvětil za svého velitele ryšavý Becher.

„Znám je dobře, a nevím, jak by ti bylo, kdyby ti přejel takový Mladenovic svou medvědí rukou tvou mladou hlavu a řekl: „Ta by se řezala – takové jsem ještě neměl.““

Mladý Arab se dal ještě do hlasitějšího smíchu, jemuž ani jeho soudruh, Abraham, syn Jakubův, se neubráníl, když Al-Fergani za smíchu zvolal: „To věřím – takovou červenou, hořící hlavu neviděli v celé Bujmě, neřku-li tam u těch, jak jsi je jmenoval.“

„Nu, pane, však by tvou jako uhel černou zrovna tak pěkně od krku oddělili jako mou, kdyby se jim zachtělo. Nocovati tam nebudeme – ne – ale zastavit se tam musíme.“

* Toho času kníže Bořivoj, děd sv. Václava.

** Bujma = Čechy.

„A proč?“ ptal se Abraham.

„Není obroku koním a chleba otrokům. Za knšár* dají nám ječmene pro všechny koně, a kdybyste chtěli a vám přišlo k chuti, za půl knšáru dostaneme tam sedm, osm kuřat.“

„Umíš-li, Becher, s nimi smlouvat?“ ptal se Al-Fergani.

„Jak bych neuměl? Česky umím dobře, a řeč v Charvatech není tuze jiná. Všemmu rozumím a také je znám, vždyť tam ne-jedu po prvé. To věz, pane, že tam můžeš smlouvat, ale ne tuze. Jak trochu škrtíš, rozkřikne se na tebe takový Mladeno-
novic, div že tě neomráčí.“

Zatím pacholci s koni, pak otroci s ozbrojenci je střehou-cími došli až na pokraj lesa, kdež nevolníci i průvodčí jejich zasedli do vřesu, aby po namáhavé chůzi si vydechli. Odpo-čívali tak dlouho, dokud nepřijel Becher, jenž důtkami po-švihuje poručil všem, aby vstali a zároveň je přísně napome-nul, aby teď lesem všichni pohromadě se drželi, jezdcí i pěší. Když poté Al-Fergani a židovský soudruh dojeli k svým, ka-ravana dala se na pochod, a to tak, že oni dva jezdcí zůstali vpředu, kdežto dva z ostatních ozbrojenců kráčeli teď po boku oběma bohatým kupcům. Také Becher držel se jich, ač chví-lemi zajel vpřed, aby dohlédl na všechno. Opatrnosti bylo třeba, neboť bylo jim jeti lesem skoro dvě hodiny dlouhým, a to lesem dlouho pustým.

Tajepné šero, hluboké, až děsivé ticho vládlo kol a kol. Sta-leté obrovské kmeny pronikaly vpravo vlevo ze tmy rozso-chatých větví a hustého listí, jež bránilo paprskům sluneč-ním, aby ozářily tu divou spoustu kapradin, břečtanů a růz-ných křovin, skupených v neproniknutelné houštiny. Chlad a vlhko bylo cítiti všude. Hvozd účinkoval na všechny. Kara-

* Mince.

vana brala se zamlkle, tiše vpřed navlhlou úzkou cestou, kořeny stromů jako dlážděnou. Otroci, Slované z Polabska, z Čech i Němci, kteří do stráně stoupající hovořili krajan s krajanem, nejvíce o surovém Becherovi, všichni teď umlkli docela, jakož i pacholci vpředu na koních. Becher pak těkavě rozhlížel se vpravo vlevo, na všechny strany, jakoby někoho očekával. Očekával, ale ze strachu. Tu v lese, jenž jeho důtek se nebál a ve svém tmavém, tajemném lůně Bůh ví jaké Řezihlavy snad ukrýval, tu přestal býti smělým a pánovitým.

Teď, jedá právě mezi otroky, pojednou obrátil koně a zajel zpět k oběma ho následujícím kupcům.

„Už hned budeme u ‚běsův kamene‘,“ oznamoval. „Budu rád, co ho přejedeme. Tu jest nejhůře, pak dál už je les řidší a více to ubývá.“

„Jaký ‚běsův kámen‘?“ ptal se Arab.

„Ta hranice, jak jsem pravil, mezi Zličany a Charvaty. Jest to nějaký starý kámen obětní. Ti lidé v Bujmě všude obětují, také zlým duchům. Takový zlý bůh, to je běs –“

„Džinn,“ Arab si vysvětloval.

Abraham, jenž klidně naslouchal, kývl hlavou.

„Mluvil jsem se starým Zličanem,“ pokračoval Becher, „a ten pravil, že oni tu neobětují, ani Charvati, ten kámen že tu stojí od nepaměti, a že se neví, kdo jej postavil a na něm obětoval. Bylo to prý jiné, cizí plémě; ale již vyhynulo, a to dávno, dávno.“

„Jak se jmenovalo?“ ptal se Al-Fergani.

„To nikdo neví.“

„Tak už tam neobětují?“

„Myslím, že ne, ale bojí se toho místa, zvláště v noci a pak nejvíce v dobu, kdy slunce na své cestě dojde nejvýše, proto-

že ti běsi mají v tu dobu největší moc. Aj – však ta doba teď už připadá,“ zvolal Becher vyšším hlasem. Pak se zamlčel.

Vtom všichni vpředu počali ohlížeti se v pravo. Také kupci vzadu upřeli své zraky v tu stranu. Becher pak ukázav důtkami tím směrem řekl jen: „To je on!“

Vpravo skoro u samé cesty, ze změti zcuchaného, divého houští trčel obrovský dub, jehož šedá, rozbrázděná kůra odrážela se od temné zeleni houštin i břechťanu, jenž tisícerými úponkami k němu se připínaje plazil se hustým proudem jednou stranou po tlustém kmeni až do ohromných, křivolakých větví, po nich dále do koruny se vlna, nebo zase dolů vise bujnými festony. Kde rýhy ve kmeni dubovém mech vyplňoval, tam ujalo se kapradí v té kypré, hebké půdě a bujně tu rostouc dodávalo věkovitému obru lesnímu zvláštní ozdoby.

Mladý Arab i židé přelétli všecko to jen zběžným pohledem; hlavní pozornost jejich utkvěla na velikém, dlouhém balvanu kamenném, jenž nejsa příliš široký spočíval na dvou jiných balvanech, podoben jsa hrubému, obrovskému stolu. Šedé ty skály, patrně rukou lidskou tu pod samý kmen položené, z části žlutavým lišejníkem pokryté, bývaly zajisté oltářem.

Teď cestička k němu zarostla a po staletí asi nezavzněla tu v posvátném tichu a šeru lesním chvála nebo prosba duchům. Jenom teď, když kupecká karavana šla kolem a židé s Arabem se tu zastavili, šum a křik ozval se v temnu staletého dubu. Několik krahujců, nezvyklých podobnému vyrušení, hlasně pokrakujících vyrazilo z haluzí a kroužilo ve výši.

„Ti tu asi pěkně hospodaří,“ pravil Arab ukazuje na hojnost různého peří, jež leželo kolem na zemi i na omšném kameni samém. Becher chtěl dále; Al-Fergani však ho zastavil.

„Co je to – tam vidím nějakou miskou na kameni,“ zvolal.

„To nějaký slovanský poutník nebo kupec ji s krmí sem uložil. Nu, co na tom. Báł se běsův. Ach, pane, tys smělý – nech toho!“ volal na Araba, jenž dojížděl až k samému stromu. Al-Fergani však jako by neslyšel. „Aj, pane, slyš, ničeho se nedotýkej,“ volal Becher, jenž pobídnuv koně ohlížel se zpět. Za ním jel Abraham, jenž mlčky a jako lhostejně byl naslouchal.

Al-Fergani pevně přidržíje levicí uzdu svého bělouše hleděl, průvodců svých si nevšímaje, na obětní balvan i starý strom. Tvář smělého Araba, prve tak veselá, zvážněla. I on věřil ve zlé duchy, džinny, kterých se bál, a přece se tu omeškal, a to proto, poněvadž na kmeni starého dubu ještě něco zahlédl, nač ho ryšavý Becher neupozornil. Břečtanem částečně zakryt visel tu kulatý štít, zčernalý, koží potažený. Kovové ozdoby při jeho okraji i ve středu byly pokryty zelenavou rezí. Zpod štítu pak čouhal meč divné podoby a visel pás pancéřový, složený ze samých kovových plátků. Vše bylo zelenavou rezí valně zašlé a viselo tu zajisté věk nepamětný. Snad vítěz nějaký po krvavém boji zbraň tu zavěsil v oběť bohům, nebo bojovníci na pamět padlého druha, jenž tu snad u dubu pod tím kamenem práchniví?

Karavana táhla lesem dále, a již také Becher jí dojel. Upřímně sobě vydechl, že minuli běsův kámen, aniž jakási nehoda je potkala. Ale v tom už ho k sobě volal Abraham, jenž náhle koně zastavil a zpět k dubu ukazuje mluvil:

„Al-Fergani nejede – co tam u dubu dělá?“

„Snad pokouší běsy. Jen aby –“

„Aj, Becher, vidíš-li ho? Teď slezl s koně –“

„Uvazuje ho – a shýbá se –“

„Jeď tam, Becher, podívej se –“

„Snad něco z kaftanu mu vypadlo – sbírá to –“

„Co by mu vypadlo. – Jen jed –“ poroučel Abraham. Becher, jenž byl tak rád, že běsův kámen minuli, musil k němu nanovo. Prskal a klel dosti hlasitě. Abraham pak dav karavaně znamení, aby zastavili, hleděl upřeně zpět k tajemnému místu hlubiny lesní. Nebylo však na něm viděti nějaké zvláštní zvědavosti. Opřev se o lenůšek svého sedla, bílou, boubelatou rukou, na prstech chloupky porostlou, hladil hnědáka, jenž frkaje, pohazoval hlavou. Ale pojednou černé, velké oči židovy zamrkaly – ozvalť se pronikavý hvizd Becherovy píšťalky, a v tom už sám ten ryšavý žid hnal se od dubu, zdaleka kývaje na Abrahama. Ten pobídnuv koně pustil se k němu, však nikoliv s takovým kvapem, s jakým správce karavany přijížděl.

„Jehovah s námi!“ volal Becher. „Co spatřily oči mé! Zázrak nebo čáry. Sám běs tam – pospěš, Abrahame!“

KDYŽ pohodlný otrokář dojel na místo, spatřil výjev, který jím mocně hnul.

Al-Fergani, jehož kůň stál opodál přivázan u stromu, klečel u starého obětního kamene, kdež seděla neznámá dívka, zády opírajíc se o drsný kmen starého dubu. Hlavu měla pochýlenou k nadřím; přes ně také splýval proud tmavých, dlouhých vlasů, prve spletených ve vrkoč. Al-Fergani podával jí ke rtům svou cestovní láhev dobré medoviny. Žid Abraham znaleckým zrakem měřil neznámou dívku, patrně nemocnou nebo namáháním zchvácenou. Na první pohled uznal, že to něco zvláštního. Tvář sličná, obočí jako namalované, řasy dlouhé, hedvábné, ňadra lepotvárná, údy štíhlé, všecka postava zájisté ušlechtilá. A ruce neupracované! Ale bez ozdobných kruhů, jakož i nohy. A ty jsou bosy, rozedrány, krví tu tam zbarveny. Jistě od trní a hloží. Však také bělavá říza dívčina

svědčí o klopotné cestě pustým lesem. Zabloudila? Je-li cizí? V černých očích otrokářových zasvitlo. To by bylo! Tak lacino, zadarmo!

Vtom obrátila se k němu osmahlá tvář mladého Araba usmívajíc se, až všechny krásné její zuby se zabělaly.

„Ibrahim Ibn-Jakub! To je krásná džinn, není-li pravda?“

„Jak jsi ji našel?“

„Tu u toho kamene – zjevila se mi. Ale především co s ní?“

„Co s ní! Vezmeme ji s sebou.“

„Kdo ví, čím je. Stíhali by nás třeba.“

„Aj, smělý Al-Fergani! Běsů se nebojí – a teď . . . Chceš-li, já si ji vezmu na starost – přenech mně ji.“

Arab se zasmál.

„Měl bys zálsk? To by bylo knšârů, vid? Ale teď toho nechme,“ dodal chytrý Arab. „Pro tu lepou džinn se nerozvadíme. Především mi pomoz, abychom ji odtud dostali, aby nepřišel někdo třetí.“

Dívka slyšíc oba hovořiti pozvedla hlavu a užaslá, jako se strachem hleděla na cizince, hovořící neznámou jí řečí. Až teď ji oslovil ten třetí, škaredý.

Ptal se jí, odkud jde. Mlčela.

„Jsi-li z Charvatů?“ ptal se Becher.

„Nejsem. Zličanka –“

„Nu, my jedeme do Zličan,“ hned na to jí lstivý ryšavec odvětil, ochotně dodávaje: „Můžeš s námi. Jsi unavena, my tě dovezeme.“

Děvče se rozhlédlo kolem, jako by chtělo přesvědčiti se, mluvili-li pravdu. Ale jak v tom dlouho pustém hvozdu se vyznati, jak o pravém směru se přesvědčiti? Nabídnutí nepřijala, dokládajíc, že dojde sama.

„Nedojdeš, jsi slabá,“ promluvil Abraham.

„Zabloudíš znova – a Charvati tebe chytí,“ doložil Becher, upíraje svůj pronikavý pohled na dívku. Dobře postřehl, jak to slovo účinkovalo. Zkoušel jen, a hle, dobře asi hádal. Mlčela však.

„Ty prcháš!“ znova Becher promluvil a důrazněji. „Cestou potkali jsme několik mužů z Charvat, jdou za námi – neujdeš jim a tady v lese zahyneš. Měj rozum, dcero, nač bychom ti ubližovali. Jsme poctiví kupci, dovezeme tě domů, a tvoji se nám za to odmění. Chceš-li tu zůstat – pro mne – ale –“

„A jedete opravdu do Zličan? Vede tato cesta tam?“

„Jak by nevedla!“ a ryšavý žid se silně zadušoval. Nicméně děvče vstalo, chtělo samo odejít. Zachvěla se však a z temna zaúpěla bolestí.

„Nu, vidíš, bláhová,“ Abraham promluvil, „vždyť nemůžeš. Pojedeš s námi, tu tebe nemůžeme nechat.“

Ale než to dořekl, Al-Fergani mocnou paží chopil se zbloudilé dívky a zanesl ji ke svému bělouši, na nějž ji vysadil s pomocí Becherovou. Sám pak se chopiv koně za uzdu, vesele pravil:

„Ta za to stojí, abych jí svého koně na kus půjčil. Tam ji přeneseme na vranku, ta jde jako kuře.“

Než dojeli karavany, Al-Fergani pověděl, jak se díval u běsův kamene na starou zbraň a že již chtěl dále jeti, tu že zaslechl opodál silný šelest v houštinách, pak bolestné zastenání ženského hlasu. Jak po té bez dlouhého rozmýšlení se tam prodral, že našel tu dívku na zemi skleslou a jako bez vlády ležeti.

„Nejprve jsem se zalekl – tam v tom místě opravdu mně připadla jako krásná, trpící džinna.“ *

* Džinnové, duchové, jichž Arabové se bojí, jsou podoby mužské i ženské.

„Koně přivedu sám,“ ozval se Becher. „Tam nesmí mezi ně,“ a tu ukázal na otroky. „Jsou tam, kterým by rozuměla, a ti by jí řekli, kdo jsme a že nejedeme do Zličan, nýbrž do Charvat.“

Ušklíbnuv se nečekal ani na svolení a zajel pro koně, jenž by dívku dále nesl.

„Ty bys ji sobě nechal?“ ptal se Abraham Al-Ferganiho.

Ten se chytře usmáv odvětil:

„Nechal, proč by ne? Ale ještě není má.“

„Hezká je, krásná, opravdu. A což až se vzpamatuje!“

„Jen jak do těchto míst se dostala?“ zamlouval Arab.

„To nám Becher vyzví, ten zdá se mi je na stopě a na pravé.“

Když pak ryšavec koně přivedl a na něj usadil dívku, poněkud se zotavivší, když zatím se napila a něco pojedla, dal karavaně znamení, aby se dala na pochod; sám pak jel vedle dívky rozmlouvaje s ní. Chvillemi chytře, jen tak jako mimochodem, na něco se zeptal. Abraham i mladý Arab, ač jen maličko rozuměli, napjatě poslouchali. Však málo si vybrali, a sám Becher konečně švihnuv mrzutě dūtkami do vzduchu, promluvil hebrejskou arabštinou ke svým soudruhům:

„To není holubice. Má drápy.“

„A rozum,“ doložil otrokář.

„Nač nechce, neodpoví, a co poví, na tom mi nezáleží. Ale tolik je jisto, že Charvatů se bojí – a jedu bych vzal, že odtud utíká – Zličanka – řekla. Nu, a tu ten nedávný boj – plennice * to je.“

„To pak bude věru těžko, Al-Fergani, jak ji skrz dostaneme? Uvidí-li ji u nás a poznají-li ji, komu patřila, bude zle, divoké to plémě,“ mínil Abraham.

* Ve válce zajatá. Zajatí ve válce stávali se otroky. Ještě Břetislav I. prodal několik set zajatých Poláků do Uher za otroky.

„A kdyby tak byla těch Řežihlavů!“ dodal Becher s výrazem upřímné obavy, kdežto Abraham soudruha svého jenom doháněl. Arab tomu rozuměl.

„Ibrahim Ibn-Jakub! To děvče je mé, já je našel. Přece ti dám čtvrtinu, zač stojí, ale víc ani čtvrt knšáru!“

Abraham se jen usmál a klidně jako prve odvětil:

„Nu, nedávej, ještě ti nezůstala. A aby ti zůstala, dáš víc a ještě rád. To krásné děvče stojí za to.“

Když ti dva o nalezenou tak se smlouvali, seděla mezi nimi držíc uzdu vraného koně, volně a krotce kráčejícího, a odvracela hlavu od ryšavého žida. Ve zraku jevila se jí všechna nejistota a tíseň, skličující mysl její. Pak uvolnilo se jí poněkud, když Becher na pokyn Abrahamův zajel ku předu ke karavaně. Rozmluva s tím ryšavým židem byla jí odporná. Mluvil přátelsky a sladce chtěl se usmívati, ale úsměv ten i jeho pohled působily odpor a strach. Teď volněji kolem se rozhlížela zpytující, jedou-li dobře. Přijede-li do Zličan! Srdce jí hlasněji zabušilo. Však rázem jako by ztichlo pomyšlením: „Klamou-li ti lidé, nejedou-li do její domoviny, nýbrž –“

Pohlédla na oba kupce. Rozmlouvali spolu živě, nerozuměla jim. Nevypadají tak jako tam ten. Kupci jsou. Tam vpředu mezi stromy na úzké cestě zakmitli se koně i lidé, ti vezou jistě jejich zboží. Vídala doma takové průvody kupecké, než věděla také, že mnozí z nich kupují a prodávají lidi, zvláště mladé dívky!

A než domyslíla, spustila se po boku vrancově, jak seděla, na zemi, a nežli oba kupci se nadáli, proběhla mezi jejich koni ven na cestu. Zpět ubíhající mířila zase do lesa. Však sotva že dostala se za stezník mezi první stromy, odvážná dívka sklesla pod starým bukem. Nemohla dále, nohy jí nesloužily.

Za chvíli octla se opět na vranci uprostřed obou kupců.

„Nu, zůstane-li ti, Al-Fergani,“ promluvil otrokář, „zkusíš s ní. Je nějak tuze bujná a smělá.“

„To mi právě vhod, a líp než aby byla ve všem pokorná, poslušná otrokyně. Začíná mne dráždit.“

„Nu, to tedy dáš jistě o nějaký knšâr více než čtvrtinu ceny,“ odvětil s úsměvem otrokář.

Cím dále karavana se ubírala, tím více les opravdu řidnul, jak Becher před běsův kamenem ohlásil. Paprsky sluneční teď už plněji a jasněji pronikaly zeleným krytem listí i haluzemi stromů jehličnatých, až pak zlatým proudem všem zářily vstříc.

Karavana stanula na pokraji lesa, na mírné výšině. Pod ní širý, zdělaný kraj v nádherném rouchu docházejícího jara. Prostranné, bujně zelené louky, mezi nimi tu a tam háje a borky temnější barvy. Tu lány osení, jehož husté klasy lehounký větřík rozháněl v měňavé vlny; a dále chvátaje váněk čechral tu pozdní, modře kvetoucí len, tam opět vysoké, bujné konopí.

Uprostřed těch polí a luk, hle, dědina značně veliká, okrouhlé podoby. Stavení došky krytá, s přilehlými stodolami a stáji na způsob podkovy kolem návsi se rozkládají, hledíce prů-

čelím na prostranství, kdež v záři sluneční hladina rybníka se leskne jako rozlité stříbro. U stavení i za nimi stromy ovocné i vonné lípy rozkládají své koruny. A tam dále, za dědinou, kde půda poněkud stoupá, tam stádo koní se pase, a pastýř jeho sedě pod křovím troubí na troubu, kteráž jest, jak jeden z otroků druhému povídal, dva lokte a více zdělí.

V té dědině přebývají Mladenovici, rod četný, aspoň o devadesáti hlavách. Vše kolem, pastvy, luka i pole, to vše jejich. Rod zámožný, neméně i statečný. Kdykoliv kněz nebo vojvoda poslal po zemi nebo plemenem meč, chutě Mladenovici vstali k vojně, staří, mladí; v plemeni charvatském nebylo nad ně udatnějších, smělejších, ale také ne hrdějších a neústupnějších.

Teď stanuvše na pokraji lesa otroci a pacholci Abrahamovi rádi vítali ty „Řežihlavy“ a byli by raději, ač dost unaveni, zrovna k nim dále mířili. Nadáliť se prve, že v lese dostanou jísti a že si odpočinou. Teď už viděli, že hlad dříve neukojí, až tam dole v dědině. Proč Becher se vrátil zase od nich k páním, proč nejede a důtkami nešvihá a nepohání? Proč přeje jim tak dlouhého odpočinku? Proč tam vzadu v lese se omeškává on i „páni“, a co tam mají? Proč poslal pro široký klobok, který měl starý nevolník, Němec, Sas? Tak otroci ptali se vespolek. Jak by komu připadlo, že jejich „páni“ tam mají čerstvé, pěkné a laciné zboží, že tam, aby si je zajistili, Becher s pomocí dvou ozbrojenců přivazuje mladou zajatou ke koni, a že teď jí přehodil přes ramena dlouhý řasný plášť, a že jí vsadil širák Sasíkův na hlavu, neustále dívku chláchole, aby se nebála, že nic se jí nestane, že ji nevydají Charvatům - aby jenom mlčela, sice že -

V tomto chlácholení zněla již hrozba, kterou také dotvrzoval svým pohledem.

Však přelstěná dívka nedala se ani uchlácholiti ani zastrašiti. Vzpouzela se mužům, bránila se, křičela, když ji pevným provazcem ke koni vázali. Než jak by mohla odolati jich silným pažím, nad to nyní, zesláblá velikým namáháním? I ustala volati. Umlčelť Becher její hlas hrozbou, že jí zacpe ústa; umlčel jej také pustý, hluchý les, v němž bez ohlasu zaniklo její volání o pomoc.

Třesouc se všecka jako zdrcena, seděla na koni s hlavou pochýlenou, nechtíc pohlédnouti na ty, kteří těsně vedle ní jeli, na Abrahama, Al-Ferganiho, zvláště pak na toho ošklivého ryšavce, jenž prudce zapísknuv dal karavaně vpředu znamení, aby se dala na pochod. Již nepochybovala, že padla do rukou otrokářům. Ze zajetí utíkala, do nového a horšího vpadla. Byla dotud nevolnicí, než u lidí, kteří ji netýrali, kterým rozuměla - ale ti tu cizinci! Kam ji zavedou? Vzpomněla, jak doma slýchala o dalekých zemích, kam až nevolnice do těžkých služeb se zavázejí. Ó, že raději v lese nezhylnula, že raději nějakou šelmu nepotkala! Lépe by bylo, než sejíti se s těmito lidmi! Teď bezděky pozvedla hlavu, když plný jas sluneční vstříc jí zazářil. Stanuli v širém, na pokraji lesa. Jak dívka na kraj jen pohlédla, trhla sebou a již - slyš - vykřikla úžasem, překvapením. Becher se ušklíbl.

„Nu, je-li tomu tak, nebo ne, jak jsem řekl?“ pravil ke kupcům. „Nemýlil jsem se. To jsou Řežihlavy. Poznala je, ona je odtud - utekla odtud. To je chyba. Pane, to nevím, jak tudy projedeme.“

„Počkáme do soumraku,“ mínil Abraham.

Mladý Arab byl na váhách, na konec však opatrnost zvítězila nad žádostí, aby již co nejdále odtud byl a vzácný svůj lov si tak pojistil. Dohodli se, že karavana tu odpočine u cesty, kus před dědinou, Becher pak že dojde dolů nakoupit nut-

ného ječmene a chleba. Živě pak rokující a radíce se nevšimli si, že dívka vypjala hlavu, že upřeně hledí na jedno místo, že oko jí nějak plane - ale teď - až se lekli, až koně jejich sebou trhli. Silný, pronikavý výkřik mladé zajaté v uších všem zaječel, a než Becher na koni k ní se přitočil, aby jí zacpal ústa, znovu vši silou zoufale vykřikla: „Pomozte! Pomozte!“

Abraham i Al-Fergani chvatně rozhlédli se kolem po kraji. V dědině jí neslyší - nemohou. Snad někoho zahlédla? Neviděli nic - ale tu - zpod háje něco se zabělalo. Jezdec - za ním druhý. Zastavili se, hledí - a již míří k nim, plným cvalem - už se blíží.

„Řežihlavy!“ vyrazil ze sebe Becher. Al-Fergani sáhl k boku, kde mu za pasem trčela dlouhá dýka v pochvě.

Abraham, otrokář, zachovav nejvíce klidu, děl:

„Al-Fergani, krásný výdělek je ten tam. Teď bych vzal čtvrtku.“

„Já jim dívku nedám,“ Arab odvětil rozhodně.

„Tak ti, pane, vezmou hlavu,“ dodal Becher.

„Nebo aspoň padesát knšárů!“ doložil otrokář na Bechrovu poznámku.

Ale tu již bylo slyšeti dusot koní prudko se ženoucích, již jejich supot - skok a skok. Dlouhá hříva jim vlála, i volné bělavé haleny jezdcům. Teď rázem se koně zarazili u samé cesty, zadržáni silnou rukou obou jezdců, jimž v pravici blýskaly se nahé, krátké meče.

„Co se tu děje?“ mocným hlasem zvolal přední jezdec orlího nosu, starší již, jemuž tmavé vlasy zpod čapky na ramena splývající i dlouhé kníry značně probělávaly.

Al-Fergani hleděl upřeně na statné muže vysoké postavy, jiskrných zraků. Vlasy měli spleteny u vrkoče, jež jim přes spánky splývaly. Byli skoro stejně oděni: v úzkých nohavi-

cích, v opánkách, jenže ten starší měl širší pás a hojněji ozdobený prošívánými řeménky živých barev i lesklými knoflíky a ozdobami, patrně stříbrnými.

Becher, hned jak starý ten Mladenovic zahřměl, smekl svou vysokou čepici a snaže se tělem svým a koněm zakrýti zajatou, u kteréž stál, jal se pokorně a sladce i drze zároveň vykládati, že nic, že jsou pokojní kupci, kteří se ubírají svou cestou, a že chtějí za dobré zaplacení nakoupit tam v dědině ječmene.

„Vladyko!“ ozvalo se za židem. Trhl sebou ani nedomluviv. Ohlédl se však zuřivě po zajaté, jež sama – bláznivá – těm Řežihlavům se přihlásila!

Vtom už také mladší jezdec vjev mezi kupce strhl dívce s hlavy klobouk a s ramenou plášť.

„Květa!“ vzkřikl obraceje se po vladykovi, Mladenoviců starostovi. I ten byl nemálo překvapen.

„Třetí den už ji hledáme, zmiji –“

Becher otázky této nevyčkával jal se hned vypravovati, že oni za nic nemohou, že náhodou našli tu nevolnici.

„A chtěli jste ji ukrásti,“ zahřímal vladyka.

„Ne, my ji chtěli koupiti, nač vám takové zbůjné nevolnice - zlá je,“ chlácholil Becher.

„My bychom ji koupili,“ dotvrzoval Abraham.

„Co za ni chceš, vladyko,“ Al-Fergani přímo nabízel.

„Pro bohy spásy, vladyko, neprodávej!“ zaúpěla Květa. „Já již nebudu prchatí – ráda zůstanu, jen ne s těmi,“ prosila úpěnlivě.

Plamenné oko starého vladyky utkvělo na okamžik na spanilé dívce.

„Mám ještě jednoho syna – ještě toho bys mohla zabítí,“ odvětil úsečně; pak jako by dívky tu ani nebylo, obrátil se ke kupcům.

„Mluvte, hosté.* Chtěl jsem ji zle ztrestati. Sáhlať na mého syna, až okrvavěl. Vezmete-li vy ji, bude ještě více ztrestána. Mluvte, hosté!“

Al-Fergani mrknuv na Abrahama, žádal vladyku, aby sám udal.

„Dáte dvacet zlatých mitkâljí,“** řekl rozhodně vladyka. „Nedáte-li, půjde nevolnice se mnou. Ale jen mitkâlje, jiných peněz nechci.“

„Vladyko!“ zaúpěla dívka, upírajíc úzkostný svůj pohled na starého muže. Ten jako by neslyšel. Becher pak vida, že neběží již o hlavu, nabyl opět ducha a jal se prostředkovati koupi. Však vladyka byl neústupný, a když o slevení nechtěl ani slyšeti, ano již se hotovil, že nevolnici svého rodu odvede, Becher žádal, aby jim přidal ječmene, a posléze aspoň několik slepic. Zle však pochodil.

„Židé! Chtěli jste nás okrásti, buďte rádi, že mou rukou tak zdrávi proklouznete!“

Abraham zatím prohodil několik slov Arabovi a ten vida nezbytí, odpásal pás a zpod něho vyňal váček plný zlatých mincí.

Hořký pláč ozval se v tom okamžiku na vraném koni. Květa k němu přivázaná znova prosila vladyku, aby jí neprodával, a teď již k mladšímu se obracela, žalostně prosíc, aby se přimluvil. Ten na ni hleděl bez soucitu, však ani slovem nepromluvil. Vůle starostova již rozhodla.

Za chvíli po té karavana vjížděla do dědiny. Za otroky brali se „hosté“ a s nimi vladyka s mladším Mladenovicem. Karavana rozložila se na návsi. Otroci usedli do stínu u stavení,

* Cizozemští kupci sluli starým Čechům a Slovanům vůbec hosté.

** Mitkâlje, staré mince, byzantinské, druhdy také stříbrné. V Čechách užíváno v obchodě dlouho mincí cizích. Nejstarší domácí jsou z času Vratislava I., syna Bořivojova.

mladou nevolnici pak zavedl jeden ze zbrojenců pod lípu, stojící opodál rybníčku. Ženy a děvčata vybíhaly ven a nosily unaveným nevolníkům vodu, mléko i chléb, hostíce tak ochotně ty ubohé muže. Však záhy je opouštěly a všechny se tam hrnuly pod lípu, kdež, jak se rozneslo, seděla Květa nevolnice, Zličanka, jež přede třemi dny jim uprchla, zranivši vladykova nejstaršího syna.

Přemnohé, zvláště starší, s myslí úpornou tam spěchaly, aby se podívaly na to smělé, odvážlivé děvče. Ale pak, když ji spatřily sedící mezi zbrojenci bledou, uplakanou a zoufalým bolem zamlklou, lítostí hnulo se srdce mnohých. Pomoci však nebylo, neboť tam v domě vladykově, kdež seděli přivolaní starší rodu a „hosté“, byla koupě již řádně stvrzena pod obrazy dědů*, visícími v koutě nad stolem, na němž se blyštěly vysázené zlaté mitkálje, a medovina již také hostem podána.

Oblizuje se a vyrudlým rukávem vousy sobě utíraje Becher vyšel po chvíli ven, aby uchystal vše na odchod. Byl by si rád sice odpočinul, ale sám pobádal, aby dále šli; nebyloť mu tu u Mladenoviců volno přes to, že nestrhla se tu bouřka, jaké by se nadál ve své mysli, strachem předrážděné. To všechno ta otrokyně! Byli by s ní nepozorovaně projeli jistě. Proklínal ji v duchu i starého vladyku a všechny Mladenovce. Teď jsou pohostinni. Ovšem! Aby jim ještě teď hlavy řezali, když připravili Araba o dvacet zlatých, nepilovaných, krásných mitkáljí! Kdyby toho nebylo, byl by Al-Fergani, jemu, Bechrovi, vyplatil také nějaký zlaťák, jak za pomoc poskytovanou byl slíbil. Teď nedal nic; jak by dal!

Becher zlostně švihl důtkami; řeménky jejich bolestně ucítil veliký otrok, onen, kterého byl ve brodě již zmrskal a jenž nyní sedě na kraji, rozmrzelému ryšavci namanul se tak do cesty.

* Sošky předkův.

V ZADU ve dvorci vladykově byl srub dosti vysoký. Na srubu ležel na loži mladý muž, Radovan, nejstarší syn vladykův. Měl na sobě jen košili širokých rukávů, u krku pestře vyšívanou, na prsou rozhaleňou, a hace červenavé, přiléhající. Zpod bílého obvazku na hlavě proudily mu dlouhé, husté vlasy, tmavohnědé barvy. Radovan dřímal.

Pootevřenými dveřmi pronikal na komoru zlatý pruh světla, ozařuje na dřevěné zdi nad ložem tmavý, kulatý štít, v jehož středu bělal se veliký zub nějakého obrovského kance, těžký mlat, luk a toul kožený i pás, jehož kovové ozdoby ve slunečném paprsku jen míhaly se a blýskaly.

Tichem tu panujícím bylo slyšeti bzukot much venku na výsluní a chvílemi také jak zašuměly stromy, stojící za srubem na sadě.

Teď zachvělo se světlo také na mužné, sličné tváři mláden-

cově a v tom také ozval se temný ohlas hluku, jenž venku, někde na návsi, se strhl. To Radovana probudilo. Vzchopiv se usedl na loži a naslouchal. Nemohl však ničeho rozeznati.

Tu slyš – rychlé, drobné kroky. Toť sestra Mladena. Již ji slyšeti na dřevěných schodech – a již vběhlo, jako když vlašťovička vletí do síně, mladinké, asi čtrnáctileté děvče v bělavém přepásaném čechelu.

„Co je, Mladeno?“

„Hosté přijeli – židé a jeden v červené haleně, divný –“

„Zůstanou tu?“

„Nevím, ale vezou – Květu,“ chvatně oznamovalo udýchané děvče.

„Lžeš!“ zvolal Radovan, jenž na zprávu tu prudce sebou trhl.

„Sedí pod lipou,“ a již děvče jalo se bratrovi vypravovati, co zaslechlo, jak hosté nevolníci našli, jak otec je potkal a zastavil.

Na mladíkově ubledlém líci proskočil, jak tu novinu uslyšel, ruměnc a oči se mu zaleskly. Teď prudce vstal, když uslyšel, že otec nevolníci již prodal, a že ji co nevidět odvezou. Bez rozmýšlení zamířil ke dveřím, a sestra ho neudržela prosíc, aby nechodil, že mu to neměla říkati, že otec se rozhněvá. Jako by neslyšel.

Chvěje se rozčilením i od rány bral se chvatně se srubu přes dvůr, a když přišel ku přednímu stavení, vyjížděl otrokář Abraham ze dvora a za ním Al-Fergani. Vladyka se staršími stáli na zápraží, hledíce za odjíždějícími.

„Oj, Radovan už na nohou!“ zvolal jeden ze starých Mladeniců.

„Proč neležíš, proč vycházíš?“ ptal se vladyka, chmuře čelo.

„Je prý tu Květa,“ odvětil syn.

„Proč ptáš se po ní?“

„Je – ale dlouho tu nebude,“ s vladykou zároveň jeden ze starších pověděl.

Radovan upřel lesknoucí se oči na otce.

„Ty jsi ji prodal?“

„Potrestal jsem ji tak více, než bych já nebo ty sám učinil. Naříkala, bědovala žadonic, abych jí neprodával.

„A to jsi také neměl, otčíku.“

Teď zase vladyka upřel udiveně oči na syna.

„Proč?“

„Protože byla má! Já ji zajal, já si ji přivedl,“ odvětil syn rozhodně.

„Oho, chlapče!“ rozkřikl se vladyka. „Snad chceš peníze, či se o ně bojíš? Jsou u mne,“ dodal mírněji. „V ruce mé jako v tvé!“

„Nechci ani penízku!“ Radovan zvolal kvapně.

Ale v tom umlknuv obrátil se k cestě, vedoucí zrovna kolem. Objevilíť se tam dva cizí vyzbrojení jezdcí, za nimi pacholci s koňmi, nesoucími balíky a pytle; za těmi pak kráčeli otroci s břemeny. Vedle otroků se mihl na koni ryšavý Becher ve vysoké čepici a ve vyrudlém kaftaně, a když přešel, za ním hned mezi dvěma zbrojenci pěšími na vraném koni mladá nevolnice, již bez klobouku a pláště, ve své bělavé říze, přes kterou jí splývala dlouhá plena jakási, darovaná milosrdnou ženou, slitovavší se nad ní tam pod lipou.

Jak je zkormoucená, jak bledá, jak hlavu teď ještě níže pochýlila, blížíc se k stavení vladykovu, k tomu domu, kdež její neštěstí začalo, kamž ji zavedli, když ji z rodné dědiny násilím vyvlekli. Však sotva že hlavu sklonila, již ji vztyčila.

„Květo!“ vášnivě zvolal Radovan ve dvorci, a vztáhnuv ruce po dívce chtěl kvapiti k ní. V tom však chopila se jeho ramene železná ruka otcova tak, že nemohl se hnouti.

Jen „Květo!“ zvolal ještě jednou; zrak jeho tkvěl na ní upřeně, zimničně plana. Ona se obrátila po něm – však už zmizela – a na místo spanilé jezdkyňě spatřil černobradého žida přibledlých plných tváří a mladého Araba v turbanu a v červené haleně, jak Mladena ho popsala.

Chtěl se vytrhnouti, chtěl ven. Marné úsilí. Dva starší chopivše se ho na pokyn vladykův odváděli ho zpět na srub.

„Běs ho posedl!“ hučel starý, vstupuje s ostatními do jizby.

„Bodne ho, a teď by za ní běžel. To sám běs – dobře, že je pryč.“ –

Na srubu na loži seděl Radovan a proti němu sestra Mladena s jedním ze starších. Ten Radovanovi domlouval, aby si lehl, odpočinul a na tu Zličanku již nemyslí. Však Radovan hledě zmařeně do země mlčel, až pak pojednou hlavu pozvedl.

„Kdo byl s otcem, když –“ ptal se.

„Modliboh.“

A pak zase nepromluvil, až teprve, když starší odešel.

„Mladeno, jdi, vyptej se Modliboha, jak bylo, když s těmi psy židovskými se setkali. Co říkala Květa, a podívej se po nich, je-li je ještě viděti.“

Myslí kupce.

Slunce již zapadalo a ve srubu již soumrak se ukládal, když mladičká sestra raněnému bratrovi věrně vypravovala, co slyšela, jak Květa naříkala, prosila, aby ji těm hostem neprodávali.

„Také jsem vyběhla na chlum, dívala jsem se dlouho a zahlédla jsem ještě hosti, ale již zašli za háj.“

Bratr mlčel. Čekala chvíli, když pak jako unaven na lože sklesl, přistoupila k němu.

„Je-li ti hůře? Chceš-li něco?“

„Nic; jdi, Mladeno! Nech mne!“

I venku již soumrak se rozkládal. A všechna krajina tichla. V tu chvíli zabělalo se něco na setmělém sadě za dvorcem vladykovým. To sám vladyka v bílé haleně, nesa na rukou dvě hliněné nádoby. Kráčí zvolna, vážně. Zpod sivého, hustého obočí jeho zrak hledí zamyšleně tam k nedalekému návrší, kdež černá se hustý háj. Zářivý pruh po zapadlém slunci rdí se ještě za jeho stromy korun rozložitých, teď už ztemnělých. Vladyka sem chodívá každého dne za soumraku, aby ulože krmě pod stromy poklonil se bohům. Však nyní stanuv na posvátném místě, bohům zmileném, v tajemném šeru a tichu věkovitých stromů, nejen v čelo se bije a hlásá milá slova, nýbrž prosí také bohy spásy, aby odvrátili a zapudili běsa, jenž nejstaršího syna mu souží a zle ponouká.

BECHER si vydechl, když volně a bez závady vyjeli z osady Mladenoviců. Nicméně pak ještě chvilkou po ní se ohlížel, jako by se obával, že ti Řežihlavci se rozmyslí a za nimi se pustí. Však nezahlédl nikoho, a také osada zrakům jeho za nedlouho zmizela. Husté stromoví, ovocné i divoké, ji zakrylo.

Tu začal si ryšavý žid pohvizdovati a také několikrátě důtkami švihl do prázdna, což zajisté bylo výrazem vnitřní jeho spokojenosti. Než beze škody přece nevyvázli. Kdyby byli tak nepozorovaně s tím děvčetem projeli! Arab by ještě rád více nežli čtvrtinu její ceny dal Abrahamovi za podporu a mlčenou, a on, Becher, by při tom dlaně své také nadarmo nenastrčil. Děvka divoká, proč tak ječela!

Tu Bechrovi vyrazila z masitých retů slina a letěla daleko přes hlavu jeho hnědáka.

Tak, když ji sám musil zaplatit, nedá žádnému nic, nebude

chtíti. A přece lacino ji má ten nevěrec. Však by bratru za to stála. Ten starý s ní pospíchal, aby se jí zbavil. Jědnou tolik na ní Al-Fergani vydělá. Prodá-li ji! Oči mu nějak divně svítily. Hm, trochu drahé potěšení.

Tu Becher obrátil své těkavé oči po nevolnici, která dále za ním zrovna před mladým Arabem a židem Mojžíšem jela, ku koni přivázaná. Ale již zase pohleděl do předu a vida, že otroci tam, celodenní cestou již unavení, krátí krok, pobodnul koně, aby je svým způsobem popohnal. Lány vlnícího se obilí, lenu jasně zeleného i hustého konopí přestaly. Karavana ubírala se teď krajinou pustější. Tam v pravo rozlehlé pastvisko pod travnatým břehem, tu tam stromy porostlým a na pastvisku i ve břehu stádo: brav, skot i několik hříbat. Pastucha, jenž sedě pode skupinou rozložitých buků na písťalu pískal, umlknul a udiveně hleděl na průvod kol se beroucí. Mladý hřebec dole ustal v pastvě a natáhnův krk, hlasně zařičel. Krásní koňové Al-Ferganiho mu odpověděli. Však brzo i stádo i pastvec zmizeli a průvod kupců bral se krajinou liduprázdnou, čím dále osamělejší. V pravo i v levo chlummy porostlé háji a lesy, mezi nimiž zanikaly travnaté úvaly. Od chlumův až po bídnou cestu rozkládala se luka vysoké, bujné trávy, dle níž bylo souditi, že kolkolem jsou mokřiny. Nasvědčovaly tomu též tmavozelené olše, jež po různu i ve skupinách stály v těch lukách.

Slunce již pohaslo a stromy vrhaly veliké, obrovité stíny. Cesta byla čím dále tím horší, vlhká, blátivá, bahnitá. Bujná tráva kolem zmizela a místo luk bylo viděti rozlehlou slatinu, pokrytou sítinou a ostřicí, však většinou trsy mechu tu bledozeleného, tam zardělého, až brunatného. Z povzdálí její povrch vypadal tmavohnědě. Tu a tam z něho trčela zakrnělá olše neb stará vrba, tu a tam černala se křoviska a mezi nimi

prošlehovaly poslední blesky denního světla, odražené od hladin hlubokých kaluží.

Stínové prvního soumraku ukládali se na rozlehlou slatinu, jejíž tmavohnědý háv splýval na obzoru v temnu podvečerním. Na levo, v tu stranu, kde bylo viděti v dáli černý pruh lesův, ozýval se skřehot žab. Jinak hluboké ticho. Nikde ruchu, jen pták širokých perutí nesl se nad zrádnou třaseninou.

Pronikavý hvizd Becherovy píšťaly zastavil jezdce v předu i všecku karavanu. Na chvíli otroci stáli tiše, čekající rozkazu. Podvečerní větrík zavíval k nim od slatiny. Cítili vlhko i zápach stojatých, hnijících vod.

Jezdci, pacholci s koni, také otroci v předu musili zase kus zpět, a tu teprve oznámeno, že dnes už dále nepůjdou. Becher byl by rád karavanu ještě toho dne převedl přes slatinu, aby měl tu rozlehlou bažinu mezi sebou a těmi Řežihlavy; však vida tmu již se blížící a strachuje se, že by všichni někde v té nejisté třasenině uvázli, ustanovil nocleh na jejím pokraji, zvláště když také Mojžíšovi a mladému Arabu se nechtělo dále.

Kupecký průvod utábořil se na úpatí nevysokého chlumu, stromy jehličnatými porostlého. Koně do lesíka odvedeni a ke stromům přivázáni. Na pokraji ulehli otroci, řetězem spoutání a pacholky střežení. Jezdci pak venku před lesíkem ve stráži se střídali.

Oba kupci s ryšavým Bechrem seděli ve vřesu a metlici něco níže pod otroky na mírném svahu nízkého chlumu. Večeřeli. Al-Fergani poslal ze svého jídla mladé nevolnici, jež opodál samotná choulila se pod sehnutou starou osykou, stojící před lesíkem o samotě. Mladý Arab dívce to místo sám prve vykázal ustanoviv, aby jezdec stráží stojící nedaleko přecházel.

Po setmělé slatině táhly se bílé páry divných podob; chladu

přibývalo. Kupci dali sobě rozžehnouti oheň. Po večeři ještě chvíli seděli a naslouchali vypravování Bechrovu. Ryšavý žid, rudější nyní ještě září planoucího ohně, vykládal Arabovi, co o nevolnici v Mladenovicích slyšel.

Vladyka to sice jim všem vypravoval, než Al-Fergani nevyznal se tak dobře v jazyku bujmském, a proto bylo mu nyní třeba dodatků Bechrových. Sám se ho po nevolnici ptal.

„Zličanka je,“ začal Becher, spolknuv poslední sousto a utřev si usmoleným rukávem ježaté své kníry, „vladykova dcera – z velikého rodu. Ti Řežihlavci pro pomstu je přepadli a vydrancovali. Slyšeli jste, co toho vladyka všeho vyjmenoval, co si přihnali: koní a jiného dobytka. Nejstarší vladykův syn přivedl si tam tu a jiného nic. Neměl očí pro jiného – tak na ráz se mu zalíbila. Ale měl to! Sotva ta Zličanka byla několik dnů ve dvoře vladykově, už všechny báby říkaly, že má kouzlo, že umí čarovati. Hned jak ji přivedli, ženské vzaly jí kruh s ramene a hrivnu* z perliček jantarových a červených korálek pálených a také náušnice krásně pracované. Pak ještě ji prohlédaly, ale nic zlého nenašly, ani kořínek ani zub, a tu báby a všichni povídali, že umí čarovati bez pomoci, slovem a očima.“

„Nu, a jak to čarovala?“ ptal se Arab.

„Vladykův syn se trafil a chodil za ní jako stín. Očí s té Zličanky prý nespustil – nu, byl láskou přemožen.“

„A když byla jeho, když si ji přivedl, proč nešel k ní?“ mýnil Al-Fergani.

„To je to! To jsou ty čáry! Báł se jí, ač měla před ním se třásti; kde mohl si poručiti, tam prosil.“

„Blázen, baba!“

* Ozdoba hrdelní.

„Nu, nemohl si pomoci.“

„A proč ona vzpírala se tak lásce jeho? Byl ošklivec?“

„Snad ne – ale jistě tak se mstila. Ona Zličanka, on Charvat, Mladenovic, Řežihlavec! Vždyť bojoval proti jejím a učinil ji nevolnicí!“

„A jak to, že utekla a toho –“

„To bylo tak, milý pane,“ a Becher napiv se ze dřevěné čutory, křiklavě pomalované, vykládal dále: „Zličanka šla jako obyčejně přede třemi dny pro vodu. Za dvorcem, za sadem tam někde, pod svatým hájem, kam ti hlupáci nosí bohům krmě,“ tu Becher vyplivl, „mají jakousi studánku nebo pramen. Tam ta Zličanka šla s vědrem. Vedle na poli prý pracovali – ale kdo ví, jak se stalo! Starý vladyka chtěl čerstvé vody, a když nevolnice nešla a nemohli dočkat se jí, šli ke studánce. Našli tam překocené vědro a vedle něho pod javorem nejstaršího syna vladykova. Byl bez sebe a krví zbrocen.“

„Ej!“ zvolal Arab.

„A Zličanka pryč! Hned tomu vyrozuměli. Běželi za ní, hledali ji, stíhali po celý den a ještě druhého dne. Na koních pustili se za ní na Zličanské hranice a do polí. Tak potkali jsme vladyku.“

„A ona byla v lese. – Tři dny!“

„Aby ti přinesla výdělek,“ ozval se teď Mojžíš a bílou, tlustou rukou zakryl si zívající ústa.

„Al-Fergani jí neprodá! Tuze se mu líbí,“ pravil Becher a šklebivý, významný úsměv dopověděl jeho myšlenku.

„A tobě snad také, spanilý muži,“ odbyl ho Arab a zasmál se vesele.

„Aj, proč by se nelíbila – mám také oči, ale to zlato za ni, to by se mi líbilo ještě více.“

„Becher, již mlč a lehni si!“ pravil Mojžíš, natahuje se na

houni rozložené na zemi. „Ať nezaspíš, chci časně vyjeti!“
a zíval nanovo.

„Ty také, pane, budeš tady spát?“ ptal se ryšavec Araba na zemi se kladoucího.

„Slino špinavá, ty dotěrná – co se tak staráš o můj spánek?!
Vezmu-li tvé vlastní dūtky!“

„Nu, pane, už mlčím, už spím!“

Mojžíš už spal. Za chvílku také Becher oči zavřel. Ležel na zádech, ježatou ryšavou bradou vzhůru k nočním nebesům. Ústa měl pootevřena; zvučné chrápání jejich svědčilo o tuhém jeho spaní. U kupeckého ohně ticho zavládlo; sám také pohasínal, až pak utajil se v uhlí a jiskrách, doutnajících pod bělošedým popelem.

Nastala noc. Všechen kupecký tábor se ztišil. Zajisté všichni až na stráž usnuli. Nevolnice také bděla. Halíc se v řasnou vlňenou plachtu, kterou jí dal z večera Al-Fergani, seděla pod osykou. Jiného byl by šumot listí stále rozechvěného dávno již uspal. Květa hleděla před sebe na zčernalou slatinu. Zdaleka ozýval se temný kvakot žab a kdesi také sova zahoukala. Pak zase nastalo ticho. Ve slabém zákmitu hvězd bylo viděti divné černé obrysy zakrslých olší porůznu v bažině rostoucích. A tam bělá se cosi jako strašidelný zjev; toť bezkorá vrba stará, jejíž kmen tlí a příšerně září fosforovým světlem.

V lesíku kuň se otrásl a zafrkal.

Nevolnice hleděla před sebe, však málo pozorovala. Uvažovala, vzpomínala, tesknila. Myslíla na své, od nichž ji násilně odvedli, myslila na sebe, co ji čeká. Tesknota, strach ji pojaly. Co se stalo s jejími, co s rodiči, co s bratry?

Výše, na kraji lesíka, ozval se prudký kašel. To nemocného nevolníka. Mrzuté zamručení některého ze probuzených jej provázelo. Sotva že ty hlasy utichly, ozval se tam výše zase někdo:

„Spíš-li, Lutobrane?“

„Usínám – odřenina mne pálí. Proč ty nespíš?“

„Myslím na bobry. Těch by tu bylo!“

To jistě mluvil veliký ten nevolník, jenž pro pytláctví byl kupcům prodán.

„Kde to jsme?“ ptal se první hlas.

„V Charvatech ještě; za den, pozejtří budeme na hranicích. Neprodají-li tě –“

„Raději bych se utopil zítra v tom bahně.“

„Haha! Však jsou zítra zrovna tuřice*. To bys měl koupadlo.“

„Mlčte! Ticho! Lehněte si!“ ozvalo se několik hlasů.

Hlasy ty, jež za nočního ticha pod osykou jasně bylo slyšeti, vyvedly Květu z trudných myšlének, ale nepotěšily.

Zítra tuřice! Večer dívčích věštek, večer svatých ohňův a hlučného veselí! Oh, bude to smutná slavnost... A pozejtří na hranicích! Ta slova ji bodla nejbolestněji. Na hranicích! „A neprodají-li tě...“ řekl ten muž. Do ciziny ho povedou a ji také. Zachvěla se.

Noční vítr zanášel k ní z rozlehlé bažiny šelest vysoké trávy a hustého rákosí, místy tam rostoucího. A hle, tam dále se cosi zablesklo, jako když jiskra se mihne. A míhá se dál, za ní druhá, třetí. Juž chomáč těch světélek chvějících se v divném kolotání.

Duše to utopených, družina ohnivého muže, jenž za letních nocí obilnými lány kráčí a žhne klasy srpu zralé. Jak divný rej těch bludiček – a viz – jako by se blížily. Mladá Zličanka jala se bezděky šeptati zaříkací slova, jak se jim doma za dětství naučila, a sklonivši hlavu tvář plachtou zastřela.

* Tuřice, vojanovo (u Slováků), sobotky (v Polsku), tlupaly (u Rusínů), staroslovanská pohanská slavnost v čas letního slunovratu. Památkou jejích obřadů jsou u nás ohně Svatojanské, zapalované večer 23. června.

Sotva tak učinila, již opět hlavu pozvedla. Ve vřesu a v metlicí kroky se ozvaly. Jak plaše vzhlédla, spatřila toho, jenž ji koupil. Mladý Arab v turbanu a v rudém rouše svrchním stál před ní v nejisté záři nočních nebes, mlčky ji pozoruje. Lekla se. On se usmíval.

„Spíš-li? Vzbudil jsem tě?“ otázal se vlídně.

Mlčela.

„Je-li ti zima?“

Zakroutila hlavou, že není.

A zase na ni mlčky hleděl, se zalíbením upíraje své černé, jiskrné oči na její přibledlou a ušlechtilou tvář, dojemnou výrazem tajeného zármutku. Pak opět lámaně promluvil:

„Řekli, že znáš kouzla. Očarovalas prý vladykova syna...“

Zdálo se mu, že mladá nevolnice sebou trhla.

„Věřím tomu. Mně se také líbíš. Rád bych tě měl. Chceš-li u mne zůstatí... Neprodal bych tě.“

„Jsi můj pán,“ odvětila temně.

„A nezabila bys mě?“ tázal se s úsměvem. „Proč jsi bodla toho, víš –“

„Byl můj nepřítel.“

„Dobře. Já budu tvým přítelem.“

Nevolnice sklopila hlavu.

„Chceš-li něco?“ tázal se Arab.

„Pusť mne, pane!“ A jak tato slova prosebně, vášnivě promluvila, upřela své velké, tmavé oči na jeho tvář. Bezděky, jako jimi upoután, se do nich zadíval, ale pak usmáv se hlavou zakroutil.

„Mnoho žádáš. Upokoj se. U mne ti bude dobře. Nebudeš choditi pro vodu, nebudeš pracovati a nebudeš spáti na seně a v trávě, ale na hedvábí a šat bysový ti dám a řetízky a náček s penízky. A tam u nás není takový divoký kraj,

taková bahna a veliké lesy. Co pláčeš? Pro ně snad?! Utiš se a lehni. Buď rozumná!

Stráž stranou stojící, pozorujíc ten výjev, viděla teď, an mladý Arab zvolna od osykového stromu zas odchází ke svým druhům. Mladá nevolnice však zůstala tak jako prve, sedíc pod osykou, v zamyšlení hlavu chýlíc a slzy roníc. Mladého pána svého neposlechla. Neulehla, neusnula. Nemohla. Musí, musí pryč a vícekrát se nevrátí! Nikoho již nespatrií, s nikým se neshledá! Ó, že nezůstala v Mladenovicích! Ó, že – a tu se jí kmitla tvář mladého, statného muže, jenž se jí ty dny na útěku tak často zjevoval. Viděla Radovana krvácejícího, jak nožem jejím bodnut se zapotácel... Však teď jinak se jí zjevil, jako prve na cestě, když vyjeli z Mladenoviců. Nemohla se zbavit toho pohledu. Pořád jí tanul na mysli, jak ho, kolem dvorce jedouc, zahlédla, bledého, s obvazkem na ráně, jak po ní ruce vztáhl, jak ji jménem vášnivě zavolal. Hlas ten jí až do duše pronikl.

A nevědouc ani, znova si připomínala hlas ten i toho, který tak toužebně po ní ruce vztáhl. Nezabila ho tedy, jak myslila. A přece ho ráda v onu chvíli zahlédla... Všichni kolem lhostejně, ano nepřátelsky na ni hleděli, on pak jediný – ó, že on, jenž uvedl ji v zajetí a v tuto všechnu bídu...!

Rákosí šelestilo, od lesa táhl temný šumot.

Hlava Květina klonila se blíže k nadržům, unavené oči se zavíraly.

Nikde ruchu, jenom světélka, ohnivého muže bludné děti, v mihotavém reji kmitala se černou slatinou, jež rozkládala se v temnu nočním tiše a posupně.

NOC mījela bez vyrušení. Ve stínu tichých perutí jejích všecka karavana tvrdě spala, až hvězdy zbledly, až nad lesy počalo se svítati.

Nový den budil všecko. Bílé páry ještě se vznášely nad rozlehlou slatinou; rákosí ranním větrem probuzené hlasněji šustělo a ohýbalo se, zvláště tam, kde vodní pták jím si klestil cestičku. V rokytí kdes ozval se hluboký hlas bukačův, za ním tu a tam zvuky jiných ptáků vodních, zvláště když slunce zaskvítilo a v jeho růžově zlaté záři brunatná, smutná bažina se oděla jasnějším rouchem.

Tou dobou karavana se měla k odchodu. Otroci dojídali pečené placky, které Becher včera koupil v Mladenovicích, pacholci pak napájeli koně u pramene. Vyráželť ze břehu pod samým lesem živě malý potůček, jenž níže se ztrácel v rákosí a v ostrici nedaleké bažiny.

Vymyvši sobě prve nohy zraněné třídení namáhavou cestou divokým a pustým hvozdem, mladá Zličanská nevolnice dopínala si právě krbce, darované jí mladým Arabem. Těžko vstávala, těžko se připojovala k průvodu, spořádanému Becherem. Smutně se ohlédla zpět do kraje; a když zasmušilý zrak před sebe upřela v rozlehlou, pustou bažinu, ve trudnou, pustou budoucnost, ó, proč se probouzela, proč nezemřela tam pod tím osamělým stromem? –

Karavana brala se zvolna a opatrně vpřed. V čele kráčel sám Becher s jedním ze zbrojenců, opěšalý, zkoumaje před sebou cestu. Byla čím dále tím houpavější, nejistější, sotva znatelná. Všichni v karavaně, kteří prve na koních jeli, slezli a kráčeli vedle nich. Za nimi otroci po dvou, koně pak jeden za druhým. Skoro až na samém konci ubíral se volným krokem pohodlný Abraham s mladým Arabem, před nímž kráčela mladá Zličanka, majíc hlavu sklopenou.

Jitro bylo svěží a krásné. Lesy, jež z večera smutně v pozadí se černaly, teď veseleji se promodrávaly. Slatinou, včera tak pustou, panoval ruch a život. Mračna komárův a jepic sem tam kolotavě poletovala, a na lesklé ostrici a třtinách se houpala nesčíslná, zeleně lesklá šídla. Chvílemi vznesla se divoká kachna nebo slípka krátkým letem a zapadla na vodnatý močál, nad jehož lesklou hladinou vyčníval zardělý rdes, žlutý stulík těžké vůně a drobnokvětý vodní pryskyřník bělavé barvy.

Karavana skoro mlčky brala se ku předu. Jen někdy, když některý z otroků smeknuv se do kalužiny nebo bláta se zabořil, ozvaly se jeho kletby anebo smích soudruhů. Pojednou nejpřednější se zastavili a všichni ostatní za nimi. Becher to způsobil. Obrátiv se obličejem zpět k průvodu a přiloživ dlaně ke koutkům svých úst jal se hlasně volati, aby ho kupci vzadu uslyšeli:

„Dobře! Nezbloudil jsem. Jsme již u hati!“

Však bylo již na čase, že k ní se dostali. Kdyby cesta i nadále byla jako dosud, sotva by dopoledne přešli slatinou, jestliže by v ní někde na tajně zrádném místě neuvázli. Teď noha lidí i koní našla oporu na mostě, vlastně na hrázi, jediném to poněkud bezpečném přechodu tou třaseninou. Upravena byla z několika vrstev otepí různého klestí, ze trámů napříč i podél položených a houžvemi spjatých, a z nasypané rašelinité půdy, nyní úplně vyschlé a dobře schůdné. Průvod bral se tudy rychleji.

Pojednou ohlédnuv se Becher všiml sobě, že nevolníci za ním jdoucí v pravo se ohlížejí, směrem tím, kterým veliký otrok, Lučan, rukou ukazoval. Žid nejprve mínil, že jim ukazuje racky, jichž několik v tu stranu se neslo na svých popelavých perutích a jejichž hlas jako pronikavý smích zářícím vzduchem dorážel až ke karavaně.

Ale ne, za ptáky nehledí. Co to?!

Becher se zastavil a dlaní zakryl si zrak. Tam v pravo, ale značně daleko, kde slatina se úžila, tratíc se jako bahnitá zátoka v půlkruhu tmavého lesa, tam jako by dva stíny kráčely přes močál – a nemýlí-li se, každý z nich vede koně.

„Co tam vidíš?“ zeptal se Becher velikého otroka.

Lučan, náruživý lovec, neodvracuje bystrého zraku, zkrátka, určitě odvětil:

„Dva muže, dva koně –“

„S nákladem?“

„Ne.“

„Tak to nejsou kupci –“

„Ne, našinci.“

Becher ještě okamžik hleděl za nimi, pak potřásl ryšavou hlavou a dal se opět do kroku.

„Toť se ví, že domácí,“ přemýšlel, „jak by jinak znali tu stezku, kterou si tolik nadjedou. Nadjedou; setkáme se s nimi, jedou jako my s jedné strany, hm, stejným směrem. Snad z Mladonovic... Dva Řežihlavci! Kam? Snad na župní hrad? Nebo strojí nám něco?“

Opatrný, lstivý žid měl ještě chvíli oba jezdce na mysli, častěji v onu stranu se ohlížeje, tak dlouho, až unikli jeho zrakům ve hlubokém stínu lesním.

Slunce již značně vystoupilo, když přejevši hatí karavana dostala se na pevnou půdu a za nedlouho pak do stínu borového háje, jenž na parném slunci vydechoval silnou vůni. Za hájem rozkládala se veselejší krajina. Kupci a zbrojenci tu vsedli na koně, a jeden z nich vysadil také na pokyn Al-Ferganiho mladou nevolnici na vraného mimochodníka. Nepřivázal jí však k němu, nýbrž zůstával jí po boku bedlivě ji hlídaje. Becher postaviv se do střemenů pilně se kolem rozhlížel. Ale po dvou jezdcích, po nichž pátral, nebylo ani památky.

Cesta, kterou nyní jeli, byla lepší, poněvadž byla vyschlá. Tak putovali vpřed, až pak, když zárem poledního slunce všichni byli unaveni, utábořili se u cesty pod stinným, chladivým přístřeším pěti věkovitých dubů. Becher rozdál všem jídlo, jen Květě ne, poněvadž Al-Fergani sám jí podal ze své vybranější zásoby; také jí nalil dřevěný pohár dobré medoviny, které však mladá Zličanka sotva jenom rety se dotekla. Bechrovi chutnalo velmi a za jídla neustále hovořil a vypravoval. Mladý Arab vyrušil ho někdy krátkou otázkou, Abraham pak mlčel a jedl a jenom tu upřel krátký pohled na svého souvěrce, an vypravoval o těch dvou jezdcích.

„Ale není to nic,“ dokládal ryšavec jistě a spokojeně. „Toť bychom je byli potkali. Jistě nás nepředjeli, nemohli – to by zrovna byli letěli.“

„A kam by se poděli?“ ptal se Arab.

„Tam –“ a Becher k jihu ukázal, kdež bylo viděti modravé pásmo nějakého velikého hvozdu. „Jeli jistě k Libickému hvozdu – tamtudy také cesta na Moravu.“

Po obědě všichni i Becher se natáhli do trávy a spali. Jen Květa sedíc sama na pokraji stínu bděla. Hluboké, mrtvé ticho polední vládlo krajinou, jež ve žhoucí záři sluneční jako by podřimovala. Všecko odpočívalo, i bílé mraky se zastavily na své chvatné pouti. Všecko utichlo, jen zármutek se nesko-nejšil. Mladá nevolnice pohlížela zpět v tu stranu, odkud přijeli. Nespatriła však nikoho. Nikdo nepřichvátal; jak okamžikem jí našeptávalo přání, aby se sprostila této společnosti, těchto otrokářů, nikdo se nepřihnal, aby smlouvu kupní zrušil, aby ji vybavil, zpět zavedl. Ó, jak by ráda šla všude, kamkoliv, třeba i – –

Opět se jí mihla hlava zraněného Radovana, opět ozval se jí v duši jeho hlas, jak ji jménem zavolal. On by ji byl jistě nedal, nedopustil, aby ji prodali. Ale pak by slyšela pořád jeho milostná slova, pak by musila snášeti jeho pohledy – pak by jí neustále vnucoval svou lásku. A teď? Až se zachvěla. Připadlť jí na mysl včerejší večer, když přistouпив k ní ten cizinec měřil jí svým žhavým pohledem a sliboval – –

Cítila odpor. Co ji čeká!

Pozvedla zamyšlenou hlavu a plaše ohlédla se kolem. Všechn tábor spal. Zahlédla ryšavou bradu Bechrovu vedle černého žida a tam toho mladého kupce, jenž bílou rouškou si zastřel líce. A dál kolem všichni podřimovali, nataženi nebo sedíce.

Pojednou bezděky Květa rychle vstala; však sotva že krok učinila, již ji okřikl drsný hlas, aby s místa se nehýbala. Jeden ze strážců to volal, jenž sedě opodál, jak prve se zdálo, také ve spánku si hověl. A v tom také pozvedla se z trávy hlava veli-

kého otoka, jenž zahlédnuv dívku dosud stojící zaraženou, na ni promluvil:

„Ani se nepokoušej. Cestou neutečeš. Není možná. Leda až budeš na místě. Také jsem to poprvé několikrát zkusil – a jen ran jsem za to utržil. Tvých zad by bylo škoda. Raději si odpočiň!“

V tom již Becher vymrštil se z trávy a zahlédnuv velikého Lučana chopil se důtek vedle ve trávě ležících a zprudka mu pohrozil. Ten však ušklíbnuv se opět ulehl.

„Ani se nepokoušej. Cestou neutečeš, není možná!“ Tato jeho slova, s dobrým úmyslem pronesená, ohromila mladou nevolnici, drtíce jí poslední, drobounký květ – naději, jedinou to poslední útěchu. Ta slova jí pak ani s myslí neodešla, když opět dále se brali. Květa sotva se ohlédla se svého mimochodníka. Jen toho si bedlivěji všimla, že projevše lány vlnícího se obilí dostali se do dědiny. Upomenulať ji živě na rodný kraj zevnějškem svým, lidmi, šatem jejich i řečí. Slyšela je, viděla, jak na průvod hledí, jak si na ni ukazují; ale žádný je nezastavil, žádný po ní se nezeptal.

Pak zdaleka před sebou zahlédla řeku a za ní na výšině jakousi ohradu značně rozlehlou. Když pak dojeli brodu v té řece a napájeli koně, měli ohradu zrovna před sebou. Na návrší čněly vysoké dvoje náspy tvaru okrouhlého a na nich trčely vysoké dřevěné sruby v určité od sebe vzdálenosti.

Sruby pak spojovala obruba z dubových kolův a trámů sroubená, spočívající na kamenné podezdívce.

„Chrudim! Chrudim!“ ozvaly se hlasy vpředu mezi nevolníky, a všichni upírali zraky své k mohutnému hradu, jenž nyní, v čas míru, zdál se opuštěn, liduprázden. Za to živěji a hlučněji bylo dole v podhradí, jímž karavana bez omeškání dále táhla.

I tento pohled na ohradu, na domky a chatrče pod ní, na dělný, řemeslný jejich lid, mladou nevolnici živě upomenul na domov. Vzpomnělať na Kouřimský hrad, nejpřednější v její vlasti, když tam před rokem ještě meškala o slavnosti Svarohově. Jak tam bylo hlučno a veselo, i dole na podhradí, kde tolik krásných věcí měli na prodej vyloženo, i nahoře na širém nádvoří hradním, kde po modlení a obětech bylo tolik zpěvu, hudby a veselého křepčení. Všechen jejich rod se tu sešel, staří i mladí, děvčata i jonáci. Kde jsou, kde jsou? Zabiti většinou, jistě s hlavami uřezanými. A družky? Ó všechny byly šťastnější než ona, ať uprchly, ať už snad zhynuly.

Slunce se chýlilo za lesnaté chlomy, pnoucí se nad širou, zdělanou krajinou, a Becher pořád ještě nedával znamení, aby se zastavili. Otroci unavení chůzí i břemenem po ryšavém židu se ohlíželi – on však na svém hnědáku neměl slitování. Již slunce zapadalo, již poslední záře jeho pohasla i na výšinách. V tu dobu prvního, hebounkého šera měla karavana po pravé ruce širá, bujná luka, jimiž se vinula říčka, lemovaná olšemi a rozmanitým křovím.

Mladá Zličanka zahlédla ve kvetoucích lukách dívčí postavu v bělavém rouše; shýbala se, jistě trhajíc květy na věnec snodárný. Teď vztyčila se ta dívčice jako překvapená laň, hledíc za karavanou kolem se beroucí. A jak dále jeli, bylo za ticha podvečerního od řeky slyšeti jásavé pokřiky, dívčí smích a šplíchání vody – a hle – tam mezi vysokými, černými olšemi probleskla se bílá, nahá postava – jistě dívčí – ale jen se probleskla, zakmitla a zase již jako rusalka z lučiny zmizela ve tmě houštin a stromů, pod jejichž hustými korunami říčku překlenujícími koupá se s družkami na prahu dnešní čaromocné, posvátné noci tuřic.

Ó, šťastné té děvy! Před rokem ještě Květa také sbírala na

rodné nivě květiny a také se koupala s veselými družkami v běhuté vodě ve hlubokém stínu zasmušilých olší, aby osvěžená mocnou koupelí, ověnčená prospěla na chlum k ohni veselých tuřic. A jak nyní na lesnaté výšině před ní plápol zářil, za ním druhý, třetí, a pak po té bez počtu se jich večerem zardělo na všech návrších, chlumích i kopcích, jak zahlédla od dědiny chvátající bělavé postavy ke skále bohům zmilené nad dědinou, nad svatoborem se pnoucí, jak odtud večerní vítr zanášel mocný hlahol posvátného zpěvu, pak výskot a jásání – tu nevýslovná úzkost a touha pojaly její srdce.

Květa se dala do pláče a plakala, sedíc na koni, dlouho. Pro slzy neviděla a pro lítost viděti nechtěla. Dále již nepozorovala, cesty nedbala, a teprve když pojednou všichni zarazili a ryšavý žid jí s koně pomohl a velel, aby za ním šla, probrala se ze svého trudu. Zpozorovala, že jsou v nějakém úvale, mezi chatami, že nad nimi na vrchu se černá nějaký hrad, menší však nežli ten, kterýž odpoledne minuli. Becher zavedl Květu do nevelké jizbice krajní chalupy, kdež nebylo nic jiného kromě hrubého stolu, lavice a lůžka ustlaného v koutě na černé hliněné podlaze.

Nezvyklou celodenní jízdou unavená sklesla na lavici.

„Tu si dnes lépe odpočineš, nežli včera pod stromem,“ pravil Becher. „Na útěk však nepomýšlej, není možná. A co bys utíkala! U toho mladého pána ti bude líp, nežli u těch Řežihlavů. Jen se mu nebraň!“ dodal a ušklíbl se.

Květa mlčela. Již byl žid na odchodu, tu pojednou mladá nevolnice se ho zeptala, jsou-li tu již na hranicích. Učinila tak ne bez přemáhání.

„Ne – až zítra. Tu to je hrad Vratislav; pak ještě Litomyšl – a pak budeme hned na Hrutově, v zemské bráně.“

Odešel, však vrátil se brzo s večerí a po té už se neukázal.

Na kopci, jenž nad úvalem trčel zrovna proti hradu, jistě také zažehli veliký oheň, neboť okénky malé jizby okenicí neza-
bedněnými bylo viděti rudou záplavu, míhající se na vyso-
kém valu, na trámech obruby i srubů toho župního hradu.

Květa té noci málo si odpočinula. Hluk karavany kolem se
uloživší sice dosti záhy utichl, ale ozářený hrad, zpěvy a ples
domácích, jež dlouho do noci s výšin do tiché její komůrky
zaléhaly, nedaly dívce spáti. A pak starost. Slova Bechrova
jí obav nezmenšila. Strachujíc se, zároveň však pevně odhod-
lána čekala, sedíc na lavici, kdyby tak přišel nový její pán.
Pravice její spočívala pod řízou, pod ňadry, kdež visel jí na
lněné tkanici nůž, jenž dříve se tam houpal na lesklém kroužku
měděné schránky na drobném řetízku zavěšené. Řetízek i
schránku jí Mladenovici vzali; jenom ten nůž jí nechali, ne-
tušíce, že na zkázu jednoho z nich i její – ale teď třeba i na
zoufalou obranu před tím hostem cizím v té rudé haleně.

Tak čekajíc odhodlaně byla spánkem konečně přemožena.
Spala, majíc nůž pořád v ruce sevřený. Al-Fergani jí však ze
spaní nevyrušil. Nepřišelť.

ZÁHY z rána, když karavana opět se chystala na cestu, Becher žid maně si vzpomenuv na ony dva jezdce, o nichž se domníval, že se dali Libickým hvozdem, zeptal se pro jistotu jednoho z obyvatelův podhradských, neviděl-li je včera tudy jíti. Bezděky sebou škubl, když uslyšel odpověď přisvědčivou.

„A jak je to možná!“ zvolal. „Včera ráno jsme je viděli na velké slatině před Chrudimí. Hať minuli, a nesetkali jsme se s nimi nikde –“

„Znali stezky. Proto také před vámi sem přijeli.“

„A kam jeli, víš-li?“

„Nevím, ani se nezastavili –“

„A jak vypadali? Hosté?“

„Ne, našinci. Jeden z nich, se mně zdá, byl poraněn, obvázan –“

„Aj, aj!“ A tu Becher zuby vyšklíbnuv a oči přimhouřiv za okamžik přemýšlel. Pak se otázel:

„A byli ozbrojeni, toť se ví –“

„Jak ne – po zuby –“

Ještě po té, když všecko k odchodu pořádal, Becher byl nějak zamyšlen. Tak vstoupil také do nízké jizby ke Květě. Byla již přichystána na cestu.

„Jak jsi se vyspala?“ ptal se Becher.

Dívka neodvětila.

„Aj, panenke, nechceš říci? Toť, byl u tebe Al-Fergani, tvůj pán –“ polo jistě, polo tázavě promluvil, upíraje drzý pohled na Květu. Do temna se zarděla a tmavé oči její vzplanuly nevolí a hněvem. S ošklivostí, s opovržením odvrátila se od něho.

„Aj, ty hrdé plémě! Ty zmije Zličanská!“ vzkřikl žid, bledna hněvem, jenž ho rázem pojal, a vytrhna od pasu dűtky zdvihl pravici, aby nevolníci uhodil. Ale než rána dopadla, zachytil ji mladý Arab, který v ten okamžik vstoupil. Oči jeho hněvem zarsřely, a smýknul Bechrem tak, že zavrával. Jak Arab na něho se rozkřikl, aby hned se odklidil, kvapně vyšel z jizby jako bitý pes; ale v tom už mihla se mu mstivá myšlénka:

„Počkej, nechám tě – nic o těch jezdcích nezvíš, ať si!“

Al-Fergani sám svou nevolnici vyvedl a na kůň usadil. Cesta šla do vrchu, po té planinkou a s té pak sestupovali a sjížděli úzkou cestou vinoucí se hustým lesem. Na úpatí té vysočiny na pokraji lesa bylo zase viděti na levo velikou, rozlehlou slatinu, pustou a neschůdnou, jež se strany východní i k půlnoci zatarasovala přístup ke hradu Vraclavskému.

Minuvši bažinu i lesnaté chlumpy pnoucí se nad ní karavana dostala se pak do mělkého žlebu lučinatého, kterým podél říčky Trstenice táhla dále k nedalekým hranicím.

Becher po všechen ten čas zůstával vpředu, a sotva že do zadu po svých pánech se ohlédl. Arabovi se vyhýbal. Znaltě jeho prudkou, vášnivou povahu. Jej samého záchvat zlosti už přešel. Již zase uvažoval, počítal a odhodlával se, že by Al-Ferganiho na ty záhadné jezdce, které on, Becher, za Mladenovice pokládal, přece upozornil, ale že napřed zmíní se mu o zpro-pitném a náhradě za všechnu pomoc a práci, kterou měl s tou divokou Zličankou od běsův kamene až sem, až po tu chvíli, kdy musil před tou nevolnicí z jizby jako nějaký prašivý pes. Však nedá-li Al-Fergani – nu – ať sám se stará. Ale dnes ještě mu to musí říci. Brzy budou v zemské bráně; do té doby toho prchlého Araba zlost přejde.

Tak přemýšleje po slunci se podíval a spočetl, že co nevidět se zakmitne před nimi hrad Litomyšl.

Již pak jej zahlédli na výšině, veliký, rozlehlý jako nějaké město, dobře hájený dřevěnou hradbou, náspy, sruby i vysokou věží. Pod ním při řece podhradí úzké, však táhlé, nehrazené, rozkládající se na poledne značně za hrad. A jak hlučno tu a živo! Tu již bylo znáti, že to místo pohraničních velikých trhů, kdež z daleka široka kupci se scházejí. Mezi dřevěnými domky a chatami přecházelo mezi domácímí, hlavně řemeslníky, mnoho přespolních i cizozemců. Četné kupecké karavany nebyly tu vzácností.

Nicméně když Abrahamova a mladého Araba vjížděla, všichni s obdivem po ní se ohlíželi a zastavujíce se na ni si ukazovali. Mělať mnoho otroků; zvláště však značný počet koní neobyčejně krásných a vzácných úžas budil. Než oko každého nejdéle spočinulo na břemeni vraného mimochodníka. Mladá dívka na něm seděla, majíc tvář závojem zahalenu. Každý by rád slonou jeho pronikl, tuše, an dle sličného těla jezdkyne soudil, že jistě zakrývá líce nad obyčej spanilé.

Závoj ten dal Květě sám Al-Fergani, když k Litomyšli se blížili, a poručil jí, aby jím si zahalila líce. Jedouc podhradím pozorovala, že všichni po ní se ohlížejí ano i na ni ukazují. Sklopila hlavu. Za to Becher měl oči všude. Tu tam na známého kývnul nebo se usmál – bývalť tu na trhu v zemské bráně velmi často – až pak na jednom jeho zrak utkvěl a potom se pak ještě několikrát ohlédl. Byl to mladý muž vysoké, urostlé postavy, chlapík jako hora, tváře rázovité, oka jiskrného, smělého. Zpod volné, bělavé haleny bylo mu viděti široký pás, plný vypuklých ozdob bronzových. U pasu na řetízku visela dlouhá dýka v kožené nožně. Stál tu u samé cesty a pilně si karavanu přehlížel. Bechrem až škublo, když toho mladého muže, z plemene patrně charvatského, zahlédl. Jak by ne, když židovi připadlo, že to ten, jenž s vladykou Mladenoviců tam pod lesem je na pokřik té Zličanky zastavil a s ní plášť i klobouk strhl.

Karavana se zastavila na samém kraji podhradí, kde již bylo stavení pořádku, asi čtvrt hodiny za hradem stranou jihovýchodní. Otroci a zbrojenci utábořili se v nádvoří velmi velikém, plotem ohrazeném, u domu hostinského ve stínu přístřeší spočívajícího na hrubých, dřevěných sloupech. Opodál koně uvázáni.

Abraham s Bechrem do hostince odešli a za nimi tam Arab vstoupil s Květou, již do zvláštní komůrky zavedl. Tu Becher vhodné chvíle užil. Vida, že Al-Fergani o ranní události ani se nezmínil, přistoupil k němu, an Abraham ven vyšel, a lichotným i pokorným způsobem svým se zeptal, prodá-li tu nevolnici Zličanskou, kdyby kupce bylo.

„Ne. Leda bych ji tobě prodal, abys na ni důtky –“

„Nevzpomínej, prosím, toho, pane! A jak bych já ji mohl koupit! Já!“ a tu se sám sobě usmál. „Pro mne takové zboží není.“

„A nač se ptáš?“ Arab ostře se otázel. Becher mu po mnohé oklice, a vyloživ, jakou měl práci, přednesl svou žádost, aby několika penízi za to na něho si vzpomněl.

„Nic nedám, než co ti jako průvodci patří. Sám jsem ji draho koupil.“

„Ale je tak krásná, pane!“

„Za to ty nemůžeš. Nedám nic!“

„Aby ti, pane, nebylo líto –“

„Mlč už!“

Becher zhluboka vzdychl a pokrčiv rameny ven se vyplížil. Vyšed nádvořím stanul před jeho hrubými vraty nyní dokonán otevřenými. Planina, na které byli, spadala nedaleko stranou polední v hluboký žleb, většinou zarostlý, jímž Trsternice se vinula. Přímo pak přede tváří Bechrovou, asi půl hodiny od vlastního hradu Litomyšlského, vypínal se na pláni nedaleko pokraje oné úžlabiny menší dřevěný hrádek, dvojím kulatým náspem obklopený. Za hrádkem pak samým černal se již širý hraničný hvozď, jenž odtud k moravským hranicím, odtud zase hluboko do Moravy se rozkládal mnoho hodin zšíří. Hrádek, na nějž Becher teď se díval, byl Hrutov, stojící na ochranu jediné stezky, vedoucí do toho pohraničního hvozdu. Mezi Hrutovem a podhradím, na jehož konci Al-Fergani se svým společníkem tábořili, byla volná, veliká prostora – tržiště, nyní velice hlučné. Přišel den trhu a valný počet kupců domácích i cizích se tu sešel.

Byli tu, jak by Al-Fergani je pojmenoval, nejen Sakâlib, domácí, Slované, než i Ifrendži, Frankové, Němci, Rumi či Vlaši a jistě také nejeden Řek a snad i některý z Rugů, Rusů, kteří sem hlavně pro stříbro, hezké nevolnice a komoně přijížděli.

Becher teď kráčel ode vrat hostinského dvora ke hrádku Hrutovskému karavanu ohlásit „vladaři“, veliteli tam branné

posádky. Nepospíchal. Loudavým krokem ubíral se směsí lidu i zboží a jeho oči tèkaly ustavičně na všechny strany.

Tu stála řada dvoukolých, hrubých vozíků, plných soli krušné v kamenech nebo sypké v krosnách, až z Uher přivezené, tu stáli domácí kupci majíce před sebou lukna i hrnce medu, tam cizozemec vykládal na hrubém krámcí postavy jemného sukna i bysu, vedle byly na prodej kože medvědí, bobří, z rysů i jiné, tu Vlach nože, tesáky i meče železné prodával a vedle něho usadil se domácí štítař, maje na prodej štíty různě veliké, kolikerou koží potažené, s kovovými ozdobami nebo bez nich. Mnohé zboží tu ani nevyloženo, jako to, jež bylo od zlata a stříbra. Na to by spíše v podhradí v pevných krámcích se doptal, jakož v nádvořích sousedních stavení na otroky, otrokyně i malé děti nevolné, kdož by si jich přál. Bylo ubožátek vždycky dost na prodej. V pozadí stáli koně přivázaní ke kolům, nebo přebíhali, jsouce prováděni prodavači.

Na tržišti bylo velice hlučno. Směs hlasův a pokřiků v různých řečech i říčení koní naplňovaly vzduch, kterým přes tu chvíli vzneslo se prudce do výše mračno prachu, hustě kol ležícího.

Becher tentokráte málo se ohlížel po zboží. Bystrý jeho zrak po lidech se otáčel, jako by někoho hledal. Pátraltě po onom mladém muži z plemene Charvatského, Mladenovici, kterého prve zahlédl na podhradí a po kterém již v hostinském dvoře se vyptával. Ale vše marno. Chlapík jako by zapadl do země, a po tom druhém, jeho společníkovi, také ani stopy ani památky. Jest patrno, skrývají se, něco kují, snad únosbu.* Nebylo by to v této zemi nic divného. Ale jsou jenom dva, to

* Únosba slulo unešení dívky nebo ženy. Za dávných dob nebylo unášení dívek u nás nic neobyčejného. Také kníže Břetislav si nevěstu unesl.

nemají na celou karavanu namířeno. To jenom na tu – nechať – dobře – jen aby mu ji vzali! Když nepřeje člověku výdělku ani sebe skrovnějšího – ať má škodu . . .

V tom Becher stanul u samého hradu, jenž na té straně k tržišti, nemaje žádného srázu přirozeného, obehnán byl hlubokým příkopem. Již stoupal na spuštěný dřevěný most, aby prošel branou, nad níž bylo viděti hrubé sošky bohů; v tom vladař sám, statný muž s nedlouhým mečem po boku, maje na hlavě čapku, zdobenou peřím volavčím, vyšel ze brány. Za ním několik ozbrojených mužů v kožených helmicích, s oštěpy v pravici a s toulem a lukem na plecích. Do trhu mířil, aby zboží přehlédl a clo určil, z desíti kamenů soli dva, z desíti chlebů jeden, z ryb každou druhou a po penězích z ostatního zboží i z otrokův.

Odplivl si, když Becher smeknuv vysokou plstěnou čepici, hřbet maje ohnutý, k němu přistoupil, aby oznámil karavanu právě přišlou. Neodvětiv ani slovem vladař bral se pak dále, pohlížeje k nebi, kvapně se kabonícímu. Od východu zatím vystal mrak a rychle teď všecku oblohu zatahoval. Vzduch byl nehnutý, těžký; dusné parno stěžovalo dýchání.

Již všichni sobě všímali bouře tak znenadání přicházející. Ti, kteří zboží své již vyložili, pomýšleli, aby je zas ukryli, a ti, kteří teprve vykládati počali, přestávali.

Dusného parna přibývalo. Černé mraky divných podob hrozivě na nebi se kupily, a z daleka již ozvalo se temné hřímání. V tu chvíli vstoupil Becher zase do nádvoří. Tam pode přístřeším seděli nevolníci. Někteří z nich pozorovali nebesa a mračna, většina však ohlížela se na levo do nádvoří, kde stáli koně přivázaní u kolů. Prve tam nebyl ani jeden z pacholků. Zvířata pokojně stála nebo ležela. Teď se tam všichni sběhli, i zbrojenci tam musili na výpomoc. Koně, jmenovitě ušlech-

tilejší, byli v tu chvíli velice nepokojní. Ocasy svými jen švihali, ušima stríhali, lesklé, velké oči jako vyděšeně obřeceli, nozdry šíríce a frkajíce. Pacholci a zbrojenci drželi koně u hub, hladili je, chlácholili – s účinkem však malým, ba žádným.

„Co je?“ zvolal Becher zostra, ke koním přistupuje.

„Bojí se bouřky,“ odvětil jeden z čeledi. „Hle, jak se třesou a potí!“

V tu chvíli Květa stála u okénka své jizbice, do které ji zavřeli. Zraky své upírala ke Hrutovu, k velikému hvozdu po meznímu, jenž za ním se černal. Tu již je konec – tudy ji ještě dnes povedou – zavedou. Kam? Oh, ať kamkoliv, všude cizina, a nikde naděje, že odtud by se vrátila. Příroda sama probudila dívku z jejích žalostných dum. Mračna, jež nad hraničným lesem těžce visela, zatáhla širé nebe.

Na všecku krajinu padl hluboký stín, v komoře dívčině setmělo se. Již zahřmělo; hřímá, zablesklo se. Viděla přes hradbu nádvoří chvat a zmatek na tržišti. Hluk odtud zaléhal až k ní. Teď tam vítr zadul a sloupy prachu v divém víru jako vymrštěny do výše se vznesly.

Ale již dívčiny zraky na dvoře utkvěly. Slyšelať hlasy pacholků i zbrojenců koně chlácholících, viděla zvířat těch nepokoj. V tom ten ryšavý žid vstoupil, a zaslechla, co na jeho otázku jeden z pacholků odvětil. Ale jen domluvil, a již zprudka zahřmělo, jako by zrovna nad nádvořím zarudlý blesk prošlehl černými mračny a všechny oslnil. V tom také vysoký, vraný hřebec zaříčev divoko se vzepjal, až pacholek jej držící stranou odletěl a zavrával.

Bujné, ušlechtilé zvíře stálo na okamžik na zadních nohách jako svíčka; pak ucítivši, že je volno, a hnáno strachem, jež hromobití a blýskání ustavičné jen množilo, vytrhlo se a jako

zběsilé pádilo odtud v divém cvalu, s hřívou vlající, majíc ohon vysoko zdvižený.

Květa zblednuvši vykřikla.

Hrozné divadlo namítlo se jí dole.

Ve přítmí divoké bouře a v zásvitech blesků jen sršících viděla divoký shon, viděla nadlidský zápas mužů s poplašenými zvířaty, jež řičela, bila, vzpínala se.

Ale jak jedno z nich se uvolnilo, ostatních udržeti nebylo možná. Pacholci buď uskočili, buď na zemi poraženi, a přes ně hnali se koně, pádíce za vraným hřebcem, svým vůdcem.

Na nádvoří se strhl hrozný křik a zmatek. Otroci utíkali do stavení a Becher za nimi křiče a poroučuje:

„Chyťte je! Chyťte je!“

V tom největším zmatku Al-Fergani ze stavení vyrazil. Vichřice turban mu strhla a cuchajíc jeho černé, lesklé vlasy rozvívala mu prudce rudý kaftan. Mladý Arab nelekaje se ničeho hnal se ke vratům, volaje na pacholky, by mu pomohli je zavřítí.

Vraný hřebec utrhnuv se pádil k ohradě na druhé straně proti vratům a za ním ostatní koně. Však tu ve slepém strachu vrazil do silných kolů div neskácel se na zemi od prudké rány. Ale v tom už opět sebrav se pádil dále, provázen jsa splašenou družinou, kolem celého velkého nádvoří a blížil se ke vratům.

Květa trnouc hleděla na divý ten hon, jež provázely burácení divé bouře a křik lidí, tlačících se pod přístřešek i do síně domu. Konce toho výjevu však nespatriła.

Za ní v komůrce se ozval náhlý a prudký praskot. V ten okamžik jí připadlo, že uhodilo. Bezděky uskočila od okna, a v tom s praskotem se rozlétly dvěře. Mladý, statný muž drže v pravici pádný mlat vrazil do jizby. Květa vykřikla. Ale jak se mu

podívala ve tvář, když chvatně k ní přistoupil, všecken hlas jí přešel. Poznalat – Radovana Mladenovice!

Byl bled; na hlavě měl ještě obvazek.

„Květo!“ vzkřikl vášnivě, upíraje planoucí své oči na ohromenou dívku.

„Květo, chceš se mnou? Přišel jsem tě osvobodit.“

To slovo jí hnulo. Neodvrátila se jako jindy, nebránila se, když ji vzal za ruku, vyzýváje ji k rychlému odchodu. Přemožena posledními dojmy, užaslá, ohromená tím, že zjevil se jí ten, jež odmítala, kterého i do krve zranila, že přišel za ní, ji odvést, vysvobodit, neměla v ten okamžik žádné rozvahy. Neodvětivši ani slova nechala ruku svou v ruce jeho a šla, dádouc se vésti jako dítě.

Venku na sínce byla tma od bouře. Slyšela rachot prudkého deště, hromu burácení a zmatený křik z nádvoří. Sama by tu nevěděla, kudy dál. Než Radovan ji vedl, a v tom, nežli se nadála, zvedl ji jako pírko a nesl ji dolů po skřípajících, hrubých schodech.

Srdce jí bilo prudce. Statný Mladenovic je cítil, a zvuk ten naplňoval ho rozkoší, zároveň síly mu dodávaje. Bezděky přivinul úžeji ke svým žhoucím prsům drahé své břímě, pro které tolik už zkusil.

Pod schody Květa zahlédla jakousi postavu mužskou. Dívka strachem slabě vykřikla.

„Neboj se!“ chvatně Radovan promluvil. „To je Modliboh, čeká na nás. Jisto, bratře?“

„Jisto.“

„Dále!“

A již vyrazili ven. Prudký vítr je uvítal, žena jim proud deště do tváře. Hrom burácel neustále a blesk za bleskem svítil jim na cestu. Květa již sama opět chvátala. Radovan ji držel

za ruku, aby ji vedl i též aby si ji zachoval. Modliboh chvatně odrazil petlici malé branky v nádvorní ohradě, ke které ze zadu hostince doběhli a kterou teď zmizeli. Nikdo si jich nevšiml, nikdo jich neviděl. Všichni byli vpředu stavení, odkud bylo viděti k hlavním vratům.

Jen Becher žid ve své zmužilosti byl nejdále v domě a tu také zaslechl chvatné kroky po schodech dolů a zahlédl, že několik postav mihlo se k zadním dveřím. Šel se podívat, a hle, pod schody něco bělavého!

Sehnul se, a ruka jeho nahmátla hebounký závoj. A již několika skoky byl po schodech nahore a zamířil ke komůrce, do které zavřeli tu nevolnici. Dveře napolo vypáčeny a jizbice prázdná! Žid stanul na okamžik všecek užaslý; jak se blýskalo, bylo v sinavé té záři viděti na jeho tváři ne zděšení, ale úsměv. A již opět dolů chvátal a zadem ven. Tam branka v plotě, kterou vítr klátil a bouchal, všecko mu dopověděla. Však ani nehlesnuv opět spěchal do síně a přidal se pln škodolibé spokojenosti k ostatním, kteří hleděli, jak koně zmateně sem tam pobíhají, an odvážný Arab bránu šťastně v čas zavřev východ jim zatarasil.

BOUŘE dozuřila odpoledne.

Nebesa ponenáhlu se vyjasnila, a když den se nachýlil, ukázalo se slunko, zapadajíc v plné své velebě. Všechn kraj zaleskl se v posledních jeho paprscích osvěžen, jako omladlý. Tou dobou však v pohraničním hvozdu již se smrákalo, a když po západu slunce širou krajinou světlo ještě se rozlévalo, husté šero již se uložilo pod nepronikavou klenbou pralesa. Husté kmeny obrovských stromů jen prokmitovaly bělavou korou svou na volnějších místech, kdež je nezahaloval podrost nebo hustý povlak mechu a kapradí.

Po bouři, jež ke Hrutovu a dále přes Litomyšl se ženouc nad temenem širého hvozdu přeletěla, zavládlo tajemným šerem jeho posvátné ticho. Vítr nezadul, pták nezazpíval, a sotva že za dlouhou chvíli ozval se temný ohlas řevu některé šelmy.

Však slyš! praskot haluzí tam u té skupiny obrovských stro-

mů na tom zarostlém pahorečku! A hle, nocí jeho kmenův a změtí rostlin rudě zašlehlo, nyní zasvitlo. Jiskry, oheň! – Již plápolá, a bělavý kouř jeho stoupá rovně do výše do korun věkovitých dubů, rostoucích hustě vedle sebe. Rudá zář míhá se na jejich drsných kmenech, na jejich křivolakých haluzích, z nichž každá sama je mohutným kmenem, a vniká i do temna korun, s nichž visí hustý břechtan tu lehounkými listnatými provazci, tu šumnou záslonou nebo celým proudem.

Na oheň Modliboh přikládá klestí, vedle Radovan sedí a rovná u vyvstalého kořene oštěpy, meče, mlat a dva touly. Je bled, však klidný; ano tiché veselí zračí se v jeho oku, jež často potají upírá na Květu, sedící u starého kmene nedaleko ohně. Na všech tu viděti stopy minulé bouře i klopotné cesty hustým pralesem. Než štěstí, že Modlibohu se podařilo roznítiti oheň; ten je všechny záhy osuší. Statný Radovanův druh je také proto spokojen, i proto, že se jejich cesta tak dobře vydařila.

Zrovna vypravoval o ní Květě. Až do této chvíle prchali a bylo pomýšleti jen na spásu. Teď když došli až sem, v tom hustém zákoutí lesním, byli již jistější, a proto Modliboh jal se vysvětlovati Květě a vypravovati. Radovan mlčel a dívka s počátku sotva zraků svých pozvedla.

„Jinak jsme mysleli,“ mluvil Modliboh. „Nechtěli jsme sem do hvozdu, ale zpátky zase k nám. Vzali jsme nejlepší koně. Byli jsme tu na Hrutově dlouho před vámi, koně si dobře odpočinuli. Kde asi jsou, kdo je má!“

Tu Modliboh lámaje haluz přes koleno zamlčel se a na Květu pohleděl. Pak mávnuv rukou opět začal:

„Nu, tobě, Zličanko, je to snad jedno. Jsi na svobodě. Aspoň nejsi u toho žida ryšavého. Věř mi, skoro mi tě bylo líto, když jsem tě mezi nimi zahlédl. Proč jsi utíkala! – Když tě odvedli,

ti hosté, víš, tu na večer Mladena ke mně přiběhne a povídá, jak je s Radovanem, a chtěla, bych jí pověděl, jak se všechno sběhlo. Šel jsem k němu. Když jsem se vracel, povídám si: „Ta rána ho nevyhojila. Stůně ještě. Počkej, ten něco vyvede!“ Čekal jsem, a dobře. Dočkal jsem se Radovana, jak v plné zbroji koně tiše vyváděl. Vystoupím ze stínu a „bratře!“ povídám, „kam?“ Nezapřel. Zaklel jsem, že jsi mu učarovala. Zdržoval jsem ho, však on posléze rozlítiv se napřáhl po mně mlat. „Nezdržuj mne – sice tě zabiju!“ zvolal. – Pamatuješ-li se bratře, jak jsi mi chtěl vyraziti duši?“ otázal se pojednou druha svého.

Květin sklopený zrak k Radovanovi zalétl, jenž se na danou otázku usmál.

„Nech toho, povídám,“ pokračoval Modliboh. „Jeď si, ale sám nemůžeš – jsi raněn.“

Tu Radovan mrzutě potřásl hlavou a zamračiv se pohlédl na věrného druha. Ten však nezaraziv se mluvil dále:

„Vyvedl jsem také koně a tak jsme jeli. Dohonili jsme vás ráno na velké slatině. Pak jsme vás předjeli. Čekali jsme na vás v podhradí. Viděl jsem ty židy a tebe jsem také poznal. Stopovali jsme vás, a tu se nám zdálo, že by únosba byla nejlépe z toho dvora za noci. Již jsme vše uchystali; koně stáli osedlaní u štítara v sousedství. Byli bychom jeli celou noc a sotva by nás dostihli. My oba skryli se v hostinném dvorci. Radovan vyslídil, kam tě zavedli. Tu strhl se ten křik a zmatek, a Radovan povídá: „Bratře, raději teď! – Počkej u schodů, já jdu pro ni.“ A tak tě vyvedl.“

Dále nebylo třeba vypravovati, jak oba junáci obávající se běžeti ke štítarovi a do podhradí, kdež za dne snadno mohli býti postiženi, zamířili svahelem dolů k řece a jeho porostlinou jsouce kryti chvátali proti vodě ve hlubiny bezpečného lesa.

Jím drali se bez únavy dál a dále pro větší jistotu. Radovan všude napřed, vyzýváje Květu, aby se za ním držela. Mocnou paží rozhrnoval husté haluze, aby jí cestu usnadnil a uvolnil. Jinak na Květu nepromluvil, a mlčel i pak, když konečně pod těmi duby ustal ve prudkém běhu, i když usedli u planoucího ohně.

Jen zrak jeho utkvěl několikráte na její tváři. Květa také mlčela, majíc hlavu sklopenou. Jen jednou setkal se jejich pohled, však jen na okamžik. Dívka ihned zase sklonila hlavu. Tomu krátkému pohledu tentokráte lépe rozuměla a nemohla se na něj odvrátiti, nemohla se zamračiti, jako by jindy byla učinila. Jak mírně na ni pohlédl! On, jenž ji měl ve své moci, jenž teď mohl se mstíti. A tolik pro ni se odvážil!

„Jsi-li spokojena? Jsi-li ráda?“ otázal se Modliboh, když byl dokončil své vypravování.

A Radovan dodal:

„Zítřka tě odtud vyvedeme; pak budeš volna.“

V tom však Modliboh zvolal:

„Aj, děvo! Co je to? Ty pláčeš!“

Radovan sebou trhl a hleděl upřeně na sličnou Zličanku, jejíž hlava opravdu se potřásala od tichého pláče.

„Co je ti?“ zvolal Radovan. „Jsi-li nerada, že jsme tě vyvedli?“

Zakroutila hlavou a vzhlednuvši plaše k němu upřela pak svůj zrak k Modlibohovi, v slzách se usmívajíc. „Ne. Aby vám bozi odplatili. Jsem šťastna.“

Modliboh se usmál a hladil kníry. Radovanovo líce jak na Květin pláč náhle se zachmuřilo, tak nyní opět se vyjasnilo.

Pak si chystali lože. Bylo velmi prosté. Nejprve oba junáci nabídli Květě své haleny; však živou mocí jich nepřijala. Zahalivši se v rouchu, kterou jí dal Al-Fergani, zasedla dále na

omšené místo mezi duby a opřela se o kmen. Modliboh a Radovan natáhli se před tou lesní komůrkou její u ohně na halenách napolo uschlých. Modliboh chtěl bdíti. Však namáhání dnešního dne přemohlo pevnou vůli statečného jonáka. Za chvíli tvrdě usnul. I Radovan ležel tu maje oči zavřeny. Noc zvolna mýjela nad tím prostým táborem. Kolem vládlo hluboké ticho. Jen z černé hlubiny lesní ozýval se temný šum a časem táhlé zavytí.

Pojednou Radovan se vztyčil. Pohlédnuv na druha tvrdě spícího obrátil se do zadu, tam kde mezi kmeny byla Květa. Majíc hlavu o kmen opřenu spala spokojeně. Zář mdlícího ohně chvěla se na její ladné postavě, na ubledlé spanilé tváři. Na ni Radovan zraky své dlouho upíral, na ni, na její oči dlouhými řasami vroubené. Dýchala poklidně. Jak je líbezna! Bolest probudila Radovana, teď na ni zapomněl. Než ona se znova přihlásila a prudčeji. Sehnuv se k Modlibohovi tiše ho budil. Mladenovic bleskem hlavu pozvedl a maně sáhl po bok, kde před spaním si uložil meč.

„Nic není,“ mluvil Radovan tiše; „nemohu spáti. Rána mne pálí – převaž mně ji – ale tiše, ať Květu nezbudíš.“

Modliboh přiložil na oheň, aby lépe viděl, pak sňal druhovi obvazek s rány tázaje se:

„Proč jsi mi prve neřekl?“

„Nechtěl jsem, aby nemyslila –“

Modliboh však něco zahučel a nedal mu domluviti. V ten okamžik oba ranou jsouce zabráni, nepozorovali, že Květa se probudila, že je poslouchá. Když pak Modliboh ukončiv svou lékařskou práci uleh a Radovan po dubové komůrce zase se ohlédl, Květa seděla tam jako prve dřímajíc. Jen dech její byl prudčí a ňadra se živěji zvedala.

Ani Radovan ani Modliboh netušili, jakou mají bedlivou stráž.

Květa za ně bděla. Vytržena prve hovorem Radovanovým ze spaní už neusnula. Oba Mladenovici sice hned upadli ve spánek a kolem vládl nerušený klid, ale mladé Zličance spánek uprchl nadobro. Jakmile pozorovala, že Radovan opět zavřel oči, nechala přetvářky. Naklonila se ven ze své skrýše a hleděla na něho pilně jej pozorujíc a naslouchajíc, nezaúpí-li bolestí, na kterou prve si stěžoval.

To od jejího nože, to její rána! Trhla sebou vždy, kdykoliv ve spaní se zachvěl. Pozorovala bedlivě, s účastenstvím jeho tvář. Zdála se jí tak bledá, přepadlá. Bylo jí statečného Mladenovice líto a zároveň se mu divila.

Modliboh byl ještě jednou vyrušen v nejlepším spánku. Někdo se dotekl jeho ramene a mírně ho jménem zavolal. Když se probрал, spatřil Květu, jež stojíc u něho skláněla se k němu. Kolem poněkud prosvitlo, ale noc ještě nezmizela úplně.

„Nač mne budíš?“ tázal se drsně.

Dala mu znamení, aby mluvil tiše, a zároveň pohlédla na Radovana, jenž v tu chvíli pokojně a tvrdě spal.

„Byla jsem vzhůru,“ šeptala Květa, „a právě teď jsem zaslechla rohu hlas a křik.“

„Oj, myslíš, že nás stíhají? Možná. Chceš, abychom dále šli –“

„Ne, jen se ptám. Radovan spí. Snad to jsou lovci a snad je možná se podívati –“

„Ticho!“ a Mladenovic nachýliv na levo hlavu napjatě naslouchal. Pak upřev na dívku zrak pravil rozhodně:

„Vstaneme. Zbudím Radovana –“

„Ne – je tak unaven, ať si odpočine, nech ho; myslíš-li, že to daleko a že to jsou lovci –“

„Snad také ten ryšavý žid, hosté, víš?“

Pozoroval, jak dívkou trhlo. „Někdo se tu kolem potlouká. Počkej! Půjdu se tedy přesvědčit. Tady těžko rozeznati. Hlasy jsou ještě daleko. Zůstaň tu u Radovana; přijdu hned. Snad neutečeš?“ dodal s úsměvem.

Mladenovic opásal se mečem, luk a toul na plece zavěsil a do pravice vzal mohutný oštěp břitkého hrotu. Hovor ten pod duby rychle promluven a tak tiše, že Radovan sebou ani nehnul. Květa stála nad ním hledíc za Modlibohem, jenž záhy v houšti zanikl. Slyšela pak ještě šustot houštin, jimiž se bral, a rány, jimiž označoval si kmeny na znamení cesty. Pak i ty utichly. Květa nevrátila se již mezi duby, nýbrž přikryvši svou rouchou Radovana schoulila se blízko něho do mechu. Bylo znáti, že den se blíží. Ranní chlad projímal údy. Květa nedbajíc hleděla upřeně před sebe, kudy Modliboh odešel. Napjatě naslouchala. Chvilkou také zrak svůj upřela na raněného Radovana.

Zatím Modliboh kráčel směrem tím, odkud prve hlasy a rohu zvuk se ozvaly. Šel zvolna a opatrně. Les tu byl řidší, za to půda vlhčí a bahnitější. Bedlivě kolem se rozhlížel a naslouchal. Ohlas onen už mu nezazněl. Svítalo a slabou průlinou zahlédl zákmit ranních červánků. Starý, hraničný hvozd se budil. Nerozzvučel se sice jásáním ptačích pěvcův, ale křik dravců ozval se ve výši. Kmeny oživly veverkami, tu a tam houština chvěla se a hýbala, jak srny se jí braly, z noční pastvy se vracejíce.

Toho všeho Modliboh nedbal. Však pojednou jak z podrostu na volnější místo vyšel, rázem se zastavil a hleděl upřeně k zemi. Ve vlhké, bahnité půdě shlédl stopu. Hned ji poznal a věděl, že vede jistě k vodě, ke studánce lesní neb k jezírku. Ale věděl také, že jda tou stopou mohl by potkati někoho, jenž by v tu chvíli mu nebyl vítaný a milý. Chtěl již se uchýliti,

v tom slyš! nedaleko před ním praskot, šelest větve se tam zmítající a hle, ten mladý jasan nad houštinou se pnoucí ohnul se rázem jako proutek.

Prask – již mladý jeho kmen zlomen a zdrčen podlehl obrovské síle na něj se obořivší.

Modliboh žasl, a než ve svém zmatku ustoupil, hle, tam z houštiny před ním vyvalilo se cosi tmavého, huňatého, hrozné zvíře, jehož stopu prve byl poznal, býk ohromné velikosti, hlavy ne příliš veliké, rohů mohutných a ostrých, krku krátkého a mocného s lalokem až po široká, silná prsa visícím. Bledě hnědá srst obrovského těla, v týlu a za ním značně vystalého, zhoustla na krku, laloku a plecech, v dlouhou tmavohnědou hřívu, jež mu i do širokého čela padajíc přes spánky visela a splývala s brady jako drsné, chundelaté vousy.

Modliboh bezděky stiskl pevněji svůj oštěp a upřeně hleděl na zubra, jenž tak z nenadání vystoupil těžkým krokem, s hlavou k zemi pochýlenou. Zkušený v lovu Mladenovic vida, že zubr je sám, že nevede žádného stáda, poznal, že je to starý býk, a věděl také, že takový žádnému tak snadno ani v tento letní čas se nevyhne jako mladší jeho druhové. A slepý také není, jak často lovci našli takové staré zubří osamělce slepé, hustým hvozdem bídne se potloukající. Hle, jak zpod čela, zarostlého hustou hřívou, se mu blýskají a koulejí oči podlité krví!

Modliboh stál jako vrytý do země. Nechvěl se strachem, ač věděl, že přišla chvíle velmi nebezpečná. Pustí-li ho ten mručivý rozmrzelec? A ne-li, co on sám počne? Má-li o pomoc volati? Nepodráždí-li tím zubra, jenž třeba za chvíli by klidně odešel? Kdyby tu byl Radovan! Snad by zavolání uslyšel. Což by byl pak zápas snazší! Ale on sám na takového obra! To vše se mihlo Modlibohu okamžikem.

Zubr šlehal ocasem a teď pozvednuv hlavu a krk natáhnuv

strašlivě zařval. Pak zase nakloniv čelo hleděl před sebe zuřivým pohledem, ze zpěněné tlamy vyplazuje svůj rudý, zamodralý jazyk.

„Radovane!“ zaječel Modliboh a výkřik ten z mohutných jeho prsou nesl se pustým hvozdem za divým řevem zubrovým. Jen Mladenovic vykřikl a již uskočil, nebo v ten okamžik zubr rozzuřený prudce, divoce, slepě se na něho obořil, maje hlavu nízko pochýlenu, aby ostrými rohy nabodl svého protivníka. Modliboh obratně uskočil a hbitě za stromy uskakoval, poněvadž nemohl zvířeti smrtelnou ránu zasaditi oštěpem, který křečovitě svíral oběma rukama. Věděl dobře, že by veta bylo po jeho životě, kdyby ranou se zmýlil a zubra na smrt nezranil. Proti bezděčnému lovcí byla také sama bahnitá půda. Kdyby tak sklouzl, sotva by se sebral dříve, nežli zubr na něho dorazil. A pak by ho ušlapal, rozdrtil, ubodal ten, jenž prve ohnul a zlomil mladý jasan jako vrbový proutek.

Rozzuřený býk, ač těla těžkého, ohromného, hbitě a mrštně se otáčel a dorážel na Modliboha, vyrážeje ze širokých prsou svých děsné mručení a řev. Už chvíli trval nerovný ten zápas. Mladenovic jako by již dlouho a těžce pracoval. Byl všecken zardělý, čelo i líce zpoceno.

Jediná naděje jeho byl Radovan. Slyšel-li a přijde-li v čas, pak je vybojováno. Dva lovci na zubra, a to na takového, těžký sice kus práce, ale přece možná šelmu skoliti. Jak doráží! Z rozšířených rudých nozder zrovna jí oheň sálá! A nijak se neotočí, aby jí mohl ve slabinu oštěp vraziti. V tom zubr tak nenadále a kvapně zabočil, že Modliboh musil uskočiti a nezbylo mu, aby se ohlédl, kam. Běda! Ocitl se na místě, v zadu i v bocích hustě houštím a stromy vroubeném a v předu ten netvor!

„Radovane! Radovane!“ poznovu Modliboh křičel.

A nežli po druhé zavolal, zubr maje se ke smrtelnému útoku

rázem se zarazil, a krví podlité oči jeho obrátily se na levo, odkud Radovanův křik zazníval.

„Už jdu! Už jdu!“

V tom se vyřítíl drže v pravici oštěp a v levé rudou Květinu rouchu.

Mával jí, a zubr na Modliboha rázem zapomenuv obrátil se proti Radovanu. Divoce šlehal ohonem, sklonil hlavu – skok – ale tu, jak Radovan se uhnul, vyskočil se strany Modliboh a vrazil prudce oštěp v zubrův bok. Zvíře zařvalo a tak prudce se otočilo, že Modliboh nemohl ani svůj oštěp z jeho těla vytáhnouti. Uskočil bezbranný. Zubr za ním, než v tom z druhé strany vjel mu do těla Radovanův oštěp. Mohutný býk, jako by mu někdo nohy podrazil, sklesl na přední, do rozryté, blátnivé půdy.

Na vše to Květa hleděla z houštiny trnouc a třesouc se. Teď vykřikla. Vidělať, jak Radovan, jenž chopiv se mlatu u pasu obořil se na zubra, aby mu lebku rozdrtil a jej dorazil, jak pojednou odletěl a na zemi padl.

Skokem byla u něho a chopivši se ho vlekla ho mezi stromy. Co kolem se dalo, nevěděla, nedbala. Viděla jen prve, jak zubr ještě jednou napolo se zvednuv rohem Radovana bodl a ten jak odletěl. Zachrániti ho bylo její první pomýšlení a nerozvážila, že by lité zvíře také ji zničilo. Ale nemohlo se již vzchopiti, neboť v tom, jak Radovana bodlo, Modliboh hbitě svůj oštěp z těla zubrova vytáhl a mžikem jej tam opět hluboko zarazil, všečen již rozzuřen. Tu teprve chundelatý netvor na bok se převálil, a trhání jeho nohou a chrapot označovaly, že dokonává.

Zubr byl všecek krví zalitý a půda kolem se jí také rděla. Modliboh z hluboka si vydechnuv hleděl na zvíře a spokojeně si zaklel. Pak pospíchal k raněnému druhu.

RADOVAN už seděl opodál v mechu opíraje se zády o kmen staré jedle. U nohou mu klečela Květa, zabývající se jeho ranou. Prve byl Radovan neočekávaným bodnutím zubrovým jako omráčen a vzpamatoval se, až když Květa ho ze zápasště sem na bezpečnější místo zavlekla. A tu již chtěl opět vstátí, aby Modlibohu pomohl a zubra dorazil. Květa ho zdržela; poslechl, zůstal, an sám viděl zvíře nedaleko dokonávající. Pak už o ně nedbal, o nic, jen Květu pozoroval, ana mlčky, však horlivě o jeho ránu se starala, kterou mu zubr dole na pravé noze zasadil. Na vymytí nebylo tu ovšem pomyšlení. Květa jen se snažila, aby zarazila krev z rány se řinoucí, a proto hned roztrhla rudou rouchu, kterou jí prve Radovan na zápasště dobíhaje strhl, věda, že při lovu na zubra pozornost rozlíceného zvířete tak se odvrací, aby mu druhý lovec mohl bezpečněji zasaditi smrtící ránu.

Již nohu obvazovala, v tom Modliboh všecek uřícen k nim přistoupil. Upřel planoucí oči na Radovana a ptal se po ráně. Uslyšev, že není zlá, vesele zahoukl a pravici od krve zubří ještě potřísněnou ukazuje na padlého velikána zvolal:

„Je to zvíře! Mnoho pídí do dvou láter* neschází. Je to délka!“
V hlase i ve tváři bylo viděti živou radost lovcovu.

Však i Radovanova tvář byla jasná, veselá. „Škoda, že ho tu musíme nechat,“ pravil.

„Oj, nenecháme, aspoň ne celého.“

„Rohy uneseme, jsou krásny a veliky.“**

„Masa kus nám také zachutná!“ a Modliboh se zasmáv dodal:

„A kůži celou tu také nenecháme. Kus ho stáhnu, tak se tři pasy. Mně jeden, tobě jeden a Květě také. Však si ho zaslouží. Kdo by řekl, že Zličanské děvy mají takové srdce mužské! Nic se nebála! Zahlédl jsem ji, jak směle pro tebe skočila,“
chválil Modliboh, utíraje si zkrvavenou ruku o zelený mech.

Radovan mlčel, zářné však oči jeho na Květě tkvící jasně mluvily.

Děvče Zličanské stojíc vedle u stromu neodpovědělo, ani se neusmálo za tu pochvalu. Jen když Modliboh vzpřimuje se dodal: „Snad si myslila, že je ti dlužna,“ plaše na Radovana pohlédla. Však ihned sklopila zrak, jako by jeho pohledu porozuměla, jímž se ptal:

„Opravdu jen proto jsi mně na pomoc přispěla?“

Pak vstal a opíraje se o svůj oštěp namáhavě šel kus po zubří stopě zkoumaje, nepřijde-li k vodě. A skutečně kousek dál našel pod nachýlenými buky nádržku vody živenou pramenem ze země vyvěrajícím. Sem na úsvitě starý zubr mířil

* Látro = našich předků míra délková. Látro rovnalo se čtyřem loktům, loket třem pídím.

** Bývaly vzácný, a stříbrem i jinak kovaných užíváno jako pohárů.

netuše, že si jde pro smrt. Teď si tu ránu vymýval ten, jenž ku jeho zkáze nejvíce přispěl.

Zatím Květa rozmlouvala s Modlibohem o zubru pracujícím. Divná věc! Tohoto Mladenovice osloviti tak neváhala, tomu do očí klidně mohla hleděti a tak s ním rozmlouvati. Ptala se ho nyní na hluk, který je prve vyburcoval.

„Spíše to byli ti hosté, ten žid než lovci; tak bych mínil. Byli nám dost na blízku, ale pak se asi rázem dali jinudy a nás tak minuli. Hledají tě, toť jisto, a jak by nehledali!“

„A zůstaneme tu?“

„Oj, věru jsme na rozcestí. Rád bych odtud, ale jak? Zdá se mi, že to Radovan nevydrží.“

„Jak že! Proč?!“ ptala se kvapně dívka.

„Protože to s nohou nepůjde. Hlava, ta ještě; ale hodně jsi ho bodla, pravda, než na nohu nevydrží.“

„Budeme čekat.“

„Tady?! Oj, Zličanko, tobě se tu líbí. A jsi-li tu jista? A co u nás? Co vladyka?“

Připomínka ta Květu zarazila. Již dále se neptala. Dobře, že brzo po té Radovan se vrátil. Byl odhodlán na další pochod, pravě, že noha sice pobolívá, ale že to půjde, zvláště když si časem odpočine.

Zatím se bylo úplně rozednilo, jak bylo pozorovati, ano kolem nich v hustém hvozdě značně prosvitlo. Sebravše všechnu zbraň i kořist loveckou vydali se na cestu.

Na místě lovu zůstalo jen kusé tělo zubrovo v kalužině krve. Hlavu jeho, již rohy sňal, připevnil Modliboh na bělavý kmen starého buku, prohnav dvě oříznuté haluze očními důlky škarové, chundelaté hlavy, jejíž bílá lebka, po čase jediný pozůstatek obrovského zubra, bude jako pomníkem zuřivého zápasu.

Když Mladenovici s Květou dostali se za nedlouho do místa zarostlejšího a tudíž bezpečnějšího, za delší chvíli tu odpočívali a zároveň pekli kus zubřího masa na ohni, aby se nasýtily. Pak se vydali zase na lopotnou pouť širým lesem, kteréhož patrně až po tu dobu ruka lidská se netknula. Mířili, jak se domnívali, zpět ku jeho pokraji směrem ku hradu Litomyšlskému. Cesta byla velmi namáhava, zvláště Radovanu. Půda místem vlhká, místem zase plná kořenů nebo hustého houští malin, ostružin, kapradí, břechtanu a jiného podrostu, místem zatarasená vývraty nebo věkem padlými velikány, z jejichž trouchnivého těla řada stromků bujila, namáhala dost a dost nohu zdravou, neřku-li raněnou Radovanovu.

Statný Mladenovic velmi se přemáhal. Z počátku o svůj oštěp se opíral, pak už častěji musil užiti podpory Modlibohovy, zvláště když překročovali nějaký padlý strom kmene obrovského, zarostlý divou změtí bujně zelenou. Květa šla za junáky prosta všeho břemene, ač o ně prve se hlásila. Oba Mladenovici jí však nic nedali, a to proto, jak jí Modliboh řekl, že bude míti dosti té namáhavé cesty lesem. Sám nesl kus zubří kůže a masa, Radovan pak rohy, jež si na čerstvé houžvi přes rameno zavěsil.

Mladá Zličanka byla by z vděčnosti třeba všecko, i zbraň obou mladých mužův a jak ráda nesla. Ó, jaká to nyní pěkná cesta! Pustina lesní, které včera ještě se hrozila, ana jí konec rodné země a počátek hořké ciziny označovala, byla jí teď milou. Nic jí neděsila, nic jí chůze nenamáhala. Jdouť směrem k domovu, je prosta těch kupců otrokářů, toho škaredého, ryšavého žida. Již se jich tak nelekala. Hvozd ji ukrýval, a největší záštitou a nadějí byli ti Mladenovici, jimž teď mohla důvěřovati a důvěřovala.

Dnes v noci, když nad nimi spícími bděla, napadlo ji, co nyní

bude, vyváznou-li. Povedou ji zase do své dědiny... Pomyšlení to jí tak děsivě nedojalo jako před několika dny, když od těch Řežihlavců prchajíc samotná v lese bloudila a strachy se chvěla, že stihající ji Mladenovici snad ji tu polapí. Také jí na mysli se kmitlo, za té noční hlídky, co Radovan z večera při ohni řekl: „Vyvedeme tě a pak budeš volna.“ Jak to myslil? Že by ji nadobro propustil – on?! Domů, do Zličan? Že by již o ni nestál, či by tak jí byl oddán? A také celou tu noční hlídku přes tu chvíli jí na mysli zatanula jeho slova, jimiž Modliboha tiše vyzval, aby mu ránu převázal. Jistě ho již dlouho, po celý večer bolela, než přemáhal se a čekal, až ona usnula. Ó to ho dříve neznala!

Byl jí krutým Řežihlavcem, jenž pomohl její rod porazit, jenž vzav jí svobodu a nevolnicí učiniv chtěl ji také děvojtva zbavit pro svou rozkoš. Tak o něm myslila. A hle! Jak jinak se jí zjevoval od té chvíle, kdy ho u studně pode stromy nožem bodla, an jí tam vášnivými slovy o své milosti mluvil.

Teď, když pustým hvozdem se brali, na to nemyslila a jen lítostně ho pozorovala. Viděla jeho namáhavou chůzi, sama zrovna cítila, jak při každém kroku bolest mu v noze lomcuje; a dobře nejednou postřehla, an domnívaje se, že není pozorován, bolestí zuby zafal nebo bezděky tiše zasípěl. A ničeho od ní nepřijal, ani když se nabídla, že mu zbraň a halenu ponese, ani těch zubřích rohů jí nenechal. Proč? Chce jí šetřiti, či od ní žádné služby nechce? A přece se mu ještě jednou nabídla.

Modliboh odešel kus napřed hledaje studánku, neboť velice žíznil. Druh jeho nechtěje se meškati, aby dříve došli cíle, nečekal na něho, ale bral se namáhavě za ním. A tu Květa jdouc opodál přistoupila k Radovanu žádajíc ho, aby se podepřel o ni. Poprvé ho sama oslovila. Jak k němu vzhlédla, zarděla

se. Hlas její nezněl tak jasně, jako když s Modlibohem mluvila.

Radovan byl překvapen.

Na první okamžik upřel na ni oči, nepromluviv. I jemu spánky temněji se zbarvily. Pak opřev se o její rámě pravil usmívaje se:

„Jenom na chvílku.“

Šli mlčky vedle sebe. Květa hleděla před sebe, nejlepší místa k chůzi vyhlížejíc. Radovan pak na chvílku zapomněl a značnou chvíli užíval podpory zajaté Zličanky. A jak by nezapomněl, když ta podpora zdála se mu vydatnější nežli Modlibohova. To oblé, plné rámě Květino více Radovana sílilo a libým teplem svým zrovna ho vzpružovalo, že ani bolesti v noze tak necítil.

Konečně došli Modliboha, jenž pravil:

„Jdeme už kolik hodin a málo jsme ušli. Na pokraj lesa ještě daleko. A kdybychom tam už byli, co pak? Ty, Radovane, s nohou dlouho nevydržíš. A bude třeba letem utíkat.“

„Také jsem na to myslel,“ odvětil Radovan usednuv na starý kmen povalený.

„Dobře. Tedy půjdu jenom já a přivedu koně. Sám snadno se tam dostanu,“ mínil Modliboh.

„A Květu nevezmeš?“

„Ne, já tu zůstanu, až Modliboh se vrátí,“ rychle Květa promluvila ani nečekajíc, až co Modliboh odvětlí. „Jsi raněn,“ dodala k Radovanu se obrátivši. Ani netušila, jak nad tou odpovědí se zaradoval.

„Oj, Zličanko, již jsi zmoudřela!“ zvolal Modliboh. „A zlá také nejsi. Dobře tak. Ty tu zůstaneš. S Radovanem si najdete bezpečné místo a tu počkáte. Jsme dosti hluboko v lese. Šel mám ve dne se ubráníte, a v noci vám pomůže ohník. Masa

vám tu nechám. Já sám dnes večer budu jistě u toho štítara. Vezmu koně a v noci ještě se vrátím sem na kraj lesa. A než po druhé noc se zatemní, budu u vás, a budeme snad už všichni odtud.“

Ale najednou hlavu zamyšleně pochýliv pravil:

„A což, jak ti hosté? Kdyby tu ještě byli? Kdyby na vás –“

Radovan mávnul rukou.

„Hosté!“ odvětil. „Což létají? Dříve bychom je uslyšeli. Květa se skryje nebo prchne, a což mně samému? To již s nimi se vyrovnám.“

„Také dobře.“

Po té šli hledat nějaké skrýše.

Brali se schvalně nejhustší pustinou, kde kořeny ohromných stromů vespolek se stýkajíce a splétajíce půdu mocně do výšky na způsob pahorků zvedaly, až pak pojednou stanuli na pokraji úžlabiny dosti hluboké. Do té sestoupili. V pravo v levo skála pronikala křovinami a lesním kvítím, jako holá zeď čalounem. Stromy nad ní v pravo, v levo rostoucí korunami svými a haluzemi překlenovaly úžlabinu, v níž samé stálo stromů pořádku.

Však hle, jaká tu před nimi podivná brána v úžlabině samé! Staletá jedle v pravo u skály trčící do nesmírné výše, do zelenavě modrého temna, tvoří ji svým mohutným kořenem. Zápase s půdou nebyl s to, aby ji v pahrpek vzedmul; jen na světlo denní se dobyl a mocným obloukem, sáhajícím až do haluzí okolních stromů, vzepjal se nad úžlabinu a zachytil se na druhém jejím boku. Nesčíslné kořínky jako třepení a trásně tu hrubší, tu tenčí plné kuliček z vyschlé hlíny na nich se zachytivší visely s mohutného kořene. Plazivý břechtan naleznuv na něm oporu spouštěl s něho houpavé ratolísky, chvějící se jako pentle.

Stanuvši plná úžasu Květa hleděla před sebe tím obloukem, za nímž ještě hlubší a hustší temno lesní s nejistým zeleně modrým přísvitem se rozkládalo.

Za branou tou v pravo skála tvořila roh, který když obešli, Radovan shlédl ve skalní stěně hlubokou rozsedlinu, jež poskytovala na noc a v čas bouře dosti bezpečný útulek. Mladencovici na sebe pohlédli a již se dohodli.

Modliboh složil tu své břímě. Jen zbraň si nechal.

„Tu máte chatu,“ pravil. „Jista jest a pohodlná. A voda před vámi.“ Tu ukázal rukou před sebe, kde za travným, úzkým břehem v hustém stromoví bylo viděti nehnutou hladinu nějakého jezírka. Zatím Radovan jeskyni prohlížel, není-li doupětem nějaké šelmy. Však ani stopy, ani kostičky tu neshledal.

Rodáci Mladenovští dlouho se neloučili. Byliť oba přesvědčeni, že na dlouho se nerozcházejí.

Modliboh Radovanovi ruku podav pravil s úsměvem Květě, aby se nebála, že, jak už řekl, brzo se pro ně vrátí. Ještě jednou u skalního rohu se obrátil, ještě jednou zaznělo od jeskyně: „Zdráv putoval!“ a již prošel branou staleté jedle a bral se zpět dlouhopustým lesem směrem tím, odkud byli přišli.

S MODLIBOHEM odešel Květě všechn klid.

Dokud ten Mladenovic s nimi byl, nic se nelekala a jistě si tušila. Teď jak zmizel jejím zrakům, úzkost netušená a nejistota ji pojaly. Cítila, jak srdce jí prudčeji zatepalo. Snad také krajina sama k tomu přispěla. Duchu jistě nepřidala veselí. Byliť u pusté rokle, a jim v levo rovněž se bělala skála ze spousty houštin a stromů. Před nimi pak tmavé jezírko, vroubené skoro kolem dokola hustým stromovím, nejvíce starými, zasmušilými olšemi, jejichž kmeny místem hluboko se břehu nachýlené, nad kořeny ve vodě byly potopeny. Hluboké šero, u břehu až černá tma rozkládala se pode stromy nade tmavou hladinou, tichou, nerušenou, jako mrtvou.

Pták nezazpíval, lesklé šídlo se tu nemihlo, ani ryba z vody se nevymrštila, aniž rákosí se pohnulo. Prve, když pustým pralesem se brali, aspoň křik dravcův nebo křik žluny a sojáků za-

slechli. Místy tam také bzukot lesních včel ticho přerušoval; ale tu hluch, mrtvo.

A Radovan také mlčel.

Usedl u vchodu do rozsedliny a odpočíval, drže si rukama raněnou nohu. Pak vstal a řeknuv Květě, aby u jeskyně počkala, přešel uzounký trávník, jenž odděloval je od jezírka, sklonil se k jeho nehnuté vodě, aby ji prohlédl a pak ránu vymyl. Květa sebou trhla, když ho zahlédla, jak se chýlí ku tajemné té hladině; v ten okamžik bezděky o něho se lekla. Pak se obrátila k rozsedlině, aby mu uchystala lože.

Zrovna vedle jeskyňky v pravo stál věkovitý dub, jemuž hrom roztránil korunu. Nad spodním, zeleným listím trčel při vrchu holý, bělavý pahýl, něco níže pak bylo viděti hlubokou ránu ve pni, s něhož obrovská větev, sama tlustému stromu podobná, bouří sražená odletěla a vedle samého dubu hluboko do země se vryla, všecky haluze kolem rozdrtivši. Na ni Květa zavěsila zbraň Radovanovu i kořist loveckou tam uložila, štítíc se jí dáti do vlastního kmene starého dubu, při spodku puklého, trouchnivého, smrti blízkého, jak nasvědčovala se-tlelá dutina jeho živě zbarvená do hněda, ruda i do žlutava.

V rozsedlině samé bylo dosti suchého listí, které tam věkovitý dub každým rokem nastlal. Květa přinesla ještě mechu z úžlabiny, suchého klestí nasbírala, aby ho s dostatek bylo na oheň na celou noc. Zrak její často zabloudil k jezírku, kdež Radovan seděl na olši k vodě prohnuté raněnou nohu si koupal. Také si toho dobře všimla, že se vrátil velmi namáhavě.

„Bolí tě noha velmi?“ Květa sama začala, když na lože ulehl.

„Bolí mne.“

„A rána na hlavě? Té jsi sobě nevymyl?“

Jak si toho všimla!

A již odpovědi jeho nevyčkavši šla ku tmavé vodě chmurného jezírka a rouchu tam namočivši vymyla po té Radovanovi ránu, kterou mu byla sama zasadila. Mladý Řežihlavec sedě s pochýlenou hlavou rád si dal takto posloužiti. V tu chvíli bolest mu polevila, když Květiny prsty odhrnuly husté jeho vlasy, když jemně a šetrně dotýkaly se rány, ačkoliv se chvěly.

Ještě u něho klečela, ještě vztažené ruce její upevňovaly mu obvaz; neodolal. Pozvednuv sklopený zrak upřel ho na její starostlivou, vážnou tvář a jal se jí děkovati. Květa však ihned přerušila jeho slova.

„Ne, neděkuj! Nemluv o tom!“ zvolala chvějícím se, až vášnivým hlasem.

Radovan byl překvapen. Umlknuv pohlédl udiveně na dívku, jež v ten okamžik ho zase upamatovala na onu Květu, jakou byla před svým od nich útěkem.

„Ne, rozuměj mně!“ dodala mírnějším, skoro prosebným hlasem. „Když na to vzpomenu, co jsem ti učinila –“

Radovanova tvář se vyjasnila. Usmál se a pravil:

„Nech toho, Květo! Dobře bylo, dobře se tak stalo.“

Více neřekl a Květa také již nepromluvila. Zmlknutí to bylo mluvným dokončením jejich krátkého hovoru, plného vzrušení.

Radovan položil hlavu na lože. Zemdení i rány ho zmáhaly. Pak už Květa stojíc u starého dubu postřehla, jak druh její přitáhl na sebe halenu, jak se chvěje. Ranná zimnice počala jím tak lomcovati, že nebyl už s to, aby jí odolal. Květa kvapně k němu se nachýlila tázajíc se ho plná starostí, chtěl-li by něco, co by mu měla učiniti. O vodu požádal. Z jezírka mu ji dáti nechtějíc kolem chvatně hledala, nebylo-li by tu pramene, až tu dále v divé změti houštin, do níž směle se pustila,

našla potůček, jenž dále někde do jezírka se vyléval. Nádobí nemajíc nabrala chladivé, čisté vody do Radovanovy čapky, s níž několikrát a pak přes tu chvíli k potůčku chvátala, aby uhasila palčivou žízeň raněného.

Venku, v širém kraji, byl snad ještě bílý den, ale tu ve hlubině lesní, u toho tmavého jezera počalo se již smrákati. Tma uložila se v korunách a větvích, níž a níže se snášejí a také kmeny zahalujíc. Jen tam u jezírka na břehu mezi černými olšemi jasně viděti holý kmen uschlého, hromem zničeného buku, strašidelně se bělající. Hluboké, smutné kolem ticho. Rozkřesavši Květa oheň zanítla. Teprve tu, když plameny jeho vyšlehly jasně záříce a vesele praskajíce, ustoupil poněkud stín přístrachu od mladé Zličanky. Nedopouštěloť světlo ohňové, aby je tu někdo nepozorovaně přepadl, aniž dravá šelma na ně se odváží. Však jinou a největší starost nezaplašilo. Radovan se chvěl rannou zimnicí. Nabídnutého jídla nepřijal, jenom o vodu žádal. Květa zraku od něho neodvrátila, s tajenou úzkostí starostlivě ho pozorujíc.

Konečně usnul. Vydechla si těšíc se, že se mu uvolnilo a že se posilní. Usednuvši opodál jeho lože u ohně, vzala jeden z rohů zubrových a jala se ho vybíratí a čistiti, připravujíc tak číši, které jí pro Radovana bylo zvláště nutno. Opatrně a tiše nožem vrtala a řezala, aby skřípotem jeho neprobudila spícího, po němž každé chvílky se ohlédla. Pak zase naslouchala, neozývá-li se něco v lese. Hvozd však posupně mlčel, jen časem se ozvalo zavytí šelmí nebo tu a tam na kmenech nebo v haluzích chřestot, kde divoká kočka nebo rys snad lupu lačný se prodírali.

Květa někdy bezděky se zachvěla a ustrašeně kolem se rozhlédla. Radovanův oštěp a luk s toulem měla vedle sebe. Také Modliboh jí v tu chvíli častěji na mysl připadl. Kde asi je? Jakou

to má cestu tím černým, pustým hvozdem! Nezbloudil-li a dojde-li bez pohromy lesního pokraje a podhradí! A tu zase již po Radovanovi se ohlédla. Bude-li mu hůře, co si počne? A kdyby Modliboh se nevrátil! Ubohý, tu ve skalním doupěti! A jí nelze jinak mu prospěti, nežli tím opatrováním. Ustala v práci své a hlavu nachýlivši přemýšlela, čím by mu sama jinak pomohla. Marně. Než důvěra v Modliboha opět se k ní vrátila s útěchou, že zítra bude jinak, že Radovana na koni odtud odvezou. Jen co budou z té pustiny, a nejhůře co ta černá, smutná noc mine!

Zraky své od tmavého, posupného jezera odvracela. Pohled na jeho tichou, tajemnou hladinu ve stínu smutných olší ji teskně dojímal. A přece zas bezděky jako vábena chvílemi tam oči upřela, nevynořuje-li se z hlubin jezera vodní bledá panna, věnčená leknínem a rákosím, neusedne-li na břeh, nebo nezachechtá-li se vodník tam naproti na prohnutém k vodě kmeni staré olše. Však rusalka nevynořila se ani sama ani s družkami, aby šly v noční chorovod, aniž škaredý, zlomyslný vodník neobjevil se. Snad není ještě jejich a jeho chvíle.

Ale slyš – snad nyní!

Květa cítila, jak ji píchlo v nitru. Nemýlila se; ano, tam naproti přes jezírko ozval se hlas – lidský hlas! A druhý mu odpověděl. Jako ztrnulá hleděla před sebe, napjatě naslouchajíc. Hlasy umlkly, neozývají se, než houštiny chřestí a větve praskají – a hle! Tam zář! Jako rudá, krvavá hvězda zaplanula ve výši a pustinou černého lesa k nim se nese. Toť jistě smolnice. Kdo ji nese, kdo se to sem blíží? Modliboh jistě ne. Snad zbloudilí lovci, či by snad . . . Kvěťe dech se zatajil, když jí připadlo, že by to byli z karavany, která odváděla ji do ciziny.

A možno, ach, snad jisto! Jak by je byli nechali, jak by je ne-

pronásledovali? Snad ti hosté našli stopu, náhodou sem zabloudili, nebo je vedla zář jejího ohně! To vše okamžikem mihlo se jí hlavou.

Co činiti? Ohlédla se po Radovanu. Spal tiše a poklidně. Pak zase upírala zrak přes jezírko. Rudá hvězda ve výši planoucí, chvílemi houštinou jako mrakem černým se zastírající, zaplanula již opodál břehu.

Bohové spásy! Toho hlasu! Květa jej poznala. Pustila nůž i roh, jež v ruku svírala, a uskočila od ohně do černého stínu, do tmy starého dubu v ten okamžik, kdy na protějším břehu stannul Becher žid. Ještě se obracel do zadu a volal:

„Pospěš, tam naproti je oheň!“

V tom, když vstoupil na prohnutou k vodě olši, jinde všude byl přístup pro houštiny na pokraj břehu nesnadný, aby lépe se rozhlédl, padla na něho zář smolnice, již jeden ze zbrojenců karavanních nesl, i na houštiny kolem i na hladinu vodní.

„Kde jsou ostatní?“

„Za námi. Nemohou stačiti.“

„Tak – lenoši! A já mohu! Skloň světlo, aby nás tam neviděli! Kdyby to tak byli oni!“

V tom vykřikl a náhle pustiv levici, kterou větve se držel, chytil se za prsa, zavrával – a již žblunkla voda jezerní dosud nehnutá a vysoko vystříknuvši pohltila ryšavého žida ve své veliké hloubce. Ještě několikráte se pohnula, ještě jednou nad její hladinou objevila se v matné záři smolnice židova hlava rudých, umáchaných vlasů i vousů, ústy klapajíc, marně se snažíc, aby hlas vyrazila – a již rázem zmizela. Kruhy letěly hladinou, u břehu pak ve tmě olší, ve spletitém jejich koření zašplíchaly vlny rozhoupané hladiny a pak zase ticho.

Zbrojenec opodál v houšti stojící pln úžasu hleděl na to, co před ním se událo za krátký jen okamžik. Než se vzpamatoval,

Becher nadobro zmizel pod vodou. Bradatý žoldněř ani dost málo se nepokusil, aby pomohl židovi, i jemu nemilému jako všem v karavaně, nýbrž bezděky ustoupil do houštiny.

A než voda se utišila, jeho zrak zalétl přes nevelkou hladinu na protější břeh, a nestrašlivý, otrlý zbrojenec lekl se pověrečnou hrůzou. Hle, tam v rudém zákmitu stojí ženská postava, štíhlá, ztepilá v bělavém rouchu. Vodní panna, víla! Žid Becher zahynul; rozhněvaná, že vstoupili v její místa a rušili její klid, schvátla jej! Teď jemu se ukázala. A již dále neuvažuje zbrojenec bral se zpět chvatným, pádivým krokem, prodíraje se houštinami, aby ušel zlé moci. Běžel, až ho zastavily hlasy.

Volaliť na něho dva druhové jeho, kteří prve za ním a Becherem se opozdili. Dnes odpoledne, když koně v hostinném dvoře konečně pochyťáni a utišeni, vydali se do hraničného hvozdu, vysláni tam jsouce mladým Al-Ferganim, jenž zuřil, když komůrku své sličné nevolnice našel prázdnou. Vyslal do okolí své zbrojence i mnohé jiné, slíbiv všem hojnou odměnu za stíhání, zvláště pak tomu, kdož by Květy se zmocnil.

„Tak tedy, teď může platiti a kolikrát tolik!“ pravil tu Becher, když jako pes stopu hledající se pustil s několika zbrojenci ke hraničnému hvozdu. Ušklíbnuv se dodal: „Mohl to míti za levnější peníz.“

Ale sám teď horlivě muže své pobízel, neboť ho poháněla naděje na značnou odměnu. Stopu k lesu našli; však ve tmavém hvozdu ji záhy ztratili, až teď samou noc, unaveni, ztrmáceni zabloudivše v končiny osamělého jezírka zahlédli mezi stromy zákmit rudé záře.

Lakotnému Bechrovi, jenž první chtěl býti u toho světla, aby před jinými postihl uprchlou nevolnici, dodala nových sil. Jako

vzpružen všecky předběhl a chvátal si pro smrt. Teď o tom uprchlý zbrojenec svým druhům vypravoval.

„Stál pevně, tlusté větve se držel, nemohl spadnouti. Také nesklouzl. Ale najednou pustil haluz a jako by ho někdo do vody stáhl – jistě vodník nebo víla.“

„Nebo z protějška někdo střelil,“ mínil jeden z druhů.

Druhý však dodal:

„Ale jak by na něho ve tmě namířil.“

„Já svítil, to by mohlo býti, a běs šipku nesl. Ale ne, ne, zlá moc to byla. Však jsem viděl tu –“ a nepojmenovav jal se líčiti druhům podivný, děsivý zjev bílé panny.

„Byla-li to ta nevolnice!“ mínil starý zbrojenec.

„Ne, ne. Ta by se mi tak neukázala, a té bych se tak nelekl. Ale jak jsem tam tu spatřil, jako by to na mne hodil, hrůza mne pojala. Chcete-li, jděte si tam, ale já ani na krok.“

Hlasy zbrojencův zanikaly v houštinách, však ne směrem k jezeru, ale od něho. –

Radovan se vytrhl ze spaní. Nazvednuv hlavu po Květě se ohlížel. U něho nebyla jako prve, ale tam blíže vody a volného místa stojí nehnutě, jako by naslouchala nebo něco pozorovala.

„Květo!“ Radovan tiše zavolal. Hned byla u něho, však neřekla, co se sběhlo, když se jí ptal, proč tam stojí a co vyhlíží.

„Zdálo se mi, že tam něco v houštinách zachrastilo.“

„Aj, a proto jsi také napjala luk,“ pravil Radovan všimnuv si té zbraně v její pravici. „Umíš-li střílet?“ dodal usmívaje se.

„Toho žida ryšavého bych snad střelila, kdyby se tu ukázal,“ odvětila. Radovan nevšimnul si toho, že je nějak rozechvěna, že při těch slovech tak divně se usmála. Chlácholil ji, aby se nebála, v tuto pustinu že nikdo v ten čas nezabloudí. Tam v houštinách že snad jen nějaká šelma se plížila.

Poslechla. K ohni přisedla, však neulehla. Radovan chvíli bděl přemáhaje se, až mu pak opět spánek zavřel oči. Květa chopila se rohu zubřího; pracovala, však neklidna, a přes tu chvíli pohlédla na luk a šípy vedle ní ležící a také, ač se tomu bránila, k jezeru na to místo tam pode starou, nahnutou olší.

Prve bála se vodníka i víly: teď měla na mysli i na očích zmáchanou ryšavou hlavu Bechrovu, jak z vody se vynořivši otvírala ústa. Prve v rozhodný okamžik měla tolik odvahy, že vystřelila, a teď, když dobrou ranou toho člověka protivného se zbavila, děsily ji poslední jeho okamžiky. Také se strachovala, že společníci jeho za ním přijdou. Než již nezaslechla ani hlásku ani kročeje.

Noc mýjela poklidně, a když Květa přemožena unavením a napjetím k ránu si zdřimla, nic nevyrušilo její spánek.

RADOVAN ráno se probudiv nadarmo se pokoušel o chůzi; vstal sice, ale na nohou dlouho nevydržel. Rozjitřená rána mu nedala. Květa s tajenou útrpností ho pozorovala, lekajíc se zároveň, jak by bylo, kdyby ti ostatní hosté nyní na ně udeřili. Slyšelať v noci nejen Bechra, ale také jiný hlas. Nemýlila se, byla o tom přesvědčena. Becher na dně jezírka již jim sice neuškodí; však vrátí-li se jeho druh, přivede-li ostatní!

Teprve nyní pro bezpečnost pověděla Radovanu, že má o šíp méně a kde ta střela je, vyslovujíc zároveň svou obavu. Mladý Řežihlavec sedě na loži naslouchal pln úžasu, co Zličanka mu vypravovala. Ej, věru nejen v jejich rodu, ale v celém charvatském plemeni nenašel by takové odvážné a statné dívky! Udivení svého také netajil, i nad jejím činem i také proto, že tak tvrdě spal a že ho tak nechala! Květa mu nedala ani domluviti.

„Však přijdou-li, než Modliboh –“

A tu zase Radovan skočil jí do řeči.

„Neboj se! Nepřijdou. Již by tu byli. Ten ryšavec má dost a ten druhý, a jistě jich více nebylo, ten uprchl, a věř, že nepřijde. A kdyby! Budeme se brániti. Jsme dva!“ a usmívaje se upřel zrak svůj plný obdivu i lásky na mladou Zličanku.

Neodvrátila se, ale zarděla se nad tou jonákovou pochvalou.

Nicméně, ačkoliv Radovan tak ji ujistil, šla pro vodu velmi opatrně a tiše, napjatě naslouchajíc v houštině u potůčku, neozve-li se na blízku podezřelý hlas. Ničeho nebylo slyšeti; však přece dlouho po té zůstala u skalní sluje pro jistotu, čekajíc u Radovana, jemuž byla rány vymyla. Když pak nic se nehýbalo, oznámila Radovanovi, že půjde dále do lesa na klestí pro večerní oheň a jemu nasbírat jahod na občerstvenou. Pohlédl na ni zkoumavě. Rozuměla mu, však ani slova o tom nepromluvila.

Opatrně vyšla branou staré jedle ze zarostlého žlebu, opatrně se brala ze tmy a vlhka hustého pralesa hledat světlejší a slunné místo. Tak konečně stanula na pokraji nevelkého palouku kolem obstouplého věkovitými kmeny. Tu zahlédla konečně zase kus volných, tmavomodrých nebes, tu ji paprsky slunečné uvítaly svým jasem a teplem, jí v tu chvíli zvláště líbezným. V záři jejich zelenal se bujný palouk v malý dolec se svažující. Kraj jeho u lesa rděl se na výsluní jahodami velikými a šťavnatými. Za chvíli Květa měla koš, jež ze sítin a listů devět-silových upletla, skoro vrchovatě plný. Klečíc sbírala; však myšlenky její těkaly jinde, nedbajíce krásného ovoce lesního, ani již světla slunečního, ani včel divokých, jež hlasně bzučíce paloukem poletovaly po pestrobarevném kvítí.

Jak podíval se na ni, pomýšlela, když řekla, že půjde do lesa. Nevěřil jí. Případlo mu snad, že uprchne. Mohla, však myšlen-

ka ta jí ani nepřipadla. Uprchnouti a jeho tu nechat, tam v té tmě lesní, ve studené skále u té černé, děsivé vody, jej bez vlády, s ranami, z nichž jednu mu zasadila, a z nichž druhou pro ni utržil! Pak opět vstavši naslouchala; jakýsi šelest se ozval. Prudce se obrátila, ale již povzdechem si uvolnila. Nic nebylo. Níže na palouku vystoupila z houštiny laň a pokojně se rozhlížejíc zase do lesa zachází. Květa pak opět slunce pozorovala měříc, jak vysoko vystoupilo, a dle toho počítajíc, kdy Modliboh asi přijde. Spoléhala na jeho statečnost, obratnost i věrnost druhovi již osvědčenou. Přivede-li koně, a on bez nich nepříjde, Radovan na jednoho usedne, a ještě dnešní noci vyjde z těch smutných pustin lesních. Radovan to vydrží. Dnes mu již přece lépe, a do večera snad ještě síly sebere.

Tak uvažovala Květa ke skalní sluji se vracejíc. Až se v duchu zaradovala, když postřehla ve tváři Radovanově radost nad jejím návratem i její pečlivostí . . .

Odpoledne jen zvolna míjelo. Květa sice byla spokojenější a již oddávala se pevné naději, že nikdo z kupců jich tu nenavštíví, než starost o Modliboha jí zbyla. Zásoba masa, ač ho tak šetřila, že si ho do syta nedopřála, docházela. Co dá potom Radovanovi? Na sebe nepomýšlela. S mladým Řežihlavcem mluvila málo. Zdálo se, že hovoru s ním se vyhýbá. Pořád o něco se starala, pořád něco sháněla, ať již vodu, jahody, nebo klestí, nebo zaměstnávajíc se praním a mácháním svrchní své rouchy a Radovanových obvazkův.

Teprve k večeru, když usedla u nohou jeho lože, zapředen hovor. Týkal se přirozeně Modliboha. Kolem již se setmělo a přišel čas, kterého chtěl se navrátiti. Než ani hlasu ani kročeje nebylo slyšeti. Květa rozdělala oheň na radu Radovanovu. Mladý Řežihlavec ji konejšil, aby se nestarala, že druh jeho jich tak nenechá, nepříjde-li teď, že zítra zajisté s ním se shledají.

Nastala noc, a po Modlibohu ani známky. Květa již nemluvila. Seděla tiše poblíž ohně všecka zadumána. Pojednou pozvedla sklopenou hlavu a plaše na Radovana pohlédnuvši otázala se hlasem jako zamženým:

„Jak u nás, doma – všichni zahynuli?“

Byla to otázka, kterou již dávno měla na jazyku, která ji tísnila a kterou nemohla vysloviti, lekajíc se hrozné noviny i Radovana se ostýchajíc. Raněný pozvednuv se na loži a ramena opřev o skalní stěnu, zakroutil hlavou.

„Neděs se, Zličanko. Kořist byla veliká, ale z vašich málo padlo. Několik parobkův a snad nějaký z rodu. Ostatní ustoupili na hradišti. Tys myslila, že všichni jsou porubáni, když ty samojediná byla jsi u nás v zajetí... Ne, více jsme z lidí neodvedli, kromě tebe... Věř mi –“

Na tváři Květině prosvitlo, a bylo znáti, jak v srdci se jí uvolnilo, jaká tíha starostí a žalostných obav s něho svalena. „Však sama se přesvědčíš!“ dodal Radovan, netuše, jak naděje ve slovech jeho obsažená mocně dojala mladou dívku. Uviděti zase rodný kraj, uviděti otce, matku, sestry i všecky rodáky! Ale již jako prchavý zásvit světla zmizela libá naděje. Z hlubin lesních, odkud táhlý, hluboký šumot zavzníval, ozval se řev medvědí. A kolem tma, pusto, divoko. Jak odtud vyvážnou, jak odtud ten raněný ubožák se dostane! Ó Modliboha jistě stihlo neštěstí! Nebo jsou na místě začarovaném, z něhož není vyvážnutí. Snad jsou v moci těch duchů vodních, kteří také toho ryšavého žida táhli k sobě do hlubin.

Květa opírajíc se o kmen obrovského dubu seděla poblíž ohně po celou noc, naslouchajíc a pozorujíc; chvílemi sedřimla, však divné přístrachy plašily jí nepokojný spánek. Strach ji pojímal, když plachý zrak bezděky se ohlédl po děsivé, černé vodě, kdež opět viděla žida se topícího, kdež každé chvíle mohl se

zjevití nějaký běs nebo zlá víla. Pak opět upřeně pohlížela na Radovana, jenž bled a se zachvívaje spal. Již druhou noc tu jsou, a nepřijde-li Modliboh, budou tu i třetí. Jak dále? Co Radovan, nebude-li mu lépe? A sotva bude, když nemá ani léku, zažehnání, ani patřičného ošetření.

Tak minula noc a minul druhý den, co v samotě lesní, ve skalní sluji meškali, den trudný, dlouhý, Květa jako nekonečný. Marně čekala, naslouchala, marně vycházela vyhlížet, marně i do lesa volati se odvážila. Modliboh koní nepřivedl. Kdyby aspoň sám, třeba bez nich přišel, kdyby aspoň měli jistotu, kde je a co se s ním stalo! Však nejhorší bylo, že Radovanu nebylo lépe, že nemohl ani vykročiti.

I přišla třetí noc. Již Radovan přestal Květu ujišťovati, že Modliboh dojísta se navrátí; než těšil ji přece, ačkoli v nitru jeho počala se uhošťovati obava, že druhu jeho přihodilo se něco zlého.

I třetí noc minula plíživě a smutně jako obě minulé. Třetího dne ráno Květa vymyví Radovanovi rány a obvázáví je neodešla hned od lože jeho jako jindy, nýbrž klečíc u něho upírala na bledého Mladenovce za okamžik mlčky své zraky, až pak mu oznámila, že půjde do lesa na jahody a klestí, a také vyhlížet, a že dnes asi déle se omešká, nicméně že se vynasnaží, aby se vrátila co nejdříve. Byla již za ten čas, co tu sami meškali, několikrát v lese a vždycky se vrátila. Proto Radovan nyní se nedivil; napomínal jí toliko, aby daleko se nepouštěla, že přece není jisto, vyslovuje naději, že dnes Modliboh asi se vrátí, a ne-li, že on sám bude míti zítra tolik síly, aby na cestu se vydali.

Květa jen tajně na to povzdechla, dobře znajíc síly raněného. Již mu ukázala hromadu klestí k topení připraveného, oba rohy plné vody, obvazky čisté, uchystané i dva košíky jahod

a zbytek masa, všecko, co mu snesla, a přece ještě nevstala. Bylo, jako by se jí nechtělo odejít, nebo jako by hodlala něco říci.

Hle, ruměncem kmitl se jí lícem i čelem, jako by růžový mráček přes ně kvapil, a již sklopivši zrak pravila tlumeným, chvějícím se hlasem:

„Odpusť mně, Radovane!“

Slova ta účinkovala čaromocně.

V pozapadlém zraku mladíkově zašlehlo, na líci proskočil mu ruměncem, a již chytiv prudce nabízenou pravici svou levou, ovinul pravicí Květino hrdlo a přitiskl dívku ku svým prsům. Prosila ho! Ó, jak ho dojal její hlas! A jménem ho oslovila. Poprvé uslyšel její „Radovane“! Odpustiti jí má! Ó, což by ještě pro ni učinil!

Květa skryla planoucí, zardělé líce na rozbouřených jeho prsou; než jen na okamžik. Již vyvinula se z jeho objetí a rychle vstala. Nikdy tak ještě na něho nehleděla jako v tu chvíli, nikdy ještě nebyl tak okouzlen, vzrušen, jako v ten okamžik krátkého rozchodu.

„Nechod, Květo! Zůstaň!“ zvolal vztahuje po ní ruku. „Zůstaň, dobře nám tu, nechvátej!“

Květa jako by těmi slovy se vzpamatovala. Tvář její zvažněla.

„Musím, tak tu nemůžeš zůstat,“ pravila. „Však přijdu!“

„Ó přijď brzy, přijď!“

Ještě jednou zahlédl její líce, usmála se, hlavou pokynula, již odchází, zachází za roh skály do žlebu.

To již jí neviděl, jak se tam zastavila váhající, jak kousek se navrátila a naslouchající hleděla ukrytá ku skalní sluji. Než nevrátila se. Dále začatou cestou se brala a – plakala.

Zatím Radovan byl ještě u blaženém rozčilení. Jemu až do té doby vůbec v lese málo se zastesklo. Měť Květu, po níž tak

vášnivě toužil a pro niž tolik podstoupil. Hleděti na ni bylo mu potěšením a neunavilo ho po celý den, zvláště když pozoroval, že mladá Zličanka je jinačí, že ho tak neodmítá, že je uznalá, ano soucitná. Chvílemi bylo na ní pozorovati bývalou plachost, tak zdálo se mu, a proto neodvážil se o svých citech s ní promluvit. Čekal na vhodnější dobu, až tato chvíle ranní sama mu přinesla, po čem tak toužil, milou jistotu.

Pořád měl ten okamžik na mysli, pořád slyšel ten její hlas, jak ho žádala, aby jí odpustil, viděl ji zardělou, spanilou, cítil její líce na svých prsou a hebounké vlasy, jak ji pravicí k sobě přivinul, viděl pak ten pohled, který na něho odcházejíc upřela.

Ó že nejde! Proč ho neposlechla? Co chce v lese? Hle, všeho tu dost, dříví, vody, potravy. I zbraň jemu k boku uložila. Nač to? Čekal, čekal. Proč právě dnes tak dlouho mešká? Řekla mu to, oznámila; než jak tam vydrží v té pustině? On býti na jejím místě, nehnul by se od ní. Naslouchal, ale jen šumot lesa nebo křik dravce a klepání datlovo uslyšel. Chvílemi jako chrastí na zemi zachřestilo; ale to jistě liška nebo jiné zvíře tudy se dralo. Tak dlouho nejde!

Již počítal, že pozdě odpoledne, již se stíny prvního soumraku temné obavy přistupovaly k jeho loži. Aby tak zabloudila, aby na nějakou šelmu vrazila nebo padla těm stiháčům do rukou! Nebo – ne, to by ta Květa, jak ji měl na mysli od dnešního rána, neučinila!

Zažehl oheň, aby zář jeho jí šerem cestu ukazovala. Pak namáhavě, skoro po čtyřech doplazil se až ku zarostlému žlebu pod bránu staré jedle a z plných plic jal se houkati a do lesa volati. Junácký hlas jeho zněl tmavou pustinou lesní daleko, ale vyzněl neslyšán; večerní vítr nezanesl žádné odpovědi k Radovanu, napjatě naslouchajícímu.

S namáháním a s bolestí na své lůžko se navrátil. Oheň udržoval po celou noc a čekal, kdyby snad Květa zavolala. Zbloudila a tmou nechce dáti se na cestu, aby dále ještě nezašla. Tak se konejšil. Ale nač tak dlouho v lese prodlévala? Ohlásila mu sice, že bude déle v lese než jindy. Ó, jestliže se jí něco přihodilo!

Teď na statného Řežihlavce také došla úzkost. Zuby skřípal a zlou kletbu mumlal, proklínaje zubra i ránu, již mu rohem zasadil. Ó, proč Modliboh nepřišel! Tak ho tu nechají! Ale již opět nedbal o sebe. Květa! Květa! Kde je? Či by snad...?! A tu jak za černé noci sám seděl u ohně, vtírala se mu ona zlá myšlenka, že Zličanka schválně, s úmyslem ho opustila. Modliboha nemohla se dočkati nebo nechtěla – a s ním raněným... Ale ne, jak dosud jednala, jak ho ošetřovala! A dnes ráno! Prosila... Rozuměl, že za to, co bylo, co mu učinila. Teď mu připadlo, že napřed už se odprošovala za to, co učiní, že již měla vše na mysli ujednáno. Ó, jen líto jí ho bylo, nic více nic. A dala se objati, aby ho uchlácholila. Hanba a hněv počaly kypěti ve vášnivém srdci mladíkově. Klamala ho... Vzpíral se tomu pomyšlení, které však víc a více se vracelo, zvláště když noc mýjela a ráno se blížilo.

Z HRANIČNÉHO hvozdu stezkou vyjel jezdec. Koně prudce poháněje za krátko urazil nevalnou prostoru mezi lesem a hrádkem Hrutovem, za nímž dále na výšině bylo viděti trčící sruby a kolovou obrubu hradu Litomyšlského. Jezdec zamířil zrovna ke bráně hrutovského hradiště a zanikl v ní. Po chvíli opět zaduněl dřevěný most vedoucí přes příkop ke bráně hlučněji a hřmotněji než prve, neboť houfec jezdců ven vyjížděl.

V čele nějaký znamenitý lech, jak bylo souditi po čapce lemované drahou kožešinou a krásným peřím zdobené, po dlouhém, krásně lemovaném krznu z drahého, cizího sukna barvy blankytné, po drahém, bitém pasu, u něhož na lesklém řetízku houpal se rovný meč, po úzkých, soukenných nohavicích, pěkně obvázaných od škorní skoro až po kolena barevnými řemeny. Kůň jeho byl krásný, černý, grošovatý bělouš dlouhé

hřívý, bujné hlavy, kterouž sebevědomě, pyšně pohazoval. Lechovi, muži vážnému a statnému, jel po boku vladař Hrutovského hradiště. Za nimi několik jezdců podobně oděných jako lech, jen že krzna jejich nebyla ze sukna tak drahého a tak krásně lemována, aniž pásy jejich tak skvostny, a řemení jejich, čapek kožešina a koně tak krásny jako jejich náčelníka. Nicméně byla to skvostná družina a s úžasem, s netajeným obdivem hleděli za ní s náspu a ze srubů osmahlí mužové dlouhých knírů, strážcové pomezní v kožených helmicích, v krznách z bělavého nebo hnědého sukna valně hrubého, v hrubých pasech nezdobených z řemenů, majíce na nohou krpce doma zrobené, k lýtku tkanicemi nebo nebarvenými řeménky uvázané.

Oj, proč by ti jezdcové tam na pěkných koních nebyli tak krásně oděni, když přijeli z Vyšehradu, ze zlatého sídla knězova!

Jak se mění ta barevná jejich roucha, jak lesknou se ozdoby pasů i blysknavé kovové plátky, z nichž složeny jejich pancíře! A jak věje vesele rudá korouhev jim nad hlavami a jak jasně se třpytí nad ní to divné její znamení.

Již dojíždějí k lesu, kam rychlý posel prve je zavolal. Již je opustilo jasné slunéčko pozdního odpoledne, již je pokryl hluboký stín starého hvozdu a ovanul jejich líce jako chlad. Stezka, po níž dva a dva jeli, širší nebyla, již přestala být suchá, udupaná, tvrdá; tu v lese zavlhla a kopyto koňské místy udeřilo o dřevěné krokve, od podkov koní a mezků již roztřepené, sem položené na místech mokrých a nejistých.

Však průvod jezdců nejel daleko. Vážný lech v čele zarazil bělouše. Ostatní také se zastavili.

„Počkáme, již daleko nebudou,“ pravil ku vladařovi Hrutovskému. „Slunce již na západu.“

Chvíli čekali. Koně pohazovali hlavami, pošvihovali ohony bránice se kousavým mouchám i tu ve chladu lesním zuřivě dorážejícím. Pojednou jeden ze zadních jezdců v pravo ukázal a již vykřikl. Lech zabraný v hovor s vladařem ihned se obrátil a užasl. Z lesa nedaleko před nimi vystoupila jakási žena. Hle, dívka – ztepilé postavy! Hledí na ně jako by váhala – a již se blíží, u lechova bělouše na kolena padá a k jezdcovi jeho ruce zvedá prosíc o pomoc.

„Kdo jsi?“

„Květa, rodu Vojslaviců ze Zličan.“

„Až ze Zličan! A jak jsi sem přišla?!“ ptal se lech.

„Zavedli mne.“

„Oj, totě ta prchlá nevolnice!“ zvolal náhle Hrutovský vladař.

„Přede pěti dny židům utekla, byla unesena.“

„Jsem, jsem, vezmete mne třeba, ale pomozte tam – v lese – sice zahyne!“ prosila Květa. V její tváři bylo viděti muka duchovní i namáhání těžké hvozdem cesty. Ale než dále s ní mohli jednati, ozval se opodál v lese hlahol a zpěv. Lech i družina jeho upřeli zraky své v tu stranu a naslouchali. Jen vladař Hrutovský na nevolnici nezapomněl, vlastně na zisk, jenž mu z ní kynul. Poručil jí, aby k němu přistoupila a vedle jeho koně zůstala. Pak jako ostatní jal se naslouchati zpěvu mužských hlasů, jenž z hlubin lesních vážně a velebně k nim zaléhal. Již jasněl, mohutněl, blížil se; již viděti zpěváky.

Lech pojednou seskočil s koně a družina učinila rovněž; všichni sňali čapky s hlavy, hledíce na sbor kněží, kteří přicházeli přes Moravské hranice s vroucným, mohutným chorálem.

V čele jejich kráčel kněz veliké postavy, dlouhé, prošedivělé brady, přes prsa mu v hebounkém proudu splývající. Tvář jeho, pronikavého oka, jímavého výrazu, a všecken jeho zjev budily na první pohled vážnost a úctu. Jakmile se přiblížil

k lechovi a jeho průvodu vítacímu, zastavil se a vztáhnuv pravici žehnal jim. Lech a Pražská jeho družina padli na kolena, jen Květa, vladař Hrutovský a několik jeho zbrojenců vzadu neohnuli kolenou. Pohané jsouce, udiveně hleděli na velebného apoštola Methoděje, na jeho průvod v divných, nevídaných rouchách, na kříž, jež jeden z kněží vpředu nesl, na korouhev s křížem, povívající kněžím nad hlavami, podobnou té, kterou družina z Prahy s sebou přivezla.

Hlasatel učení Kristova povšimnul sobě těch stojících. Na líci jeho vážném a přece laskavém ani stín nevole se neobjevil. Přistoupiv ke družině vlídně promluvil s lechem, jež pokřesťený již kníže Bořivoj sem vyslal na uvítanou a za průvod Moravskému biskupovi, a rovněž tak oslovil i Hrutovského vladaře, jenž vida, že ten křesťanský kněz po něm se obrací, kynul jednomu ze svých zbrojenců, aby vzal Květu v opatrování.

„Kdo je ta dívka?“ otázal se biskup. „Je utrpení na ní viděti.“

„Uprchlá nevolnice; hlad ji asi z hvozdu vyhnal.“

Biskup nic neřekl; jen ještě jednou soucitný jeho zrak utkvěl na dívce, ona šla v zad mezi průvod jako zničena.

Průvod bral se po té dále. V čele biskup Methoděj s lechem a vladařem, pěšky, za nimi hned kněží a za těmi družina biskupova s koni a mimochodníky, nejzáze pak družina lechova a vladařova s Květou. Za nedlouho vystoupili ze hraničného hvozdu. Tu Methoděj znova se zastaviv, obrátil se ku kněžím a ukázal jim širý kraj před nimi v poslední záři sluneční se rozkládající, ukázal jim končiny, kam se ubírali světlo rozžehovat. Pak pokleknul na kolena; kněží jeho rovněž tak učinivše zbožně a dojati naslouchali hlasité jeho modlitbě, kterouž Boha prosil, aby je v díle tom apoštolském posiloval.

Po té povstav vztáhl ruce své a žehnaje zvučným, jímavým hlasem vroucně se modlil:

„Hospodine, věčný Bože! Pomiluj tuto zemi a žehnej všem, kteří v ní přebývají. Hospodine, věčný Bože, pomiluj tuto zemi, slituj se nad ní, dejž jí hojnost a mír a žehnej jí od pokolení do pokolení, aby šťastná byla a mocná!“

Hluboké ticho zavládlo kolem a dojatí křesťané i pohané naslouchali slovům biskupovým.

Za nedlouho stanuli před samým hradištěm Hrutovským. Slunce zapadajíc ozařovalo již jenom vysoké sruby a vrchní část brány, u níž biskup Methoděj před samým skoro vchodem náhle se zastavil. Vzav dřevěný kříž knězi za ním kráčejícímu, pozdvihl jej do výše proti bráně, nad níž v poslední záři slunečné bylo viděti několik pitvorných sošek ze dřeva hrubě vyřezaných.

„Ve jménu Ježíše Krista!“ apoštol volal. „Z milosti Boží přinášíme sem věčné světlo lásky, před nímž mátohy pekelné, dílo bludu a temna, ustoupíte zkrušeny rukou, jež vás sem pozdvihla. Ve jménu Ježíše Krista!“ a požehnav křížem do výše proti modlám vstoupil do hradiště.

V tu dobu již bylo viděti za Hrutovem k Litomyšli na tržišti houfce lidu, jehož víc a více přibývalo přicházejícími sem z podhradí i ze župního sídla Litomyšlského. Temný ohlas jako šum a bzučení z ohromného úlu až sem pod hradby z toho shluku dorážel. Všichni sem přichvátali, aby uviděli kněze nového učení, jež z doslechu znali, k němuž se Pražský kněz i knění s družinami a mnoho lechů již přidali. Přišli uvidět kněze, pro něž přijel ten nádherný průvod, kteří, jak o nich všude řeč se roznesla, jinačí jsou než ti tvrdí kněží němečtí, hlásající slovem nesrozumitelným, vymáhající tuhé poslušnosti a desátky.

Všichni očekávali, že kněží z Moravy půjdou na župní hrad, aby tu přenocovali, a bylo proto divno, že tak dlouho na Hrutově se omeškávají. Netušili ovšem, že je zdržela nevolnice, kte-

rou před pěti dny dva junáci unesli, o kteréž na hradě i v podhradí bylo tenkrát tolik řečí a po níž ten host arabský a židé nadarmo se sháněli.

Ve prosté jizbě vladařově na Hrutově seděl biskup, maje po boku vladaře a lecha ode dvora knězova, rozmlouvaje s mladou Zličankou stojící před nimi. Vyptával se jí a Květa na laskavé jeho otázky odpovídala, vypravujíc o nevoli rodu svého s Mladenovici, o boji mezi nimi, o svém zajetí, o únosbě, též o Radvanu. Ptali se jí, kde se skrývá. Pohlédla na biskupa, pak na vladaři zrak její utkvěl. Mlčela okamžik, až pak promluvila: „Čiňte se mnou, co chcete. Však o něho se bojím. Zařekněte se mi těžkou kletbou a velkým slibem, že nestane se mu nic, že mu pomůžete. Pak povím. Proto jsem přišla, abych ho zachránila –“ „A kde jsou ti hosté?“ tázal se lech vladaře.

„Jeden z nich zahynul ve hvozdu, utopil se. Ostatní dnes odťáhli s nepořízenou. Dlouho ji stihali. Že nečekali! Nu, aspoň mně zůstane,“ odvětil vladař s úsměvem.

„Mně ji přenecháš,“ pravil biskup. „Škodu ti nahradím. Nesu volnost všem a ta statečná děva nesmí zde zůstat v nevolnosti. Bůh nás vedl, abychom ji osvobodili. Zatím, prosím, starej se o ni,“ dodal, „a také o toho únosce.“

Bledá, unylá tvář dívčina zarděla se radostí a vyjasněným pohledem děkovala šlechtnému cizinci.

Ještě jednou ho zahlédla, an oděv se v nádherné, zlatotkané roucho vycházel ze hradiště v čele kněží rovněž bohatě oděných s knížecí družinou. Viděla okénkem, jak houfy lidu na širém prostranství před nimi se rozestupují, viděla korouhve ve výši poletující, a teď – slyš! zase ten krásný, mohutný zpěv! Hlaholíce posvátnou píseň ku podhradí zacházejí, a všecken lid zvuky těmi váben valí se za kněžími hlasateli jako vlny živého jezera ke branám župního hradu.

RADOVAN marně Květu po celou noc očekával; k ránu usnul. Když se probudil, byl už jasný den. Procitnuv kolem se rozhlížel, rozpomínal, uvažuje, je-li to pravda nebo měl-li tak nehezký sen. Avšak pravda to, byl opuštěn. U vchodu neseďela jako jindy Květa starostně ho opatrující, aniž bylo slyšeti jejího kroku nebo špláchání vody tam v tůni, když ráno obvazky na jeho ránu máchala. Znova na jeho mysl dolehlo, jak se s ním podivně rozloučila, znova přišly nedůvěra, podezření. Naděje ještě přece ho neopustila. Pořád ještě se těšil, že včera zbloudila, že noc někde v lese přečkala, ale nyní že přijde, že se vrátí . . .

Minulo však dopoledne, a již počalo se kolem tůně mezi stromy hlubší šero ukládati, a ticho bylo kolem rokle. Květa nepřišla. Radovan seděl o skalní zeď se opíraje s hlavou pochýlenou, zamýšlen; pak opět se z myšlenek vytrhnul, naslouchal, bed-

livě, úzkostně. Ale ani kročeje nezaslechl. Až pak k večeru sebou trhl. Zdaleka ozval se hlas, mocný, mužský hlas, houkající do ticha lesní hlubiny. A hlas ten se blížil a již také Radovan na něj odpověděl, z plných plic zahouknuv. Poznaltě ty junácké zvuky. A nemýlil se. Dříve ještě nežli se nadál, zachrastily poblíže křoviny, klestí a suché větve praskaly pod rychlýma nohama – a již stál u vchodu jeskyně Modliboh, odraný, ušlý, znavený, držící mlat v ruce.

„Kde je Květa?“ bylo první, nač se ptal.

„Pryč! Uprchla – nechala mne tu, ta Zličanka,“ odpověděl temně Radovan a v očích mu hněvně zasvitlo.

„Máš-li co jísti?“

Radovan mlčky ukázal na kus masa vedle ležící.

„Dej mně najísti!“ zvolal Modliboh žádostivě hledě na maso na ohni opečené. „Zítřka zase něco seženu. Mám strašlivý hlad –“

„Jez!“

A již Modliboh chvatně sáhl po mase a hltavě je pojídal, přitom urvaně promlouvaje:

„Honili mne jako vlka. Skrýval jsem se v doupěti jako liška. Ani jsem se nesměl hnouti – o hladu –“

„Kdo tě honil?“

„Hosté . . . žid a ten –“

A tu jal se vypravovati, čím dále tím obšírněji, o tom co se s ním událo od té chvíle, kdy se s Radovanem a s Květou v lese rozloučil. Pověděl, že se z lesa šťastně dostal až do podhradí, ale tu zle zahromoval a ke všem ďasům a k nejhorším běsům posílal štítara na podhradí Litomyšlském, u něhož schoval koně. Jak Modliboh z lesa se pro ně navrátil, šelma zrádná ten štítar o žádných nevěděl, že prý mu Modliboh žádných nesvěřil. Věděltě dobře, že Mladenovic se nesmí o ně

hlásiti veřejně, aby se neprozradil; a když Modliboh nechtěl se jenom tak dáti odbyti, tu štítar pohrozil a skutečně do hradiště Hrutovského chvátal žalovat, že tu je ten únosce. A tak nezbylo Modlibohu, nežli prchnouti a skrývati se.

Ti hosté, žid i Arab, byli mu v patách, zvláště ten v červeném krznu, tak že jen stěží jim unikl a se ukryl. Tím však zmařil mnoho času a tak nemohl přijíti k černé tůni k Radovanu ve smluvený čas. Nyní uhnaný jako liška, hladový jako vlk, zastal Radovana opuštěného, rozzuřeného i soužícího se. Příchod věrného druha ho tak nepotěšil, jak by zajisté byl, kdyby tu s nimi meškala Květa. Radovan se hněval, a přece mu zase bylo líto, že ho Květa mohla tak opustiti, oklamati. A jak se tvářila! Lstná, nevěrná!

Modliboh nasytiv se poněkud a žízeň uhasiv natáhl se na kraji jeskyně, a sotva že na klestí dopadl, už spal. A spal tvrdě, velice jsa unaven, po celou noc. Za to Radovanův spánek byl nepokojný. Květu měl ustavičně na mysli i ve snu, i když se z něho vytrhl.

Ráno se Modliboh do lesa chystal na lov, aby něco k jídlu opatřil. Teprve nyní povšiml si, jak je druh jeho zasmušilý. Snažil se, aby ho potěšil a proto vyslovil i domnění, jemuž však sám nevěřil, že Květa, lstná Zličanka, jak už jí zase v duchu říkal, šla vlastně jemu pro pomoc. Radovan se však trpce usmál a mávl mrzutě rukou, aby druh takových řečí nechal. Modliboh odešel.

Radovan osamotněv myslil opět bezděky na Květu; vzpomínal, kudy asi prchla, kam se asi dostala, pronikne-li až do Zličan, bude-li šťastnější nežli onehdy, a v duchu si také umiňoval, že, vrátí-li se domů, že jí nepoleví, že ji za trest unese, a ta únosba že se mu jistě lépe zdaří, nežli tu v tom zakletém lese. V tom hluk se ozval opodál. Hluk několika hlasův.

Radovan sáhl maně po zbrani vedle ležící. Chtěl vstáti, ale nešlo to. Zaklel, že se nemůže hnouti. Kdo to přichází? – Snad ti hosté je pronásledující . . . Hlasy se blížily . . . A již i kroky slyšel, již stanuly u rokle . . . Radovan vykřikl.

Modliboh a vedle něho Květa!

Jak ji shlédl, mihlo mu myslí, že ji Modliboh chytil, že ji snad násilím přivádí. Než ona se usmívala a Modliboh vesele volal:

„Tu ji máš, tu lestnou Zličanku! Vyvedla více nežli já. Vede ti pomoc! Jdou za námi.“ A vzav ji za ruku zvolal:

„Jen pojď, neboj se, Radovan se již nehněvá, hle, hle!“

A měl pravdu. Radovan, všečen užaslý, hleděl zářícím okem na Květu. Vztáhl po ní bezděky ruku a pravil:

„Křivdil jsem ti, Květo. Nehněvej se –“

V tom se ukázalo několik mužů u vchodu. Přišli za Květou, aby raněného odnesli na Hrutov.

„A proč jsi mně nic neřekla, když jsi odcházela?“ tázal se ob-radovaný Radovan.

„Protože bys mne byl nepustil. Věděla jsem –“

„Ba věru, že nepustil –“

„Měla jsem strach, že se ti rána zhorší a že bys tu měl zůstat bez pomoci. –“ „A snad zahynouti,“ toho však neřekla nahlas.

Radovan slovy neděkoval, ale v očích mu Květa viděla, jak ho potěšila, jak je jí vděčen.

Muži naložili Radovana na připravená nosítka a nesli ho na Hrutov. Cestou mu Květa, jdouc chvíli po jeho boku, vypravovala, jak se lesem pustila, až šťastnou náhodou přišla ke stezce, jak tu z houštiny spatřila lecha a samé domácí lidi, a žádných cizinců nebo hostí otroky kupujících, a jak se odvážila ven, aby prosila o pomoc. Prvotně chtěla především po Modlibohu pátrati a pak dobré lidi sháněti, kterým by se mohla svěřiti a o pomoc jich požádati; ale když tak na tu stezku uho-

dila a ty jezdce shlédla, že to měla za Božské znamení. A pak dále vypravovala o cizích mužích v lesklých zlatých šatech, kteří tak krásně pění a mluví, a nové bohy nesou, a zvláště o jednom z nich, velice laskavém a dobrém.

Co Květa nepověděla, toho doložili mužové z Hrutova. Radovan, pokud vedle něho šla, oka s ní nespustil. Pak když odstoupila, oči po ní obracel. I na širém, pomezním hvozdu utkvěl jeho zrak. Bude si ho pamatovati, a vždycky si rád na něj vzpomene.

VLADYKA Mladenoviců meškal za dvorem na ohradě přehlížeje hříbata, jež v ní se proháněla. Pozorováním mladých zvířat byl tak zabrán, že ani nezaslechl volání své nejmladší dcerky Mladeny, stanuvší právě za stavením pod košatou lipou opodál špalků, kolem nichž na výsluní včelky jen se rojíly. Vladyka teď natáhl ruku skrze ohradu vstříc mladinkému hřebci vranému, jenž jako psík právě byl až ku plotu přiběhl a podávanou hrst očmuchával.

„Krásné zvíře! Štěstí ještě, že tak mladé, že není ještě pro sedlo. Jistě by je ten běsův synek byl odvedl. Kam ho vítr zanesl i s Modlibohem! Ďas jim rozum zmátl, že se pustili za tou nevolnicí. Kam jinam! Pěkná únosba! A pěkně asi také pořídili. Tak dlouho nejdou!“

Tak vladyka uvažoval. Ty a podobné myšlenky skoro všude teď se mu namítaly, všecko ho na syna upomínalo. I tu, když

si chtěl zalaškovati s tím pěkným hříbátkem, Radovan mu připadl, a pro něho už zapomněl i na mladého vraníka, jenž velkým, lesklým okem k němu pozíral.

Šedý vladyka snad slyšel, že Mladena ho zavolala po druhé, však nedbal. Mladé děvče, dorůstající ve sličnou pannu, samo k němu se pustilo a kvapem tak, že úplety vlasů i barevná tkanice v nich za ní poletovaly.

Divnou novinu hlásila: že se vrací ten župan kněze Pražského, ten, jenž tudy před několika dny jel s četnou družinou a s ním že přicházejí ti, již hlásají nové bohy, a že se zastavili přede dvorcem, aby s ním, s vladykou, promluvili.

Věru čekali tam, jak dívka oznamovala, a všechen Mladeniců rod se sbíhal, aby je spatřil.

Mužové, jonáci, chlapci vybíhali ze dvorcův a chat nebo z blízkého pole a sadu, ženy a dívky za ploty, za stromy i okny komor bedlivě vyhlížely ven, aby dobře uviděly nádvořního župana a jeho průvod i ty cizince, o kterých už slyšeli, o nichž právě včera jeden Vratislavic dědinou jdoucí vypravoval, jak lahodně a krásně mluví, že každému z nich dobře všechno rozuměti, jako by domácí byli a ne cizinci. A to také vypravoval, jak že líbezně zpívají a jak nádherná, zlatoskvoucí roucha mají, že jistě ani jejich vojvoda, ani Pražský kněz ani jediného takového krzna nebo pláště nemají. A nic hrdí nejsou, ale laskavi ke každému, ke starým, mladým, a nemocem že dobře rozumějí. V Litomyšli dva zůstali a v Chrudimi nebo ve Vraclavi také dva a v Kouřimi že jistě také některého zanechají, aby po rodech šel hlásat a kázat – a ze všad prý lidé se hrnou, jen aby poslechli ty krásné jejich řeči.

Tak si v Mladenicích teď opakovali, mužové i ženy, a zraky všech tkvěly na Pražském županovi a na vážném, bradatém cizinci jemu po boku i jeho společnících.

Však tu vladyka přichází! Jak bystře si je prohlíží, pokrucuje sobě sivé kníry! Teď cizince pozdravuje, vítá, do dvorce zve; však oni neslézají. Pospíchají. Co ten cizinec vladykovi chce? Jak s ním rozmlouvá – a hle, lech Pražský také s koně ke vladykovi se nachyluje a něco vykládá. Již podává mu ruku a ten cizinec také, již pobídli koně. Četný průvod zajíždí dědinou ven, cestou vzhůru ke hvozdu, jenž dělí Charvaty od Zličan.

Všichni Mladenovici hledí za nimi, i vladyka, sivé obočí chmuře, vážný, zamyšlen, až teď, kdy průvod v lese zanikl, obrací se a kyne mužům, aby šli s ním. Ženské i mladí zvědavostí hoří, co cizinci vladykovi našeptali a co on nyní starešině tam vykládá. Než dlouho se nemučili. Do západu slunce již rozlétla se novina dědinou, a do té doby dověděl se jí i Dobroš Mladenovic, jenž za dědinou pásł stádo. Sama Mladena k němu doběhla všecka rozradována, zardělá během i potěšením, z daleka již mládencovi volajíc:

„Radovan se vrátí a Modliboh, a Květa –“

A novina ta za několik dnů se vyplnila. Samý večer již přijeli ti jonáci a Květa, jedouc mezi nimi. Pro ránu Radovanovu tak se opozdili na Hrutově. Ale jak jen poněkud se zlepšila, již ho neudrželi. Sám ještě teď nemohl slézt a bylo mu dosud třeba podpory Modlibohovy. Vladyka stoje na zápraží broukal a nevesele syna vítal, ale bylo znáti a cítiti, že ta bouřka není tak zlá. Za to mladí mužové a jonáci radostně se tlačili k Radovanu i k Modlibohu, aby je uvítali a přeslechli, jak vydařila se jim únosba, zvláště smělá.

Vladyka dobře viděl Květu stranou stojící, však nepromluvil. Ale již toho bylo dost, že se na ni neosopil nebo pryč odvésti neporučil. Nic neokřikl ženské, které se kupily kolem Zličanky, o níž zaslechly, jak s Radovanem jednala a jak ho zachránila. Do komory ji odvedly, snášejíce jí vodu na umytí nohou i jídla

i nápoj na posilněnou. Již nebyla nevolnicí, tušily to, a ohnišťaninka* bude jistě jako každá z nich, bude jejich rodu.

A v předu ve velké jizbě Modliboh vypravoval mužům o té nebezpečné únosbě, o boji se zubrem, jak s Radovanem a s Květou v lese se rozloučil, aby přivedl koně a jak se navrátil. A Radovan na lavici sedící, maje raněnou nohu na ni položenou, doplnil vypravování oddaného druha a to, co onen dvořenín Pražského kněze i ten vážný cizinec o šlechtnosti Květině byli vypravovali.

Pak Modliboh opět ujal se slova, vypravuje, jak druha těšil a jak pak jídlo sháněl, a tak jda za srnou, že vrazil na průvod mužských a jak hned sáhl po zbrani, domnívaje se, že přišli je stíhat. Ale v tom Květa vystoupila, radujíc se, že také s ním se shledala, a chvatně se ptala po Radovanu, jak mu je. To ona přiváděla pomoc. Radovana odnesli na nosítkách na Hrutov, kdež u něho zůstala s Modlibohem, pilně ho ošetřujíc. Však nebyti toho kněze cizího, jistě zle obětivost její by se jí vyplatila.

Muži Mladenovici napjatě naslouchali vypravování o statné Zličance a místem je přerušovali výkřiky i kletbou, zvláště když byla řeč o tom židu ryšavém. Starý vladyka již tak sivé obočí nechmuřil, ale jsa jaksi spokojenější a usměvavější kníry sobě hladil.

„Však jste měli na čase, chlapci!“ pravil potom, když Modliboh domluvil. „Na čase, že jste se vrátili. Vojslavici již se vzpamatovali a chystají se na nás. A půl Zličanského plemene půjde prý s nimi. Budeme brousiti meče a utahovati mlaty.“ Slova obsahu tak vážného nezněla dost opravdově, a zdálo se, jako by vladyka sám nemyslel, že z toho mračna uhodí. —

* Nevolnice na svobodu propuštěná.

RADOVAN opět odpočíval ve srubu na svém loži. Zbraň, kterou s sebou vzal oné noci, kdy se chystal na únosbu, visela klidně na stěně a pod ní mohutný roh zubří, ten, který Květa vyřezávala tam u skalní sluje u té černé tůně za nočních přístrachův. Ach, nyní je lépe! A přece si Radovan rád teď vzpomínal na ony chvíle trudné hvozdem pouti, na skalní sluj a lesní jezírko, jak tam vlastně Květu a její náklonnost poznal. A dál snoval to pásmo jasných myšlének a nic nechmuřil čelo, aniž ku zdi se obracel, když přihopkovala sestra Mladena, když se tu mihla jako vlaštovka, aby na chvíli u lože mu poseděla a švitořila. A ještě raději byl, když začala o Květě, jak je všecka jiná, jak hovorná, veselejší, a že se jí zajisté již u nich nestýská. A nejmilejší mu bylo, když zaslechl, že se ptala, jak mu je.

Kolik dnů již tu ležel a za tu dobu Květy nespatrił. Již byl ne-

trpěliv a každého dne zkoušel, možná-li mu vykročiti. Až tu konečně vydržel, a rána nebolela. Zvolna, o holi zašel se srubu za dvorec na sad, aby tam pod lipami si odpočinul a krajem se rozhlédl. Seděl v trávě a hleděl na lány zrajícího obilí, do zeleného sadu, na jehož konci tam něco se zabělalo. Toť Květa v bělavé říze nesoucí džbán vody ze studánky, z oné studánky, kde ho pod javorem bodla nožem. Sokolí oko junákovo hned ji poznalo a již neodvrátilo se od ní. Pozoroval upřeně její zteplou postavu, lehkou, svižnou chůzi, a již postřehl na blížící se, že se zarděla. Již dochází a sama, bez zavolání se zastavuje, aby se zeptala, jak mu je.

Radovan pověděv vstal a přistoupiv ku Zličance oznamoval jí, že on, poněvadž ji sám zajal a unesl, mohl by ji tu v nevolnictví podržeti, ale že ji propouští dobrovolně a ona, chce-li, aby odešla ke svým. Hlas jako by se mu omlžil.

Květa se lekla. Lícem přelétl jí bledý stín a oči na Radovana upřevši za okamžik mlčela jako úžasem nebo jako by snad nevěřila vlastnímu sluchu.

„Nuže, Květo,“ doléhal mladík, „mluv!“

Teď teprve se ozvala.

„Nač mne mučíš?“ řekla vyčítavě a hlas se jí zachvěl. „Chceš-li, půjdu,“ a sklopila hlavu i zrak a tvář se jí zarděla.

Ale Radovan už ji vášnivě objal a líbal čelo, líce i ústa, opakuje rozechvělým hlasem:

„Já tě nepustím. Zůstaň, zůstaň!“

Ještě téhož dne Modliboh zajel přes les a přes brod pod ním do Zličan k Vojslavicům do rodu Květina a třetí den po té sešli se pod lesem u brodu otec Květina, vladyka Vojslaviců, se svou starešinou a vladyka Mladenoviců rovněž se staršími. Nastalo umlouvání a míření, až se dohodli. Dobře bylo, že také Pražský lech u Vojslaviců před tím se zastavil, o Květě všecko

a jejím osudu oznámil a pomocí biskupovou pŕdu pro seménko smíření pripravil. A tu když vladykové a starešina vespolek se dohodli o smíru a jeho stvrzení, mluvili také o nové víry hlasatelích; Mladenovici ne bez úžasu vypravovali, jak tam v lese nad nimi „u bĕsŕv kamene“ všecko zmĕněno, že moravský ten biskup požehnal strom i oruží na něm visící ukřížovanou sochou a že společníci štít a všecku zbroj i zbraň po té se stromu strhli a rozmetali a rozmetavše kámen dole povalili, a že žádnému z nich nic se nestalo, ani v tu chvíli, ani pak.

I žasli všichni nad mocí té sošky a těch cizincŕ, jimž ani nejhorší bĕsové ublížití se neodváží.

Za nedlouho po té schŕzi bylo v Mladenovicích velmi živo a veselo. Dvěře vladykova domu byly ovĕnĕeny i dvěře do komory, kdež ženské rodu meškaly s nevěstou. I přišel pro ni ženich v novém šatĕ, v rudých hacích, v košili krásně a pestře vyšívané, v zubřím, leskle bitém pasu, a za ním všichni jonáci rodu, rovnĕž slavnostně odĕni s kytkami za klobouky i v rukou.

Všechn dvŕr hlaholil svatebními písnĕmi a jásáním mužských, když nevěstu si vymohše vedli ji z komory do velké jizby, kdež ĕekal starý vladyka, všecka starešina a hostĕ z Vojslavicŕ nyní sbratřených. Nevĕsta, Květa, v bělostné, vyšívané říze a s vĕncem na hlavĕ zardívajíc se, spanilá jako růže, stannula se ženichem, Radovanem, před starešinou. Ten stoje v ĕele všech starších u velkého stolu držel v rukou dědky, sošky předků, jež prve ze zákoutí nade stolem sňali. Vedle něho stála nejstarší žena z rodu, ponĕvadž své vlastní manželky již nemĕl, a ta na rukou držela chléb a sŕl.

Když všichni byli již v jizbě a všechno se utišilo, starý vladyka jal se mluvití vážně a pohnutĕ, žehnaje ve jmĕnu všeho rodu, nevyjímaje zemřelých, jichž obrazy v rukou choval,

ženichovi a nevěstě, blahoslavlil jejich sňatek, aby rodu pojistil potomstvo, trvání a rozhojnil jeho dobro.

Tak mladá Zličanka dostala se do rodu Mladenovicův a nikdy se jí tu nezastesklo, a rod Mladenoviců měl o statnou ženu více, již co do krásy žádná se nevyrovnala. Veselí o svatbách bylo veliké, a přišlo ještě jednou, když Květa měla svatbu po druhé a zase s Radovanem.

To bylo, když uvěřili novým věrozvěstcům, kteří k nim za nedlouho přišli a se zdarem působili. Ti tam na chlumu v háji zasadem, kam vladyka nosíval v soumrak jídlo bohům a hlásat jim milá slova, vystavěli neveliký dřevěný kostelík a tam kněz křesťanský požehnal znova Květě a Radovanovi.
